

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

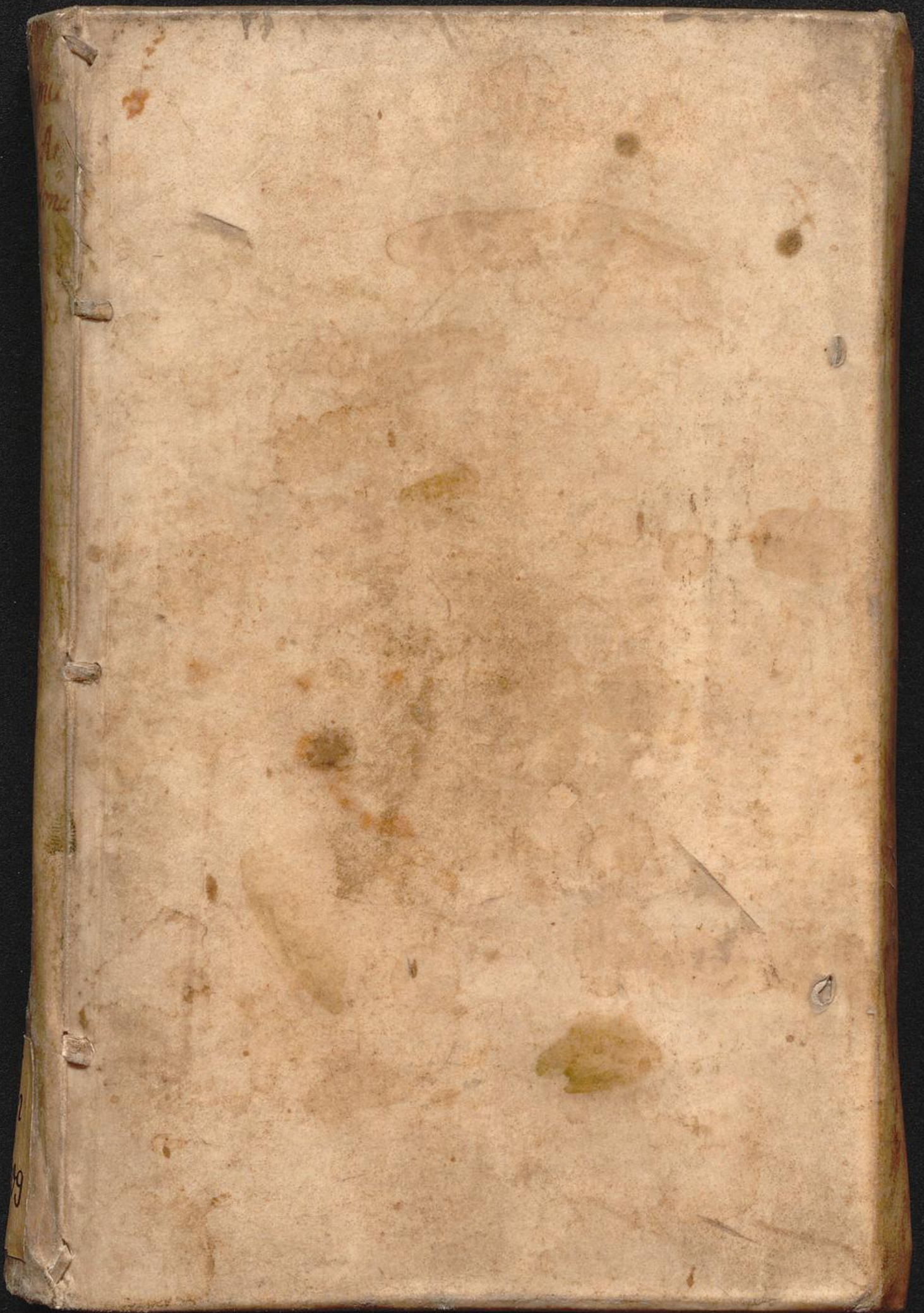
Hvmanae Salvts Monvmenta

Arias Montano, Benito

Antverpiae, [1571?]

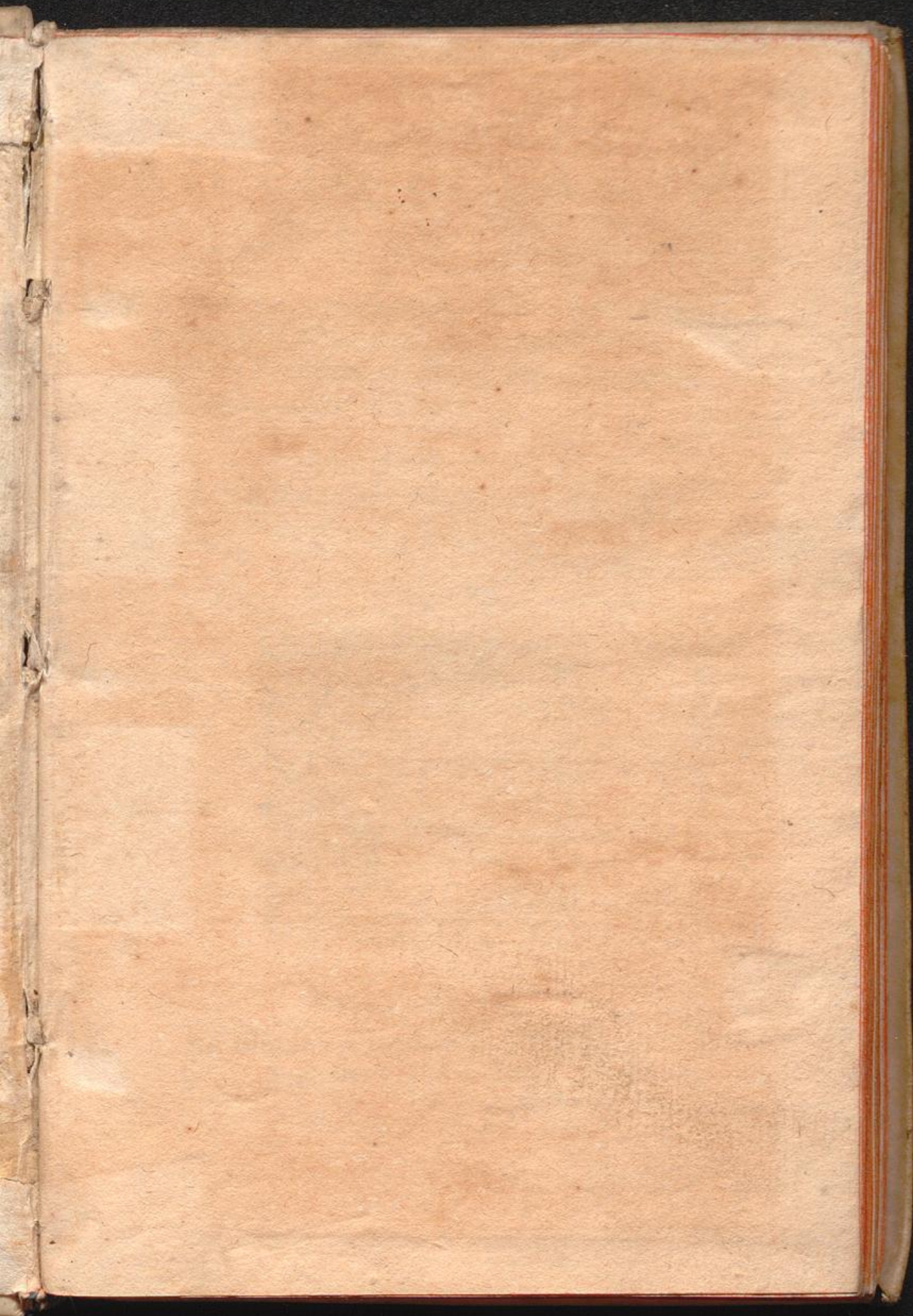

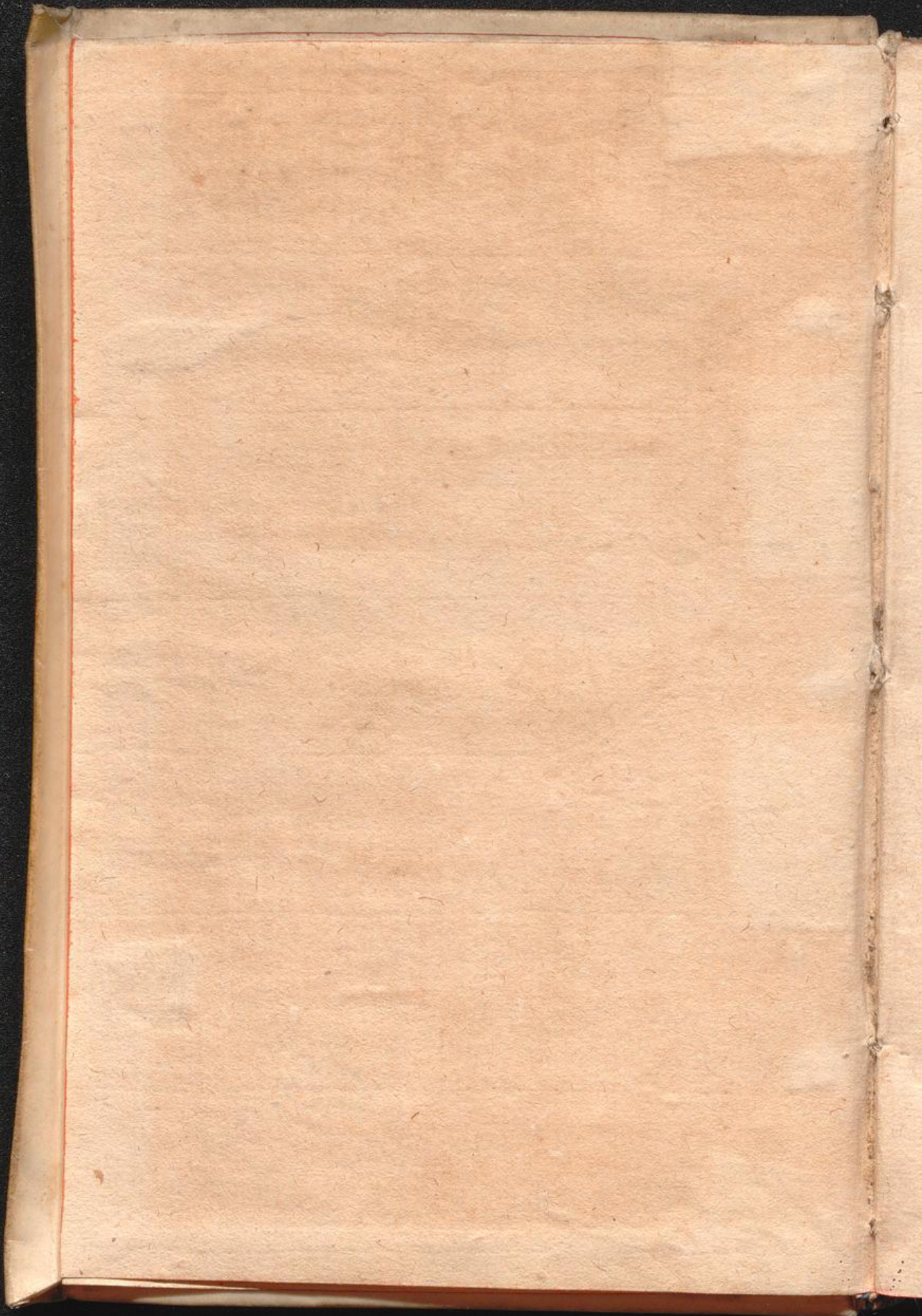
[urn:nbn:de:hbz:466:1-68924](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68924)

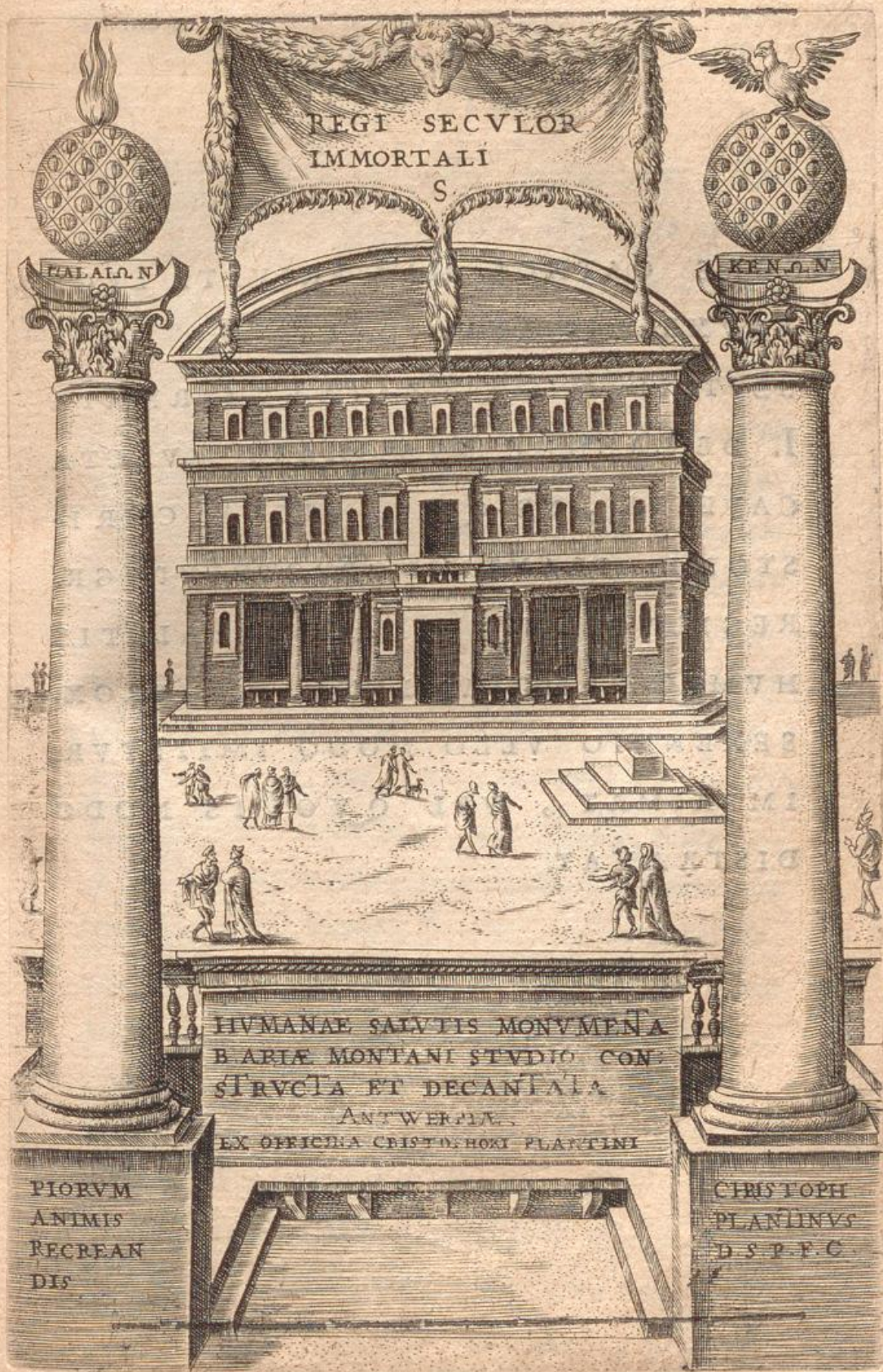

X
VII 27.

Th. 5809.

REGI SECVLOR
IMMORTALI
S

PALAION

KENON

HVMANAE SALVTIS MONVMENTA
B ARIE MONTANI STVDIO CON
STRVCTA ET DECANTATA
ANTWERPIA
EX OFFICINA CRISTO HOXI PLANINI

PIORVM
ANIMIS
RECREAN
DIS

CHRISTOPH
PLANINVS
D S P P C

REGIÆ CATHOL. MA^{tie}. PRIVATÄ LEGE
BRUXELLIS ANNO 'D. CIO. IO. LXX.
SEPT. ID. MARTII LATA ET FIRMATA
I. DE LANGHE SVB GRAVI MVLCTA
CAVETVR , NE QVIS, CITRA CHRI-
STOPH. PLANTINI PROTOTYPOGR.
REGII VOLVNTATEM, HÆC SALVTIS
HVMANÆ MONVMENTA, &C. PROX.
SEXENNIO VLLO MODO IMITETVR,
IMPRIMAT , VEL QVOVIS MODO
DISTRAHAT.

CHRISTOPHORVS PLANTINVS
LECTORI S.

V M omnes cogitationes, studium, operam, atq. adeo quidquid in nobis est, cādide Lector, ad Typographiam, quæ ceteras artes sua præstantia illustrat, iamdiu contulerimus, nihil nobis charius certè, aut antiquius est, quàm ut bonarum literarum, ac potissimum sacrosanctæ Theologiæ studia omni ex parte promoueamus, ac piis, iisdemque multiplici disciplinarum genere ornatis viris, cōtinuo labore, ac industria (quantulacunque ea est) pro viribus cōsulamus. Neq. verò in præbenda studiosis hominibus materia, & copiosa gratissimorū studiorū supellectile, adeò toti sumus, quin nonnulla etiam oblectamenta grauibus intermixta studiis, lectoribus subinde proponamus. Hoc enim inter cetera nobis semper fuit propositum, vt seriis studiis, & continuis laboribus defatigatos, iucunda aliqua, neque ea tamen inani occupatione interdum detineremus. hoc itaque consilio adducti præstātissimos ac probatissimos quosq. Poetas, tum veteres, tum recentiores: nonnulla

A 2 etiam

etiam alia, in omni ferè artium (quarum professoribus nos satis esse facturos existimauimus) ac scientiarum genere opuscula , typis, quoad fieri potuit , elegantibus , excudimus. Cùm verò inter ceteras artes , quas diuina munificètia hominibus elargita est, pictura ea sit, quæ tum vtilitatis, tum delectationis non infimas partes suo iure quodãmodo sibi vendicet , quippe quæ res omnes, quæ quidem in hac rerum vniuersitate conspiciuntur, ita representet, atque ita oculos teneat, vt ea tanquam viuæ rerum imagines imperitos etiam ipsos res gestas luculenter edoceant, ipsumque animum moueant, atq. adeò aliàs lecta, quarumque memoria exciderat, sui inspectione in mentem reuocent, vt hac potissimum de causa non paruum hac ars cù typographica nostrâ affinitatem habere videatur: Instituti nostri esse existimauimus Ariæ Montani publicæ vtilitatis studiosissimi, ac de bonis literis, & disciplinis optimè meriti, Architecturæ etiam peritissimi (cui enim nisi ingeniosissimo huic viro, tabularum, quas in hoc opere artificiosè cælatas conspicias, admirabilem structurâ acceptam referamus?) fecundissimū, & quoniam

uis

uis doctrinae genere refertissimū opus, id est,
unam & septuaginta odas, quibus ille felici
quadam ingenij dexteritate, carminis elegan-
tia, & gravitate maximum, & admirabile
omnino salutis nostrae mysterium iam inde ab
ipso primi parentis lapsu ad Evangelistas vs-
que profecutus est, adhibitis ad eam rem ex-
ercitatissimis pictoribus, & tabellarū, qui-
bus sacrae historiae aptissimè representantur,
calatoribus, summis laboribus, ac sumptibus,
quibus profectò, hac potissimū in parte, vt
videre est, non pepercimus, qua potuimus in-
dustria, typis nostris excudere: idq. ita elabo-
ratum & omnibus suis partibus absolutum
tibi tandem exhibere. Qua quidem in re si
nostros labores tibi gratos esse comperiemus;
longè maiora, Deo dante, tum ab ipso Auēto-
re, tum etiam à nobis posthac in communem
studiosorum vtilitatem, cui nos totos nostra-
que omnia dedicauimus, continuo prodibūt.
Vale, & nostrum hunc laborem aequi consule.
Antuerpiae Calend. Maij, Anno à Virginis
partu, M. D. LXXI.

CHRI-

CHRISTO LIBERA-
TORI S.

CHRISTE, tuas laudes, tua magna negotia, parui
Aggredimur breuibus dicere carminibus.
Ponimus exiguis memoranda exempla tabellis,
Consilium & summi per tua gesta patris.
Dum reficit pictura oculos, dū carmina mentē,
Te placidum nostris insere pectoribus.
Tunc dabitur miranda animis arcana videre,
Creditaq; humanam vincere sorte vicem.
Tunc animis fidibusq; nouis, meliora feremus
Carmina, de donis munera nata tuis.

In tabulam Mosis Prophetae.

ODE SAPPHICA II.

CLARA *Leuitum soboles, Deo nec
Non viris charum caput, ac puellis,
Quem ferax Nilus puerum innocenti
Sustulit amne:*

*Si quid angusto celebrare versu
Possumus magnum, tibi nostra mixtis
Vox ferat Moses fidibus dicati
Carminis hymnum.*

*Te repromissa proprium salutis
Indicem, ingratus fugat in remotas
Proditor gentes, generum sed hospes
Nobilis optat.*

*Redditus tandem populo tuorum
Nuncius magni superum parentis,
Rector afflicti & generis minister,
Nosceris idem.*

*Prepotens herbis magicoq; cantu
Thana mentitas simulare formas,
Mox tibi veris agitata monstris
Victaq; gesit.*

*Impiger ductor populi timentis,
Pectora ut verbis recreas disertis;
Ipse, que nunquam metuis, pericla
Vincere monstras.*

*Numinis pure placitura menti
Iura, que gentes metuantque reges,
Certus interpretis capis, obstupendo
Clarus honore.*

VERÆ

VERÆ SAPIENTIÆ RVDIMENTA.

*Dux hominũ interpretſq; Dei mitiſſime Moſes
Omnia qui primus tempora ponis, aue.*

FIDELI MINISTRO POS.

A 5

In

In tabulam præuicationis parentum.

ODE TRICOLOS TETRASTRO-
PHOS. III.

EHEU laborum pondera maxima,
Mortale quondam queis premitur genus,
Inuexit orbi tunc recenti
Femineæ leuitatis error.
Postquam parentum, plura petentium
Quam vox benigni præbuerat Dei,
Attendit infauisti draconis
Credulitas male suada verbis:
Ardor negatæ dum sapientia,
Summiq; certans ambitio loci
Angustiores dat videri
Diuitias, cumulumq; celat.
Pellexit arbor rarâque frondium
Prospecta, ramis forma micantibus,
Fatale ut auderent scelesto
Dente (nefas) temerare malum.
Conceptus agro pectore conscius
Succus, patenteis mox reserat vias,
Qua culpa lethi seuæ mater,
Visceribusque, animisque regnet.
Hoc fonte rixa, dissidia & furor,
Pugna, rapina, seuæque criminum
Turba & dolores in nepotum
Dedecus exitiumque manant.

AMBITIO ÆRVMNOSA.

*Principium errorisq; mali, miseræq; ruinæ
Est preceptori credere nolle Deo.*

FRAVDIS EXPOLIATRICES MONVM.

In

In tabulam Serpentis à Deo maledicti.

ODE DISCOLOS TETRASTRO-
PHOS. IIII.

VICTOR dum, patribus perpetuo ingo
Depressis, celebrat gaudia Lucifer;
Praeclara & repetit cum grege perfido
Palma praemia nobilis:
Duci fata suis audit absona
Inceptis stabili consilio Dei:
Cristatumque gemens pulvere verticem
Squamosus posuit Draco.
Nam cur tu invidia fraudibus insolens
Virtutis referas vel sapientia
Laudem? colloquio quod superes nimis
Vano, femineum caput?
Iam te sollicitum terribiles metus,
Expers letitia & suspicio manet:
Quae semper pavido pectore sentias,
Nec vitare queas ferus.
Quin de feminea stirpe, tenerrimus
Nascetur valido robore surculus:
Istud comminuat qui cerebrum citò,
Huic dum tu insidias paras.
Exercere malis ingenium dolis,
Et rumpi invidia, perpetuum tibi,
Torquerique animo; quod propriis male
Demens consiliis cadas.
Dein victus gramibus guttura vinculis,
Aeternoq; caput supplicio dabis,
Et commenta fremens stultitia tua
Flammis vindicibus lues.

CON-

CONSILIVM ABSCONDITVM.

*Ingeniis hominum cunctis reperire negatum
Surgit opus, magno propositum Artifici.*

MISERICORDIÆ ASSERTRICI. S.

In

In tabulam Noë sacrificantis.

ODE SAPPHICA. V.

SOL ubi calo faciem sereno
Purus ostendit, decus atque rebus
Redditum est, quales variata formas
Terra tenebat:

(Nuper heu noxis hominum per omnes
Ambitus Luna, penitus negata his
V sibus vita & pelago innatanti
Cedere iussa.)

Tunc senex, auctor sobolis futura,
Cespite instratas pia thura ad aras
Admonet, iungens precibus probanda
Dona superstes.

Annuat votis Deus, ac benigna
Voce, sint, dixit, renouata certis
Cursibus, iustos habitura mundi
Tempora fines.

Iam semel vastis periisse in undis
Secla brutorum sobolemque Adami,
Sit satis; posthac potiora tecum
Fœdera iungam.

FOEDVS INSTAVRATVM.

*Fraude hominũ Deus offensus cum cõcipit iras,
Consilij clemens est memor vsque sui.*

MISERICORDIÆ PROSPECTRICI. S.

In

In tabulam peregrinationis Abrahæ.

ODE DICOLOS DISTROPHOS
AD FIDEM VI.

QVEM tu diua fides virum
Vinentem solido pectore finxeris;
Vulgo & sepositum leni,
Arcani imbueris muneribus tui;
Illum non labor improbus,
Ignotivæ loci suspicio tremens,
Aut urbis memorem suæ,
Laudantemue soli commoda cogniti,
Terret, quo minus arduas
Fusus voce Dei perficiat vias.
Quamquam incerta quies loci
Non vsquam stabilem contineat domum,
Iamq; exusta caloribus,
Iam concreta pigra frigoribus niuis
Ostendet regio metum:
Non sylvæ indomitæ horribiles feris,
Non præceps fluvij fragor,
Non obiecta hominum turba nocentium
Frangit propositum graue,
Quin metam teneat victor amabilem.
O virtutibus integris
Dux certa, & superum viribus æmula,
O quæ corpore languidis
Robur sufficere & vim potes integram;
Tu insperata parentibus
Effæto senio pignora prospicis;
Tu montes trahere, & maris
Fluctus disicere, & flumina rupibus
Insuetas nova per vias
Deriuare potes; nam bonus omnia
Regnator superum tuis
Et sese voluit tradere nutibus,

OBEDIENTIA CONSTANS,

*Ille sapit, qui divitias patriamq; genusq;
Qui decus in solo numine proposuit.*

FIDEI DVCI SAC.

B

Id

In tabulam tēntationis Abrahæ.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS. VII.

SPECTATVM innumeris antè periculis
Vinacis fidei robur, in ultimos
Incurfus stabilis sustinet Abraham,
Æternūque meret decus.

Incensus studiis, & docilis sequi
Quicquid vel iubeat vel vetet arbiter,
Celorum bonus & calicolūm sator
Cui se subdiderat pium:

Exhausti senij pignora dulcia
Concessa, ac sobolis semina postera,
Flammis ut properet tradere mysticis,
Præsens voce monet Deus.

Illum non iuuenis vultus amabilis,
Hostis qui gladium susteret, ac manus;
Nec virtus variis unica seculis
Turbat, nec pietas patrem:

Orbanda aut gemitus coniugis, & gravi
Questu perpetuo difficiles dies,
Aut immensus amor continet editi
Nati non solitis modis.

Promissam sobolem iussa negantia, &
Pugnans pollicitis consilium nouum,
Non sistit dubium, nec facit exitus
Spem deponere prosperi.

Namque immota fides, cum semel hæserit
Denoto penitus pectore, sustinet
Quicquid vel superum, vel genus inferum
Vel tentare paret Deus.

FIDEI TESTIMONIUM.

*Nil nisi quod dixit Dñs sapere, hoc sapiētum est,
Et nusquam visum fallere consilium.*

DEO EXAMINATORI. S.

B 2

19

In somnium Iacob.

ODE DICOLOS DISTROPHOS. VIII.

QVÆ patribus firmata olim sunt fœdera primis,
Noniq̄, cœpta ab orbis ante termino,
Et quæ prima hōminum, quæq̄, altera credidit etas,
Rudi sed vsque peruoluta imagine:
Hæc eadem iam clara magis, monstrataq̄, cernit
Suo Iacobus expedita tempore.
Qui dum humilis, fugiensq̄, minas fratrisq̄, furores,
Deum vocaret, inq̄, vota posceret;
Et placido iam membra daret recreanda sopori,
Labore pressa, mente sed vigil magis:
En certus docilisq̄, poli manifesta videbat
Patentis ampla permicare limina;
Innixamq̄, solo scalam, que vertice summo,
Poli tonantis alta templa vinceret;
Multifidoq̄, gradu, terris deduceret imis
Ad vsque tecta fulgidi orbis aurea.
Illic supremam sedem, pater ipse benignè
Fouens, tenebat efficace numine;
Quo vultu solisq̄, ignes, hyemesq̄, ninales,
Et impotentis impetum maris regit.
Hæc iter ad superos didicit, certamq̄, patère
Viam perennis vsque ad intima ætheris.
Jamq̄, oblata hominum generi commercia diuinæ
Videns, fatetur atque adorat excitus.
Cernit enim aligeros, non agmina rara, ministros
Identidem altos ferre per gradus pedem:
Inde hominum terras inuisere, rursus & isthinc
Tonantis alta commeare limina.
Tunc pauet agnoscitq̄, domum portamq̄, supernam.
Opus sed astra quod pererrat ultima,
Quodq̄, premens terras, præteruolat æthera in arctum
Vocare carmen & referre sit nefas.

HVMANA DIVINITAS.

*Cur tanto genus humanum dignetur honore
Dicere, non nisi qui perficere ipse potest.*

DEI PHILANTHROPIÆ. S.

B 3

In

In testamentum Israëlis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

VICINA letho prouida mens senis,
Et iussa patrum tendere ad inferas
Sedes piorum, quas serenat.
Spes patriam recolens supernam:
Et iam secundo proxima lumini,
Soluenda pressi & corporis artibus,
Celiq; promissis adherens,
Certa boni memor & futuri;
Dilecta prolis pignora postera
Bis sena certus nomina conuocat,
Speraret unde & comparandam
Sideribus sobolis cateruam.
His tum vaganti ac hospitibus domo,
Certi nec vsquam compositibus soli,
Speranda venturos in annos
Acta canit, numeratq; sortes:
Et regna, regum & munera, diuites
Promittit urbes, & spolia, atque opes:
Gentes, & extinctos tyrannos,
Numinis auxilio potentis.
Mores nepotum, cunctaq; ab ordine
Spectanda rerum secula differit;
Seruanda precepta & secundis
Temporibus dubiisq; dictat.
Responsa magni mystica consili,
Plenumq; priscis pollicitis opus,
Sermone que eternam latenti
Mentibus insinuant salutem.
Ille & sepulchri funera debita
Optabat, agris in Iebusum sibi,
Mansurus electos nepotes
Sede piis patribus notata.

FIDES

FIDES MORTE INSVPERABILIS.

*Constituit rerum certos ex ordine fines,
Vatibus & tradit secla notanda Deus.*

DEO DOCTORI SAPIENTI. S.

B 4

In

In tabulam Moſis expoſiti.

ODE SAPPHICA. X.

NULLA vis terris, licet uſque denſo
Fulta conatu, valet imperantis
Numinis certam variare mentem,
Conſiliūme.

Nam ſimul iunctis opibus, manuq;
Stulta mens tentat temerare ſanctos,
Neſcit, ac cali tamen enehendos
Suſcipit orſus.

Quiq; deduci monitis ſupernis
(Quae iuuant puras recreantq; mentes)
Abnuſit, ſumptis, equus ut, capiſtris
Voluitur amens,

Ne queat ſacros retinere curſus.
Impij quondam ſoboles Chameſi,
Nempe dilectam ſuperis parabat
Perdere gentem.

Quodq; plantarat Deus ipſe cultor
Germen augenda pietatis, undis
Damnata, & monſtris flumij tyrannus
Deſtinat atrox.

Sed nefas horret ſubiſſe Nilus,
Audit ut flentis pueri querelam,
Quem dat arcane Deus adminiſtrum,
Eſſe ſalutis.

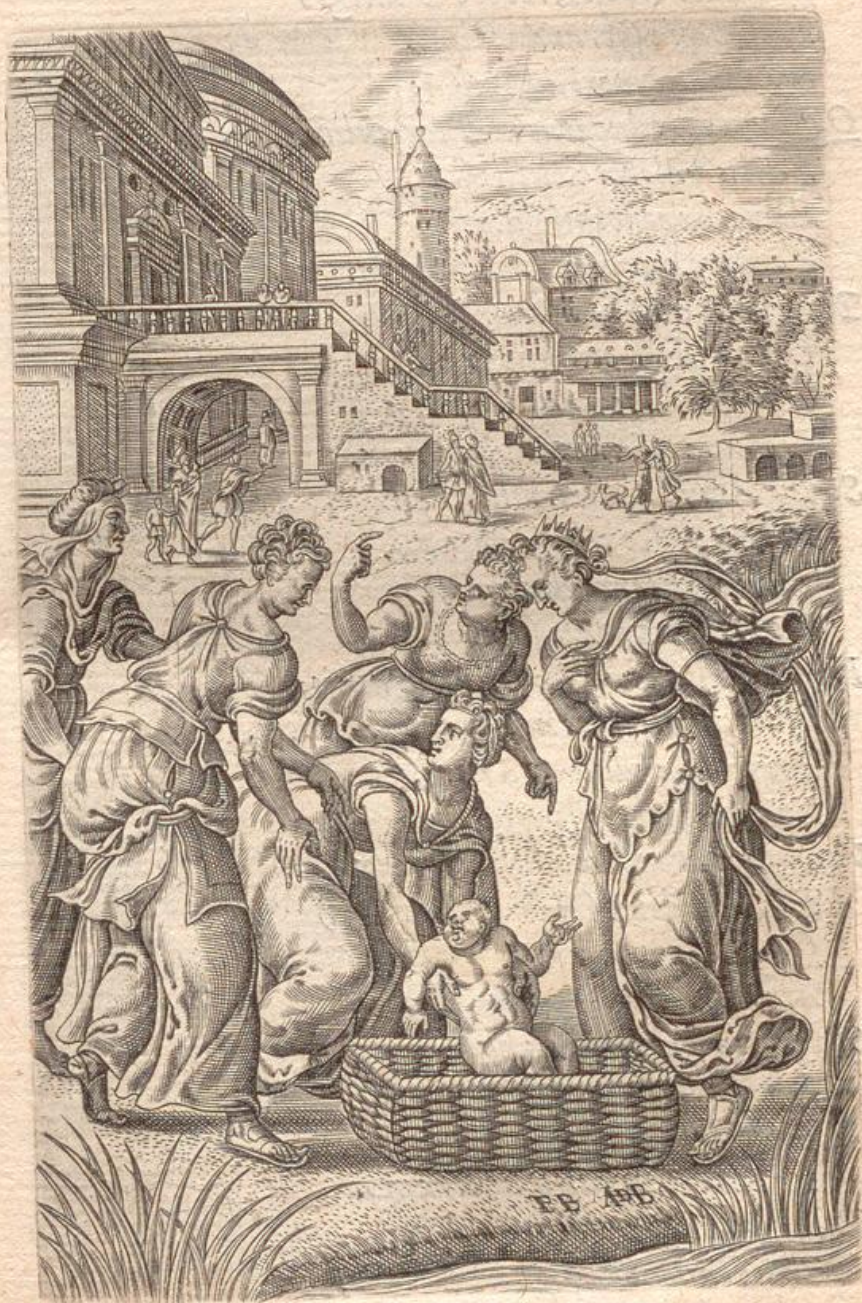
Ipſe & in fonteis vigil amnis undas
Contrahit, parcens properare, & acres
Continent morſus liquido adnatantes
Flumine piſces.

Denique iniuſte populator aula
Qui ſit & vindex generi, nocentis
Regis ingrato gremio fouetur,
Creſcit & ignis.

TYRAN-

TYRANNVS MISERICORDIÆ CONCED.

*Casibus in duris rerum, spes certa salutis
Expectare, bonus quid velit ipse Deus.*

PROVIDENTIÆ VICTRICI. S.

B 5

In

In tabulam Mosis, populi salutem meditantis.

O DE TRICOLOS TETRASTROPHOS XI.

OLIM cupita iam nimium diu
Et mente Moses, robore & integro
Non vana speranda salutis
Signa suo generi adferebat:
Quanquam educatus molliter aulico
Fastu valeret delitiis frui,
Et verba concepti fauoris
Vendere, compositumq; fumum.
Non ullus amplis doctior artibus
Certisq; belli consiliis prior,
Æquanda comparare posset
Nomina principibus supremis.
Sed quidquid alti viribus ingeni
Fidone posset robore corporis,
Totum paterno dedicabat
Ille Deo & populo suorum.
Horum labores commiserans graueis,
Promptus leuare ac non timidus mori,
Proponit audax & doceri,
Et facere auxilij periculum.
Vires probare & consilium efficax
Testis videret (ni foret improbus)
Qui Egyptij vidit sepulchro
Membra dari nimium superbi.
Sed prona fraudi mens hominum sua,
Et sepe certis inuida commodis,
Exempla monstrata salutis
Prodit & auxilij ministrum.
Hunc regis iras & generis dolos
Grato cauentem pignore suscipit,
Seruatq; Madianes ad illa
Tempora, quæ Deus annotarat.

OPTIO INCOMPARABILIS.

*Publica cura animos magnos, & pectora tentat:
Certaq; discrimen corda subire graue.*

SAPIENTIÆ ILLVMINATRICKI S.

In

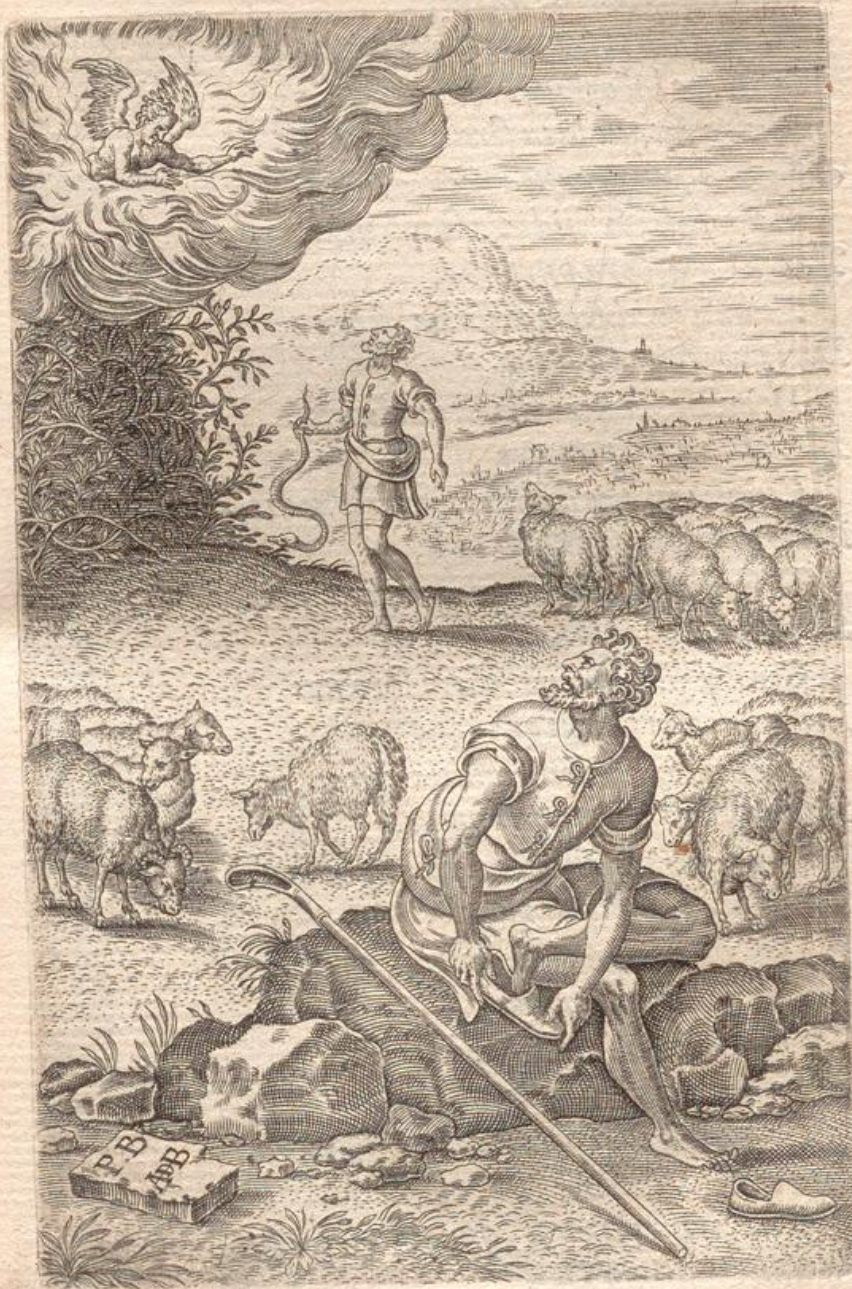
In tabulam Mosis, rubi incendium mirati.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XII.

FLAMMAS innocuas non solitum genus,
Incensisq; rubum frondibus integrum,
Audax noscere Pastor
Vel tentare (nefas) caue.
Quamuis tu Pharis cultior artibus,
Caelo dinumeres astra nitentia;
Et res noveris unus,
Quas tellus fouet ac mare;
Humanam fugiunt hæc sapientiam,
Et nostro positos ingenio modos,
Queis attingere mundi
Vix conclusa licet polis.
Quod si tantus amor discere, quam nouam
Mirator speciem conspicias, infimas
Curas exue terra,
Et fastus animi graues.
Fædis ne temeres, ah, loca sordibus;
Que cernis sacra sunt plenaq; numinis:
Hæc mente, & pede puro,
Simplex discipulus petas.
Hic iam veridica voce docere,
Quam magnis valeat viribus efficax
Ignis, vertere mundi
Formas, in speciem nouam.
Namque ille & tenebras, & chaos, & nihil
Quondam discutiens intulit optimi
Mundi consona membra,
Finesq;, & varium decus.
Idem gratus amor perpetuò bonus,
Flammæ quem specie non temere vides,
Vitam reddere & almam
Lucem terrigenis parat.

DIVI-

DIVINÆ VIRTUTIS SPECIMEN
*Fluctibus in mediis & tempestatibus orbis
Certa est, quæ charis lux micet alma piis.*

MISERICORDIÆ MEMORI. S.

In

In tabulam exitus ex Ægypto.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XIII.

ISACI pueri integri

Maturi inuvalidus cum senibus viri,
Mixta matribus ac nurus,
Et quantum populi est ordine ab infimo;
Maturate laboribus
Exire, atque lacu seruitij grauis.
Aurum, & gemmea pocula,
Argenti & solidi vasa nitentia,
Texta & vellera purpure,
Et quicquid spoli possideat ferox
Diri progenies Chami,
Denictis penitus diripite hostibus.
Nec clementia parcere
Cuiquam, nec statuat pignoribus modum:
Vestrum nam, pauidi more,
Discessum rediment munere quolibet.
Suetos pondus iniquius
Compulsis humeris tollere sarcinas
Iam nunc non pigeat graueis;
Et vires cumulent diuitia nouas.
Summi hinc dextera numinis,
Hinc addant animos gaudia publica,
Sancti hinc auspiciam ducis,
Qui vos è tenebris carceris horridi,
Duri atque imperio iugi
Ereptos retulit luminis in diem,
Arcanis meritam diem,
Dignam & perpetuis carminibus coli,
Vita munia libera
Qua seruis renouat, qua populi decus.
Summi consilium Dei,
Vos iam magnificis tollite laudibus:
Iam spem concipite optimam,
Iam sentite, fluant vt lenius dies.

EVANGELII EXEMPLVM.

*Nil non posse datum iis quorum pietasq; fidesq;
Prompta sequi cedit, qua vocat vsque Deus.*

VERBO EFFICACI SAC.

Id

In tabulam maris rubri.

HYMNVS HEXAMETER XIII.

QVA maris undisoni longo sinuata recessu
Littora, diductas propulsant margine rubro,
Illic Ethiopum terras, Niliq; vagantis
Friguos campos; Arabum spirantia thure
Arua bono, & gemmis illinc palmisq; decora,
Diuini prefixa olim monumenta triumpho,
Perpetuo stabilita manent, semperq; manebunt;
Dum lux, dum calo constant radiantia puro
Sidera; & assiduo spirantes agmine venti
Aerios repetent tractus, pelagoq; tument
Constabunt liquidas non irrita iura per undas.
His etenim populos quondam saeuumq; tyrannum,
(Sacrilegam sobolem Chami, Phariosq; colonos)
Militibus Deus euertit, furibundaq; fudit
Consilia, atque ipsos immensa strage, nec ullo
Seruatos numero, iussit descendere in atras
Pallentis lethiq; domos, Erebiq; tenebras,
Contento studio summis & viribus ausos
Iudicium temerare Patris, cui maxima mundi
Corpora concordi parent variantia lege:
Quiq; suum populum promissa ad regna vocatum
Iusserat, iniustumq; iugum, sanasq; catenas
(Excelsa quae cuncta manu confregerat ipse)
Excutere, & monstrata sequi dictiq; viaq;
Signa, reuertentes gratè memoranda per annos.
Ergo lecta manus, discissas ducta per undas,
Vitalem mirata diem, procul aspicit omni
Littore proiectos hosteis, numeroq; carentem
Exanimùm turbam in pelago, partemq; profundo
Coniicit immersam cæno, sabuloq; sepultam,
Liberaq; exultat plebes, laudatq; potentis

ACTA DEI, ARCANÆQUE CANIT
MONUMENTA SALVTIS.

ARCANÆ SALVTIS ARGVM.

*Queis voluit prodesse Deus, Natura benigna est
Omnis, at vlttricem fert inimica cohors.*

DEO VICTORI VINDICI SAC.

C

Id

In tabulam acceptæ Legis apud Sina montem:

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XV.

QVOD prima nusquam sacula viderant,
Vidère cani cum pueris senes,
Vxorq₃, nubilisq₃ virgo,
Turba panens populusq₃ cunctus,
Mortalium uti colloquiis Deum,
Et voce sancti numinis indice,
Præsenti electaq₃ gentis
Fœdera participem subire:
Cum liberatam seruitio graui
Plebem sacratis montium in abditis
Doctorg₃, dictatorq₃ coram
Alloquitur, recitatq₃ leges.
Cui signa præfert sollicitus timor,
Qui corda miro concutit impetu,
Clamore pererrampens tubaq₃
Saxa sono, tremulosq₃ monteis.
Hinc ignis alto deuolat æthere,
Summiq₃ tractus montis & æera
Collustrat, vrenteisq₃ flammis
Congeminat, penetratq₃ cantes:
Tunc explicatis vocibus, optima
Præcepta plebes, iuraq₃ suscipit,
Æquumq₃, prælucensq₃ verum,
Fasq₃ pium, officiiq₃ normam;
Legesq₃ certum quæ doceant decus;
Sed mole monteis concutiant graui,
Morboq₃ languenteis auito,
Imperio exagitent tremendo:
Donec potenti numine, cordium
Illapsus urat spiritus intima,
Præstare & expertes panoris
Sponte animos meliora donet.

HUMANÆ INFIRMITVDINIS EXAM.

*Lux terris veneranda micat, mortalia sed quæ
Lumina præstringens turbet & vsq; premat.*

DEO PVRO SANCTO TERRIB. S.

C 2 In

O DE TRICOLOS TETRASTROPHOS XVI.

PENV benigni ex aetheris editam
Intaminato & munere simplicem
Miratur annonam legendo
Plebs alacris, cumulumq; magnum.
Defecta parcis quos tulerat cibus
Festina sacrum dum sequitur ducem,
Verbisq; concedens supernis,
Tesqua petit sterilesq; tractus.
Tunc providentis consilio Dei
Educta turma pennigeræ cohors,
De rore confectas sereno
Ambrosiamq; epulasq; promit.
Nullis parata hæc dona laboribus,
Lentis vel anni cursibus, aut gravi
Quasita curarum tumultu
Lucifer exoriens ferebat.
Sic dormienti, cui Deus affuit,
Adaucta rerum commoda cernimus,
Ædeisq; crescentemq; longo
Tempore progeniem parari:
Dum certus ille, & pollicitis pius
Credens benignis, non timet ardua
Ferre, atque quâ ducit vocantis
Mens, sequitur, peragratq; certus.
Hæc esca plenam numinis & manum
Atque efficacem pascere comprobat,
Natura seu iussas ministret,
Sine neget properata parteis.
Maiora nostris fercula sæculis
Delata puri culminibus poli
Ponuntur, eternaq; vitæ
Pignora terrigenis petenda.

FIDES NVSQVAM EGENS.

*Esse homini in terris poterit quæ grata voluptas,
Cui diuina semel contigit Ambrosia?*

PROVIDENTIÆ LOCUPLETI S.

C 3

In

In tabulam Israëliitarum Iordanem transeuntium.

ODE SAPPHICA XVII.

NON pauens vanis metus, & viarum
Qui negat duros tolerare casus,
Longa vel deses memorat remoti
Tædia finis;

Sed fides constans animiq; magni,
Que semel certo radiata verbo,
Tramitem ostensum subit, atque cæli
Prospicit alti

Templa, lux vnde & fauor, ac potentis
Vis tenax verbi, penetrare prompta
Turbidi fluctus maris, ac secundo
Gratia ductu;

Illa mirandos superans labores,
Quos inuet quondam meminisse, pulchræ
Premium summo positum reportat
Culmine victrix.

Tunc probat sortis memor & prioris,
Digna quàm multis fuerint periclis,
Quamq; contento repetenda cursu
Munera dia.

Sic & Egypti miseris redempta
Vinculis felix manus, aduocanti &
Obsequens verbo, tenuit quietis
Regna beatæ.

Hinc inaccessos trepidare montes,
Hinc opes visa est solito priores
Largius turba venienti in usum
Funderetellus.

Primus & custos regionis, altum
Sensit ut numen, renuens morari,
Fluminis portam vitream tumentis
Pandit Iarden.

CONSTANTIÆ FRUCTV³.

*Felix qui monitisq² Dei verbisq² benigni
Audiit, ille sacra compos erit patria.*

FIDELI DEO. S.

C 4

In

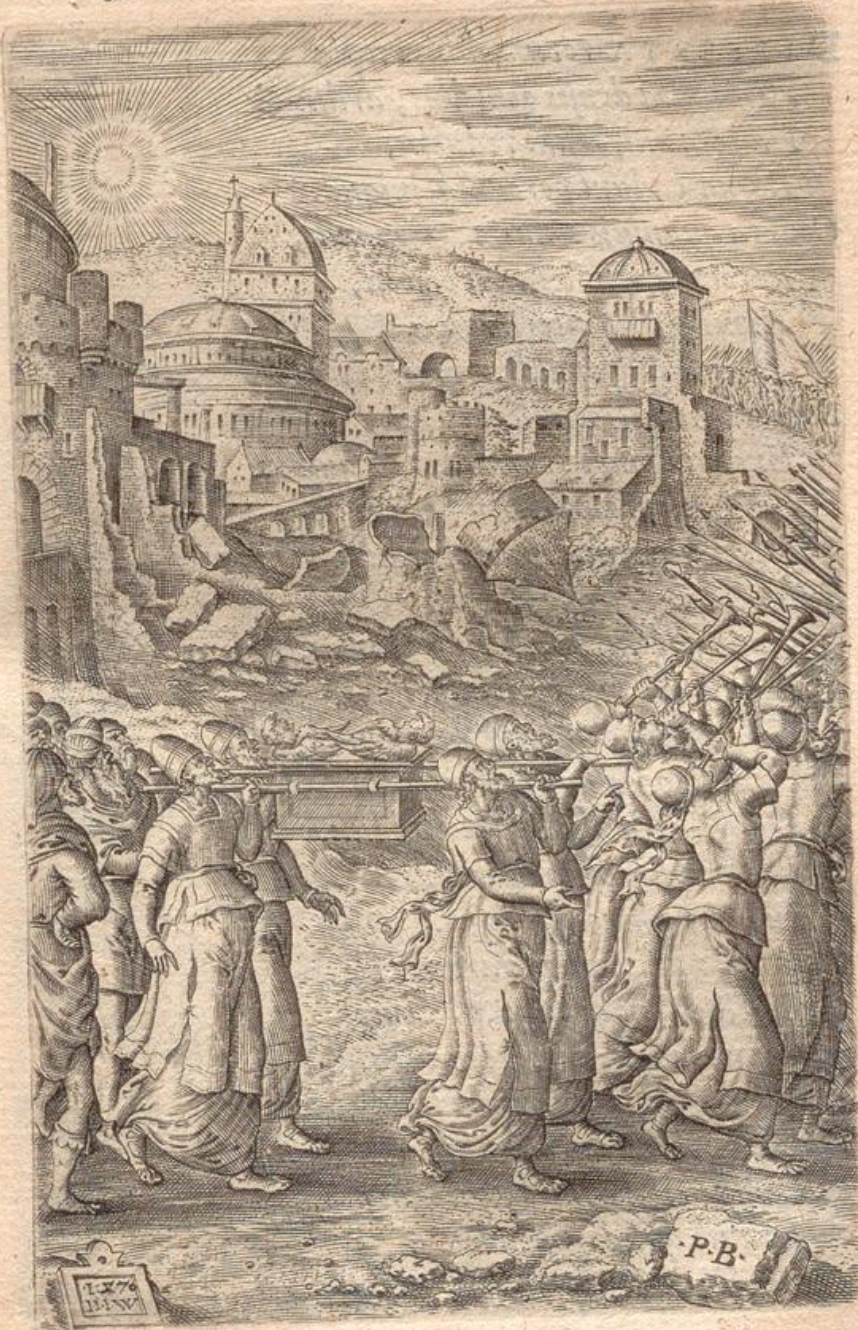
In tabulam expugnatarum gentium.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XVIII.

AVDITA quantum vox valeat Dei
Rerum novandis cursibus edere,
Videre, qui dicto audientes,
Castra loci tetigere odori.
Insueta terris turma recentibus,
Vastis neque ampli corporis artibus
Aequanda cum vulgo tumentum,
Quos regio tulerat, gigantum;
Densis sed una cum populis tamen
Exercitati robore proelii,
Non parva molitos tyrannos
Consilia exuperavit hospes.
Antiqua namque hos crimina, cum suis
Damnata prorsus gentibus, ultimas
Perferre poenas, atque auitis
Tradiderant spoliare fundis.
Quos non labore, at numine vindice
Dux sternit instans. Adsumus, adsumus
Ultoris aeterni ministri,
Atque suos peragentis orsus.
Vexata tellus fraudibus impiis,
Prolem nefandi conuomuit Chami,
Natosq; suscepit fidelis
Hospitis, & memor & beata.
Arcana quo iam nomina maximi
Doctore primum numinis audiit:
Qui secla, caelestesque turmas
Vnus agit moderator equus.
Turrita iusto moenia iudici
Firmata vastis vectibus, & trabes
Cessere, & ingenti ruina
Sponte sua, patere muri.

ANIMADVERSIO MATVRESCENS.

*Non gladio aut numero, nõ vi, sed numinis alti
Consiliis certis vincere magna datur.*

DEO VLTORI IVSTO S.

C 5

In

In tabulam terræ distributæ.

ODE TRICOLOS TETRASTRO-
PHOS XIX.

*D*IFFERTA rerum diuite copia
*M*unita densis gentibus, arduo &
*V*allata murorum reductu,
*R*egna cadunt pereuntq; iniqua.
*C*ollata quamuis consilia, & manus,
*E*t conuocatis fœdera regibus,
*A*rmisq; fulgentes iniquas
*M*unierint populi rapinas:
*S*olum potentis consilium Dei
*E*xors refringi, permanet & quibus
*A*uditæ præmonstrant vocantis
*D*icta viam intrepidè obsecutis.
*E*xtracta multis oppida sumptibus,
*I*mplerat auro posteritas Chami,
*E*t gemma & ostræ prænitentis,
*V*elleribusq; opibusq; magnis:
*S*ed fraude cæca ac præcipiti dolo
*Q*uasita, fœdisq; vsibus addita,
*P*roscrispsit integri potestas
*I*udicij dominosq; pressit.
*H*æc ipse nullis indignus arbiter
*D*ucto colono diuidit, & bonos
*C*ommendat exercere in vsus,
*N*on propriæ referenda laudi;
*V*alde stupenti tam citò plurimum
*C*essisse regnorum imperium sibi;
*E*t ante quàm possent obiri
*C*uncta oculis, potuisse vinci.

PER-

PERSEVERANTIÆ EXITVS.

*Quis tam multa citò penitus superāda putarit?
Qui superūm iussis credidit & studuit?*

DEO VERACI POTENTI S.

In

In tabulam cultus antiqui.

ODE SAPPHICA XX.

CONSITIS leto studiosè in agro
Vitibus magnam posuisse curam
Principem celi, referendi ad usque
Tempora fructus

Scimus, ac doctos variis ministros
Artibus, certas operas colendo
Commode addictos adisse, magno
Non sine sumptu.

Hic apros arcet, genus & nocentum
Vocibus ferroq; abigit ferarum:

Hic fodit; ramos vitio fluentes
Præsecat alter.

Sarcit & sepes alius renulsas,
Damna præsentis subiisse; namque
Saucius duro cadit in labore
Sæpe colonus.

Cura sed maior fuit expiandi:
Nam sacerdotes variante sæpe
Distinent cultu repetenda cunctis
Sacra diebus:

Horridi ne quid vitij precatos
Occupet, natum aut penitus medullas
Palmitum carpat, vitiætue pestis
Extera vitem.

Cura que humanos renouata morbos
Arguens, ipsum vocat auferende
Compotem labis, dominum & salutis
Artificemque.

Ergo vos nostro generi fauete, &
Aurea ô celi properate secla,
Victimis cunctis positura finem,
Seruitiisque.

EXPE-

EXPECTATÆ EXPIATIONIS VMBRA.

*Pontificem, quem prisca olim petiere supernum
Secula, nostra tenent, qui litet & placeat.*

DEO CLEMENTI PLACABILI. S.

In

In tabulam Davidis ad pœnitentiam reuocati.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXI.

HUMANI ingenij licet
Solers vaftricies, callidus ac dolus,
Celet compositum nefas,
Aut blandè impositis nominibus lenet,
Indulgens sceleri suo
Asperso nitidis mille coloribus;
At quæ cor hominum tamen,
Et renes penetrat, cunctaq; providens
Pertingit sapientia,
Et sermo ignifero fulmine acutior,
Fallax terrigenas genus
Arctis compedibus praligat, ut neque
Elabi valeant prius,
Nec celare notam, nec fugere improbi.
Nam dum mens nimium sibi
Ignoscit, vitiumq; alterius leue
Intentis oculis videt,
Exemplo similis iudicij, malis
Succumbens propriis cadit,
Et damnata sibi iura subit prior.
Felix qui metuit vigil,
Iras ne horribiles Numinis excitet;
Et vitam peragit piis
Intentam studiis, & fidei & preci;
Certo proximus huic gradu,
Qui contracta mali criminis expiat
Probra; & qui monitus bonis
Datam consiliis, cedere mollior,
Mentemque & studium mali
Permutans, facilem sollicitat Deum;
Offensamque gemens grauem,
Exclusus, patria suscipitur domo.

POENITENTIÆ UTILITAS.

*Iure perit, qui cunctatur damnare priora
Crimina, & ad veniam sollicitare Deum.*

DEO MISERICORDI S.

In

In tabulam Samuelis.

ODE TRICOL. TETRASTROPH. XXII.

RECTVM & merentem plurima noximus
Laudis probata premia iudicem,
Deuota quem produxit Anna
Et sterili recreauit aluo.

Illum exigentem iam spatia vltima,
Summi & solutum munere consulis,
Excelsa contentum paterno
Rama lare ac tenuem recepit.

Pleno laboris perpetui seni,
Exercitatos dum recolit dies
Nil tedioli turba vulgi
Excipit arbitrioue fingit.

Non deserenda (si saperet magis)
Sortis prioris, res populi hunc bonum
Postrema dimisit ministrum,
Et meminit, genuitque semper.

Cuius sacrate quid valeant preces,
Sensit marinus cum populis Dagon,
Quos terror aethra fulminantis
Dissoluit, domitosque fregit.

Responsa quondam hic à puero bonus
Firmare certo numinis indice,
Exempla duratura veris
Historia posuit libellis.

SIMPLICITAS MVNDO FASTIDITA.

*Nil conscire sibi nudo, summisq; peractis
Munerib°, magna hæc præmia, magnus honor.*

REIPVP. MINISTRO INTEGR. POS
D In

In tabulam Nathan Prophetæ.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XXIII.

ÆTAS beato tempore ducitur,
Letosq; firmat candida pax dies:
Cum ducit, attentusq; clauum
Verfat amans Moderator equi:
Humana raro nequities tamen,
(Cum pressit alta frena potentia)
Ne temnar, excedatq; metam,
Propositam, sibi temperavit.
Miranda iusto munere regibus
Exempla Pastor fecerat inclytus;
Nil laudis immensa nitorem
Pestifer inficeret cupido.
Suscepta fœdi pondera criminis,
Inflicta caco & pectore vulnere
Obliviosus, nec dolere
Præbet Amor, neque cogitare:
Donec veternum pectore ab intimo
Soporis alti excussit amabili
Sermone Nathan, cui videre
Facta Deus dabat & futura.
Quis nunc decori consilij potens?
Hunc cecat amens gratia principem,
Illum sed imprudente dicto
Asperitas alienat audax.
Felix, carentem stultitia mala,
Rex, cui ministrum contigit assequi,
Et fraude semotum dolosa,
Numinis & studio calentem.
Nathan suorum secula temporum
Scripsit fideli certa volumine,
Quæcunque vel gessere reges,
Vel populi subiere dacti.

CON-

CONSI LIOR. INTEGRITAS.

*Simplicitas, veri studium, obsequiumq̄, fidesq̄
Grata Deo, & cunctis commoda temporibus.*

HONESTI DOCTORI GRAVISS. P.

D 2

In

In Dauidis effigiem.

CARMEN TRICOLON TETRASTRO-
PHON XXIIII.

DOCTVM innocenti pectore perpeti
Casus, labores, exilium, minas,
Iras, furores ac superba
Monstra, virum canimus domantem:
Decepta cui non foedera centies
Regis minacis & nimium feri,
Ostensa nec vulgi repulsa
Spemq;, animiq;, fidem repellunt.
Responsa magni & consilium Patris
Dum mente certus concipit integra,
Audax vel obiectos per ignes
Ire valet, superatq;, victor.
Celo minantis, gentibus & feri,
Horrenda vasti tempora Golia,
Assertor atque ultor suorum,
Strauit humi caput & recidit.
Vincenda semper praelia, & hostibus
Antè inquietis impositum iugum,
Sperare iam primis in annis
Vrsa cadens dabat & leana.
Incisa quondam marmore duplici
Præcepta verbis ac digitis Dei
Curauit, & morem sacrorum
Constituit, celebresq;, ritus.
Idem efficacis munere barbyti
Victura dixit carmina, quæ Draco
Antiquus audire obstupescat,
Quæq;, probet Deus & secundet.

DIVINÆ VERITATIS ARGUMENTVM.

*Otia honesta Deo, cuncta atq; negotia summo
Quæ dicat, hæc multis vita beata modis.*

REGI FORTISS. INTEGERR. PIENTISS.
VATI DVLCISS. POS.

In tabulam Salomonis.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXV.

QVOTQVOT prisca tulit, quotquot sperare futura
Rectores concesserit atas,
Diuinisq³, opibusq³ animi, sensuq³ profundo,
Tu Salomon precesseris vnus.
Seu populis dare iura iuuet, seu ponere docta
Virtutis precepta petenda;
Seu cupias animo immensum penetrare per orbem,
Ingenio & numerare diserto
Nature variata modis spectacula miris,
Quaecumque aut radiantia celum
Astra monet, vel que duplici spatiantur in vnda
Plurima monstra, vel omniparens qua
Multiplici profert utero, atque alit ubere Tellus,
Cuncta tibi cessere petenti.
Obstupuit, peregrina tuas conspexit ut artes
Gens acris non indiga sensus.
Victa tuis siluere etiam miracula templis
Que quondam celebrata sonabant.
Qua patet oceanus, gentes tua carmina discunt,
Et recinunt iuuenesq³, senesq³,
Aterniq³ Dei nomen laudesq³ perennes,
Speranda & monumenta salutis,
Cetera & arcanis qua te meditante figuris
Excelsa Sion audiit arce.
O Rex, o felix, nullumq³ habiture priorem,
Vna tibi & proba si foret vxor.
Vltima nempe fuit vox te dignissima, vanum
Esse, Dei timor unde recessit.

H V M A-

HVMANÆ SORTIS MENSURA GEMINA.

*Mortales homines & re & sermone iuuare,
Perpetuum magni est principis officium.*

PRINCIPI SAPIENTISS. PACE REIP.
CONSTITVTA POS.

In tabulam Isaiæ Prophetæ.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XXVI.

REGVM progenies Isacidum, breui
Te magnum experiar dicere carmine.
An laudes tacitus dissimulet pudor
Tantis pro meritis leues?
Quem iam præmonitum grandia dicere
Purgant rutilis spiritus ignibus,
Laturum populo & principibus Dei
Dicta, & terribiles minas.
Prudens præteriti temporis, ac tui
Venturig³ modos, & seriem canis,
Spectator veluti videris omnia
Depicta in superum domo.
Quis vatum propior cernere ab ultima,
Quicquid magnus habet mundus, origine,
Mores, historias, imperia urbium,
Cuncta & sacula gentium?
Humano generi munera celitus
Demittenda animis, tu bene nuntias:
Et mœstis releuas corda laboribus,
Et mentes recreas graneis.
Quæ vis eloquij, quæ ingenij queat
Exaquare modos, & decus ac tui
Dicendo rapidum fluminis impetum,
Sensu & multiplices notas?
Vita certa tuo tempora nuntio
Rex prolata videt, ductaq³ longius,
Cum Sol pollicitis additur arbiter
Decursum relegens diem.
Defuncti celebri muneris exitu,
Contemptorq³ trucis supplicij innocens,
Palmam pro meritis iudicio Dei,
Magnus diceris ac bonus.

PIETATIS INDEFESSVM STUDIUM.

*Qui Christum non odit, amet responsa legat q̄
Amosida: is fiet nam pius & sapiens.*

DIVINAR. RER. INDICI ADMIRABILI P.
In

In tabulam Ieremiæ Scriptoris.

ODE SAPPHICA XXVII.

SPIRITV feruens iuuenis, potensq;
Robore immota superare mentis
Fortium, priscis memorata ab annis,
Corda virorum:

Cui nec ignauæ puero inuenta,
Nec sibi tantum decus arroganti,
Creditor munus prius adparatum
Matris ab aluo:

Tu doces quantum valeat superni
Efficax verbum imperij, fideles
Cum subit mentes, penetratq; in altam
Pectoris arcem.

Nam nec immites odiis tyranni,
Nec furor vulgi miseris iniqui,
Nec tibi ignota expedienda gentes
Acta retardant;

Quin per insanos hominum nocentium
Impetus, victor, penitusq; compos
Destruas, vellas, moueas, reponas,
Edificesq;.

Crescit in duro tibi vis labore;
Carceris diri tenebras lacusq;
Et famem fortis superas, minasq;
Mortis amaræ.

Sic & obiectos penetrare monteis
Nouit, ac rupes, & adacta in altos
Turrium ascensus monumenta, clari
Fulminis ardor.

Integrum ac fortem celebremq; dictis,
Quem sua inuisum male presserat gens,
Seruat, & cultu meliore Princeps
Suscipit hostis.

HONESTÆ INDOLIS DECURSUS INTEGR.

*Quid nõ ferre potest, quid nõ superare, supernis
Qui se permisit nutibus ac monitis?*

LEGATO STRENO FORTI POS.

In

In tabulam Danielis Prophetæ & historici,

ODE TRICOLOS TETRASTRO-
PHOS XXVIII.

EXTREMA prisca sacula temporis
Videre vatem regibus omnium
Narrare præscriptam dierum
Historiam, seriemq; longam:
Quas nec vagorum conscia siderum
Chaldea, iactans dicere gentibus
Voluenda venturos per annos,
Explicuit, tetigitue prudens.
Huic providentis consilij Pater
Donavit orbis ponere mobilis
Decreta, mortalesq; rerum
Atque hominum imperiūq; metas.
Non ille, quamvis inferior modis,
Prisciūq; Vatum luminis vsibus,
Rerum vel impar mole scriptor,
Vel minor eloquio fideq;
Seu iussa vates somnia detegat,
Seu visa rerum signaq; præcinat,
Abstrusa seu doctor notarum
Perlegat enolūatq; sensa.
Hunc flamma, cautes aptior urere,
Sena & Leonum pertimuit fames:
Concessit huic peior nocendo
Invidia imperiumq; præceps.
Miranda sacro scripta volumine
Auctor relinquit, postera qua legat
Ætas & attendens laboret,
Ac memori probet ore Christus.

IN

IN TEMPESTATE SVBSIDIVM.

*Qui nouit metuitq; Deum, discrimina nulla
Ille timet, nil non scitq; probatq; boni.*

VATI FORTISS. TEMPERANTISS. POS.

In

In tabulam Esdræ scribæ.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XXIX.

PERSARVM populo & regibus inclytis
Dilectum Arfacides ingenium, tuoq;
Optatum generi lumen, amabile
Celoq; & superis caput:
Esdra o progenies pontificum sacra,
Expectatum auide qui Phinea vetus
Exemplum reuocas, moribus integris
Præstas & sapientia.
Redduntur Solymis te duce principes,
Longo quos Babylon carcere presserat:
Vasa & sacrilegum qua rapuit manus,
In sanctam referunt domum.
Quamuis difficilis non solitos via,
Ignavosq; metu, atque hostibus improbis
Inuisos memori consilio viros
Ac dictis reficis bonis.
Dum deuota Deo te duce mœnia
Sionis subeunt, quâ populus frequens
Festino sociat plurima carmine
Templis dona recentibus:
Illic & vituli sanguine feruidi
Aras & Libani tingis odoribus:
Et vota incolumis persoluens tua
Genti concilias Deum.
Infamata malis secula nuptiis,
Admissumq; nefas moribus expias,
Antiquasq; iubes discere, & asseris
Leges, & patrum decus.

PRO-

PROVIDENTIA INSTAVRATR.

*Esdra sancte via doctor, populiq; magister,
Tu monstras rectum quid valet officium.*

SCRIBÆ SAPIENTISS. PAT. PATRIÆ.

In

In effigiem D. Matthæi.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXX.

QVI modò in expletos loculos, fiscumq₃ capacem
Assiduusq₃ tenaxq₃ premebat;
Quiq₃ abaco intentus, tabulisq₃ vacabat anavis,
Nummorum captator anhelus;
Quem cupidum variis aliena pecunia curis,
Insidiatoremq₂ timebat;
Quem tenuere via, mercatus, flumina, portus,
Multiplicis quoque fœnoris ardor.
Hic subito magni mutatus voce magistri,
Discipulum comitemq₃ vocantis,
Diuitiarum & compositi neglector acerui,
Iam libros forulosq₃ relinquit.
Gaudet sorte noua Leni, nuperq₃ perosam
Pauperiem præfertq₃, colitq₃.
Nec socios, famulos, infestaq₃ vincla propinquos,
Rumores vulgiue loquacis;
Nec quæcunque bonis obstant contraria votis,
Cogitat incipiensq₃ volutat.
Nudus, inops, meliora petit compendia rerum,
Diuitias meditans potiores:
Quas nec tempus edax, nec fraus, nec perdere possint
Inuidia commenta malignæ.
Edoctusq₃ nouas rationum scribere formas,
Duratura volumina complet:
Atque notas, numeros, damnosaq₃ nomina delens,
Gesta Dei patresq₃ reponit:
Exemplo scriptisq₃ probans quàm splendida Iesu
Gratia sit virtusq₃ docentis.

DIVI-

DIVINA VOCATIO.

*Noctes atque dies dictata legenda, nec vlllo
Tempore non nobis commoda scripta vides.*

EVANGELII TESTI FIDELI P.
E In

In effigiem Marci Euangelistæ.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS
XXXI.

ET TE, Marce pater, carminis ac lyre
Laudes perpetuis temporibus decent,
Quas Nilo resonent moenia proxima,
    Illustris Macedum labor:
Et quas multiuagis littoribus mare
Exultans referat, qua lanat, aut secat
Quicquid tergeminis Lamecides soli
    Natis disposuit pater.
Nam nec te assiduis culta laboribus
Terret discipulum religio recens,
Nec lassat comitem casibus aut via
    Aut ponti senior Cephas.
Tu Christi gregibus credita munia
Pascendis, studio perficis arduo:
Egyptumq; colis, iactaq; semina,
    Que semit Petrus, irrigas.
Quin & tu exiguo magna volumine
Arcani referas munera nuntij,
Atque vnus propriis temporibus breuem
    Aptas principio notam.

SAPIEN-

EVANGELIUM MARCI

in

SAPIENTIÆ COMPENDIUM.

*Parue liber, quid tu doceas, non percipit ouinis
Mundus: at id mites percipiunt animi.*

CHRISTIANÆ VIRTUTIS OBSERVATORI P.
E 2 In

In effigiem D. Lucæ.

ODE SAPPHICA XXXII.

QVI salutari recreabat arte
Membra languenti vitiata morbo,
Nunc recuranda meliora menti
Munia tractat.

Namque ubi magni monitis magistri
Doctus, humane didicit ruine
Tempora, & causam, & reparantis eunum
Vimq; modosq;

Novit & certo propius periculo
Quid mali Christus releuare morbi
Posset: exultans animum supernas
Vertit ad artes.

Ille inaccessoreperens ab ortu
Gesta mirandi genus atque Christi
Scribit, & quantum renouarit almus
Spiritus orbem.

Additus Paulo socius ministro,
Et comes fidus pelagi ac viarum
Sublenat grato officio labores,
Testis & index.

LVX EXPEDITA.

*Vsus erit magnæ mentis linguaq̃ disertæ
Optimus, in sacros incubuisse libros.*

VERITATIS EXPOSITORI DISERTO P.

E 3

In

In effigiem D. Ioannis Euangelistæ.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXXIII.

QVIS te mente noua potens

In calum iuuenem spiritus arripit,
Plenum numine uiuido?

Vt mundo referas progeniem Dei,
Celatam patribus prius,

Obscuræ adeo nomine cognitam.
Namque & te puerum nouis

Annis ingenio nouimus haud propè
Tantis muneribus parem.

Non humana tibi discipulo dedit
Ars vel scire, vel eloqui,

Quæ nullis emere aut diuitiis queas,
Aut longo studio sequi:

Quamquam Socraticos admoneas libros,
Et quæ porticus inclyta

Arguto repetit dicta volumine.
At te non hominum reor,

Sed magni monitum consilij patris,
Percurrisse poli vias,

Arcana & docili credita pectore,
Quæq; orbis stupeat pauens,

Incepisse nouis dicere vocibus:
Dum te testibus è tribus

Dilectum penitus præcipuum parat.
Qui ventis tumido & mari

Vina voce potens imperat, efficax
Morbos pellere, & inferis

Excepisse hominum de tenebris genus.
Ille & te sibi conscium

Quam magna efficere, & quæ valeat pati,
Iunctum sanguine deligit.

Te matris moriens substituit suæ,
Charo ut nomine particeps,

Commisisti foueas officij vicem.

ABSTRUSA SAPIENTIA.

*Quod legis, haud paruum est, superat terramq; poliūq;
Si petis hoc, dabitur nosse, sed exue te.*

ARCANOR. INDICI PENITISS. P.

E 4

In

In tabulam nuntiationis Zachariæ factæ.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS
XXXIII.

DICTVM ex secundis alloquiis Dei
Tempus nouandi fœderis adfore,
Anni recurrentes tulerunt
Secla viris adamata iustis.
Ætatis alma principium bonum
Legatus alto detulit æthere
Demissus, assuescensq; terris
Sese hominum facilemq; præbens.
Aris sacerdos thura calentibus
De more pura dum prece consecrat,
Mortale nil præ se ferentem
Vultu habituq; virum tuetur.
Hic abnuenti credere iam seni
Prolem paratam nuntiat, & nouum
Vxoris annosæ tumorem,
Quem populi videant stupentes.
Ignara luxus, criminis & mali,
Infantis almi pectora crescere
Prædicat, & primis ab annis
Mentis opus meditata magnum.
Præsentis amplo munere spiritus
Hic septa certæ sollicitus via,
Turbata curator probandis
Partibus & studiis reponet.
Qua vita possit, quaq; peti salus,
Admissus ultro qua veniat Deus:
Nec spernet hic vates colonum,
Nec metuet fera sceptræ regum.
Hæc in reductis qua videt abditis
Flamen, moratus plus solito, nequit
Cum prodit, admirante turba,
Prodere, nec potis est negare.

FELICIS SECVLI INITIA.

*Quid deceat, quātū expediat, quo tēpore nūquā
Delige: permittas vt probet ipse Deus.*

DEO CONSVLII PERP. SAPIENTISS. S.
E s In

In tabulam Annuntiationis.

ODE SAPPHICA XXXV.

VIRGO, quam magni moderator orbis
Excipit charam, penitusq; raris
Instruit donis, propriam sibiq;
Deligit almus;

Omnibus, salve, numeris beata;
Nam tui proles uteri supernis
Viribus præstans misero salutem
Proferet orbi.

Vnus ex certis superum ministris,
Hæc Galilææ retulit puella,
Cui parem nullis habuere mundi
Tempora seclis.

Illa se tantis referens minorem
Laudibus, causam stupet, atque supplex
Postulat magni veneranda verbi ar-
cana doceri.

Atque ubi summi didicit parentis
Mentem, & occultas operantis almi
Spiritus vires, seriem, modosq;
Audiit ardens;

Nil moror, dixit, Domine ô colendum
Gentibus nomen, tibi me tuisq;
Protinus certam tenuisse dictis
Annue felix.

RER.

RER. NOVANDAR. EXEMP.

*Quis sic Virgo Deum propriū tibi, sicq; benignū
Præstitit? eximia in simplicitate fides.*

DEO ELECTORI SACR.

In

In tabulam visitationis Elisabeth.

ODE TRICOLOS TETRASTROPH. XXXVI.

V T vultus roseæ virginis aureos
Vxor Leuitici Pontificis videt,
Segni cuius in aluo
Vatum flos latet abditus:
Vires aetherei pectore flaminis
Persentit placidis vocibus excita,
Pacemq; hospitis almæ
Gratis laudibus excipit.
Quæ tam sancta mihi munera numinis
Vltro, non meritis hospitis Dei
Adduxere parentem,
Dignam calicolum domo?
Ergo sacra tuam diua modestiam
Anget tanta etiam gloria? cui scio
Nullam in matribus esse,
Nullam in virginibus parem.
Nempe immensa Dei pignora talibus
Consistunt potius sedibus, inuidas
Auersata potentum,
Magnatumq; superbias.
Nam quod tu facili pondere perferas,
Quem nec sustineant sidera, nec queant
Percepisse patenti
Mundi mœnia cardine:
Effecit vacuum fastibus & dolo,
Contemnensq; sui pectus, & ignea
Semper docta, superno
Consentire fides Patri.
Agnoscent vltro quem foneas tuo,
Testanturq; nonis vocibus omnia,
Valles, flumina, syluæ
Quocumque extuleris pedem.
Quin ipse officij muneribus tui
Gratis letitiam personuit piam
Aluo quem gero fœtus,
Et mentem cumulat mihi.

PIETATIS CONCORDIA.

*Gaudia, diuitiasq; Dei communia multis
Esse cupit, quisquis numinis instar habet.*

FOEMINAR. SANCTISSIMÆ P.

In

In tabulam Ioannis Baptistæ.

CARMEN DICOLON TETRASTRO-
PHON XXXVII.

ASTRUM nascitur insito
Fulgens lumine, quem Deus
Solis paciferi indicem,
Terris præstitit almus.
Hunc in montibus arduis
Exanguis in senio parens,
Mirandis puerum & modis,
Mirando edidit ortu.
Salutis ferat ut nonæ
Leto tempore nuntium,
Et testis bona gratiæ
Magna secula monstret.
Vos quæ diligitis Deum
Matres, vos quoque virgines,
Infanti properè nouo
Laudum nectite farta.
Nec componite mollius,
Quamuis membra tenerima;
Assuescat, sinite, aspero
Jam nunc vita labori.

AVRO-

AVRORA DIEI NVNTIA.

*Dona Deus quanto soleat splendore parare,
Si quisquam obseruet tempora, testis erit.*

DEO PROSPECTORI SAC.

In

In tabellam natalis Iesu.

NATURÆ HUMANÆ NÆNIA
XXXVIII.

VIRGINEO splendens infans ut prodiit aluo,
Atque illesa dedit templa pudicitia:
Quæ iam uteri intacti stupuit NATURA tumorem,
Nunc pauet insolitum læta puerperium.
Atque nouum mirata genus, variis quoque gaudens,
Blandidulos fertur concinuisse modos.
Excellis mea iura puer, quòd gigneris, aut quòd
Nasceris; at meus es quòd puer & tener es.
Ergo me superas, sine me qui nasceris infans.
Quòd si me superas, es puer ergo Deus.
O puer & certè Deus, ò mihi iungeris, ut te
Partibus excipiam, muneribusq; meis.
O Deus, & verè puer, ò tibi iungor, ut aucta
Amplius ipsa tuo numine perficiar.
Accipies ex me curam puer, atque labores,
Mortis onus (tibi sic quòd placet) accipies.
A te ego, sed pacem Deus, accipiamq; salutem,
Et posse æternæ rumpere vincla necis.

SOL

SOL IUSTITIÆ EXORIENTS.

*Intenebris fulgens lumen diuinæ donæ
Simplicitas cernit: non videt ambitio.*

HUMANÆ SORTIS SUSCEPTORI DEO HOMINI S.
F In

In tabulam circumcisi Iesu.

ODE TRICOLOS TETRASTRO-
PHOS XXXIX.

QVIS te, sancte puer, flere doloribus
Maturis docuit? scilicet aethere
Descendisse iuuabat,
Ut discas gemitus novos?

Sed tu de patriis sedibus omnium
Spectator fueras, quos patitur genus
Nostrum sidera subter
Ærumnae miseros modos.

Ergo sponte venis præsciis, & cupis
Riuos purpurei fundere sanguinis,
Non ut ciuibus aethrae
Nomen connumereres tuum,

(Nam tu perpetui regna tenes Dei:)
Ast ut propositis legibus audiens,
Serui munere functus
Adscribas homines polo.

Fies perpetuis ex humili loco
(Quem tu sponte subis) laudibus altior
Cælo; terraq; nomen
Infernusq; tremet tuum.

CHA-

EVANGELII MATHÆI LIBER PRIMUS

CHARITAS NIHIL RECUSANS.

*Quæ tu hominũ puro sanctur⁹ fœdera cordi es,
Hæc in carne tua commemoranda subis.*

PRINCIPI SVMM. PRO REIP. LIBERTA-
TE SERVIENTI S. F 2 12

In tabulam adorationis Magorum.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XL.

VT Pisgæ in altis ætherei iugis,
Selmonis aut de culmine candidi
Surgentis aurora salubris
Conspicitur prior vsque fulgor;
At quisquis errat vallibus infimis,
Caliginosis nubibus obsitus,
Hic nocte in atra nescit amens
Purpurei radios diei.

Sic dum Tyrannum cum populo leni
Exercet amentem ambitio impia,
Præsens aduentum salutis
Non Solyme malè cæca sentit.
Sed qui remotos Persidos incolit
Parthosq; tractus, hic alienior
Splendoris exortum sereni
Prospicit, & veniens adorat.

Ostensus astri letior aurei
Non antè fulgens stellifero in polo
Conspectus ignis, innouandi
Auspicium referebat orbis.

Ergo peractis iam spatiis via,
Contingit hospes mœnia nuntius,
Qui dicat aduenisse regem,
Gentibus & populis colendum.

Quem mox repertum letior & Magus
Miratus, ultra quàm soleat puer
Mortalis, ostendisse sanctum
Vultum oculis animoq; cernit.

Hinc prouoluto pectore & oscula
Infantis addens tum pedibus noui,
Testatus aduenisse numen,
Munere tergemino saluat.

*Quae colit, agnoscitq; Deum, sapientia vera est.
Quem latet hoc, rudis est, quālibet alta sciat.*

DEO IMMORT. HOMINI VERO REGI
LIBERATORI S.

In tabulam Iosephi in Ægyptum commigrantis.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XII.

DIC mihi quò tenellam
Virginem (nam virgineum conspicio decorem)
Frigore seniente,
Hospes incessu fugiens sic properante ducis?
Quod pueri decori
Nomen est? cur surripis hunc athereo parenti?
Namque tuum puellum
Esse mortali genere progenitum refutant
Digna Deo tonante
Ora maiestasq; oculis in teneris renidens.
Quam nemo & silentes
Vocis alma vim venerantur, capiuntq; sylva,
Attonitumq; flumen
Sistit undas precipites blandisono susurro.
Vera rogas; perennis
Est Dei natus puer; intactam habet is parentem,
Virginem: ego huic ut illi
Traditus custos monitis aligeri ministri
Mœnibus è cruentis
Pignus en sacrum abripio, ne violet ferocis
Invida vis tyranni,
Ad Phari abiunctas properando procul exul oras:
Pignore quo salutem
Sperat humanum genus, & quo reparanda primi
Damna parentis, & que
Dona nobis Numen erat pollicitum benignè.

DIVI-

DIVINA TUTELA.

*Præsidiū in mediis Deus inuenit hostib⁹ huic quò
Sese habet ; à patria sit licet exul humo.*

PRINCIPI OPT. PRO SVIS EXVLANTI S.
In

In tabulam Iesu in templo reperti.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XLII.

DVM virgo casti sollicitis viri
Adiuta curis, querere filium
Desideratum condolenti
Voce rogans loca cuncta lustrat:

Fulgente solis lumine tertij,
Templi in reductis adibus inuenit
Inter senum eruditiorum
Non tacitum puerum cathedras.

Confusa circum turba stupentium,
Responso fixis combibit auribus,
Mirata maturum loquentis
Consilium ingeniumq; princeps.

Quae tanta vis, quid pectore numinis
Caelestis, aiunt, in tenero latet?
Quis verba deuoluens diserta
Spiritus ore mouet tenello?

Miranda certe audiimus omnia,
Quondam neq; ipsis nota Prioribus.
An ne? hunc putemus haec magistro
Ex homine aut didicisse libris?

Atqui & profundis consiliis Dei
Praesens videtur nunc animo frui,
Inde & relatos explicare
Quos rogat insinuatq; sensus.

Aut illa caelo, non nimium diu est,
Mens venit, artus induit & nonos,
Vocesq; promens efficaces
Se puerumq;, Deumq; praebet.

GRA-

GRATIAR. THESAURVS.

*Divine studium Sophia pulcherrima vite
Esse, puer, nobis munera, sancte, probas.*

DIVINITATI EMICANTI. S.

In

In tabulam Ioannis prædicantis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XLIII.

VOCEM, salutis quam fore nuntiam
Dixere priscis temporibus pi
Vates, Iarden obstupenti
Flumine percipit vsque primus:

Quando efficacis fulminibus soni
Commotus omnis contremuit locus,
Quacunque distinguunt iacentes
Æquora Gilghediusq; terras.

Hanc & colonus gentibus impiis
Vicina iungens prædia, combibit
Non aure surda, hanc ipsa Iuda
Posteritas, Solymùmq; cives.

Deducta celo tempora gratia,
Mistas & altis pollicitis minas,
Mirantur omnes, ac loquentis
Vultum habitumq; hominis seuerum.

Namque is fidelis credita munera
Legatus, alti & consilium Dei
Dum præco complet, nec potenteis
Suspicit aut metuit tyrannos:

Ostendit unam & perpetuam sibi
Curam, docendo sistere deuos
Ad limen angustum salutis,
Atque ducem cecinisse certum.

Oblata non huic gloria commonet,
Non durus ensis propositum graue;
Id quippe monstrabat seuera
Frontis honosq; habitusq; vitæ.

LVCIS DIV CORVSCATIO.

*Certa reducendis animis pereuntibus atque
Clara via est, morum cum probitate fides.*

SALVTIS NVNTIO GRAVISS. P.

In

In tabulam Christi in Iordane baptizati.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XLIII.

QVÆ fæsta lux hæc, dicite montium
Sylvæ? quid alto gaudia personant
Clamore rupes, quas imago
Percipit, ingeminatq; voces?
Quæ tanta præceps pennigerum genus
Exercet alis cura micantibus,
Cæli per oras atque acutis
Cantibus instrepitare cogit?
Iam gestientis lætitiæ decus
Quæ causa nuper proferat audio,
Trini quod inspectanda terris
Numinis emicuit potestas.
Hic nam nitenti lumine spiritus
Delapsus alti culminibus poli,
Candentis aspectum columbæ
Præbuit, auricomumq; lumen.
Et vox ab æthra personuit patris
(Quam densa sylvæ contremuit coma)
Audita, præsentemq; natum
Dicere, & hunc populis magistrum.
Hunc, quem neque alti conscia numinis
Natura nostrisq; ulterius modis
Virtus refulgens administrum
Esse hominum generi retardat.
Hic se minori subdidit hospiti
Amne abluendum, purus & innocens.
Nec ipse quamvis vjque compos,
Id quod erat, tamen efferebat.
Illum stupenti fluminis alveo
Gaudens Iarden suscipit, humidis
Complexus vlnis, & loquaci
Murmure concelebrans salutat:
Et quæ secundo perfluit agnive,
Sacrata denso membra volumine
Circundat hærens, & priorem
Vnda sequens premit invidendo.

MODESTIÆ ORNAMENT.

*Non decus ipse suum iactat natus; pater ipsi
Adscribit: vera hæc gloria, nulla prior.*

CHRISTO DEI FILIO PRONVNCIATO S.
In

In tabulam Tentationis.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XLV.

*Sylvis in mediis agmina calitum
Cernebam famulas adproperantium
Exercere vices letaq; floridis*

Mensis fercula ponere.

*Dumq; ipse insoliti contremo muneris
Spectator ardens discere, maxima
Causam letitiae, cuiq; decus noua*

Cœna prænitateat, rogo:

*Vnus pennigerum de iuuenum choro,
Scitanti hæc alacri pectore reddidit,
Cui mox tota cohors per iuga montium*

Blandis accinnuit modis:

*Hic index superum maximus excipit
Natum Nazaridos virginis, & suum,
Quem nunc tergeminis gloria frondibus*

Victorem decorat sacrum.

*Hunc nec longa fames, tesqua nec aspera
Monstrorum horrificis densa cubilibus,
Non horror gelidæ noctis amabili*

Intentum alloquio ad patrem

*Turbauit: sed & hic sustinuit volens
Vsq; inuictæ animo prælia, quæ ferox
Tentator solitis artibus, ac dolis*

Audaci intulit impetu:

*Qui partem superum traxerat insolens
Fallaci studio præcipui loci,
Cui primos homines seclaq; postera*

Vnum subdiderat nefas.

*Nunc victus triplicis pondere prælii
Vertit terga gemens, armaq; & omnibus
Posthac discipulis expositas vias*

Vincendi dolet improbus.

SCRIPTURAR. UTILITAS.

*Legitimè certare queas, & viceris hostem
Instructus verbis consiliisq; Dei.*

CHRISTO DVCI INVICTISS. S.

In

In tabellam signi à Christo in Cana editi,

ODE SAPPHICA XLVI.

QVÆ pater mundo posuit recentis
Iura sacra thalami deditq;
Iuncta concordi sociare vitæ

Munia lege:

Illæ præsentis patris ipse natus
Numine antistes decorata, firmat,
Faustus & gratas epulas benigno
Comprobat usu.

Sic & arcanis sociare tædis
Gentis humanæ genus expetitur,
Et sibi magnis emere adingandum

Dotibus ardet:

Possit ut nostræ recreata gentis
Iuncta diuino soboles marito,
Splendidi sedes habitare cæli

Regnaq; diuinum.

Prima miratrix Galilea Canas
Obstupet testis renouata rerum
Munera, & magnum probat esse Iesu in

Pectore numen,

Dum videt certas variare formas,
Iurat & prisca latices Noachi,
Fonte quas nuper vitreo fluentis
Hauerat undas.

NATV-

NATURÆ INNOVANDÆ ARGV M.

*Sordet quicquid habet mūdus cū munere Christi
Collatum; nec iam quæ placere valent.*

CHRISTO CVRATORI BENIGNO S.

G

In

In tabulam Christi prædicantis Euangelium.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS
XLVII.

PRODUCTVM populis de sapientia
Patris consilium filius incipit
Enarrare, bonus dicere & algida
    Dictis vrere pectora.
Nam qualis calido lumine ab ætheris
Alta sede humiles sol penetrat domos
Terrarum, variusq; exagitat potens
    Tentatas species modis;
Cum plumbi & chalybis grandia semina
Concrescunt validis acta vaporibus,
Sed cere faciles & teneræ niues
    Decursu fluido liquent:
Talis sermo Dei mentibus inditus,
Obdurata premens æra superbiæ,
Marcentes animos sed dociles fonet
    Vite munere prospero.
Non cæca ambitio, non amor improbius
Rerum quas studiis appetit ultimis
Vulgus, non animi luxuries capit
    Sancti commoda nuntij:
Sed quos dura hominum sollicitant malâ,
Vel vitam puduit ducere turpibus
Infectam vitiiis, vel timor obligat,
    Cura & iustitiæ tenet.
Hi (quanquam exiguum) pectore vinido
Semen concipiunt quod cumulos creat,
Queis æterna parens horrea compleat,
    Et diuinum exhilaret choros.

DIVINÆ DISCIPLIN. SCHOLA.

*Quas fugitat mundus rerū sunt cōmoda tanta?
Sic est: sed stultis non sapit ista segēs.*

SIMPLICIUM DOCTORI OPT. S.

G 2

Im

In tabulam Christi Apostolos legantis.

ODE XLVIII.

SÆCLORVM veterum, præscripto ex ordine, finem
Certa Deo voluentibus annis
Tempora protulerant; hominum quoq; magna per orbē
Strata seges matura iacebat;
Agricolam iam cana suum cū terra vocaret,
Et falcem expectaret acutam,
Redderet ut foetas seruandi farris aristas,
Sed culmos quoque rursus inanes:
Tunc Domini messis natus, summusq; minister
Orbis imago auctorq; nouandi,
Selectorum operi tanto, duodena virorum
Ora tuens, sic fatur amicē.
O mihi præchari comites, sociiq; laborum
Arcanig; sacraria magni,
Non vos parua manent discrimina, vertere missos
Terrarum morem; modumq;
Queis maris horrifoni fluctus, ac dura viarum
Sunt adeunda pericula sæpē:
Non ut Erythreas gemmas, ostrumq; superbum,
Numorumue paretis acervos;
Sed magis ut nudi atque inopes, patriaq; remoti,
Vexati, instabilesq;, vagiq;
Vulpibus infestisq;, lupisq; rapacibus, agni
Imbelles, blandeq; columbe
Sitis, lux tenebris, nimiumq; furentibus agris
Fomentum medicig; fideles.
Ite igitur fortes, & me dūce & auspice magni
Consilium curate parentis.
Æthereas sperate & opes, æternaq; sedis
Sceptra mea, & conuiuia mensæ.

L A T I N -

LÆTISSIMA ORBI LEGATIO.

*Fortia debilibus superantur, maxima parvis:
Viderat hoc demens mundus, & obstupuit.*

MAGNI CONSILII NUNTIO SUMMO S.

G 3

In

In tabulam Christi turbas pascentis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS

XLIX.

EXPLETA mensis turba capacibus
Non antè viso munere ferculi,
Cognouit aeterni magistri
Quantum agitet, valeatq; cura:

Cum panis atri, & quæ facile puer
Perferre possit pondera piscium,
Creuisse Christi partientis
In manibus stupefacta cernit.

Cibos an ipsos diuidat, an magis
Masse imparatam mat eriem creet,
Cognoscere haud queunt ministri,
Ferre onera, & renouare lassî.

Seruanda cœna quæ fuerant super
Dum frustra iussi expendere, colligunt;
Mirantur impensam negantes,
Compositum cumulum canistris.

Et iam palato multiplici satur
Conuiuia, iurat nil sibi dulcius
Sedisse transactos per annos,
Nil melius potiùsue vitæ.

Quis non malarum stulta cupidinum
Deponit ardens & studia, & graues
Curas habendi, si benigni
Verba auido bibit ore Christi?

PRO-

PROVIDENTIA CERTISSIMA.

*Si potiora Deum postulas, nihil indigeas: sed
Deteriora petas, nil satis esse puta.*

HVMANÆ INFIRMITATIS CVRATOR. S.
G 4 In

In tabulam Lazari ab inferis reuocati.

ODE DICOLOS DISTROPHOS I.

VIRTUTIS alta publicum spectaculum
Christus daturus iam suis;
Docturus & quantum ardeat mortalibus
Afferre vitam perditis:
Vinci suum absens pertulit charum caput
Lethi sopore Lazarum,
Dum notus esset gentibus casus viri
Signum futuri vinidum.
Cui membra tabo rancido foedauerat
Quartus sepulta Lucifer,
Hic efficaci percitus Christi sono,
Quem mors & inferi expauent,
Surrexit atro de sepulchri carcere,
Lethi remissis vinculis:
Testatus ardens ferre quid possit fides,
Quid donet & nato Deus.
Nato & salutis nuntio, quem temporum
Prospectat ordo principem,
Ipsi quoque orbi iam senescenti malis
Letos tributurum dies.

FIDEI

FIDEI MOMENTVM.

*Nō moritur quē Christ⁹ amat, potiusq̄ quiescit.
Ille citò, quem vult, euigilare facit.*

VITÆ AVCTORI EFFICACISS. SAC.

G 5

In

In tabulam Christi regis Ierosolymæ declarati.

ODE SAPPHICA LI.

PVLCHRIOR nunquam, licet vsque fastos

Iebusum à priscis repetas colonis,
Sol prius luxit Solymùm beatæ aus
Gratior vrbis;

Quàm peroptatis vbi tempus annis
Obtulit magni faciem videndam
Regis, arcano cecinere qualem
Carminè vates.

Cui dedit nutu pater efficaci
Pellere infandæ mala damna fraudis,
Et nouæ ingrato retulisse mundo
Sæcula vitæ.

Hunc ut exceptum populi valerent
Cernere, & certis celebrare signis,
Vexit insuetus iuga ferre lentæ
Pullus asellæ

Principem, non ut quibus intumentis
Folle ventosum vitiosa pectus
Urget, infestis populo, cupido
Ambitiog.

His potestatum specie superba
Arrogat laudes metus, atque honores,
Multa mentitos malè blandientis
Munera linguæ.

Huic sed æternos meruere plausus
Dona doctrinæ memorata diuæ,
Atque morosis medicina præsens
Addita morbis.

Vidimus castos pueros canoro, ac
Virgines Regem coluisse versu,
Et salutarem meminisse, & alto ex
Aethere missum.

Quin & in fontibus oleæ virentis
Pacis auctori pia turba frondes
Spargit, & vestes properat, cupitq.
Sternere eunti.

Nam probat sanctum potiusq. dignum
Euehi iunctis humeris colentum,
Quem Deus terris iubet esse regem,
Pontificemq.

SALVTIS PROPOSITIO.

*Christum sponte tibi venientem suscipe mitem.
Si non suscipias, experiere grauem.*

REGI LEGITIMO DECLARATO S.

In

In tabulam cœnæ Domini.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LII.

EXPECTATA diu, sibi
Atque optata noni ex orbis origine
Cœnæ ad fercula mysticæ
Conuinas homines sollicitat Deus;
Quales agmina cœlitum,
Si possint, epulas inuideant viris,
Admirata minoribus
Grato munifici consilio patris
Tantum terrigenis decus
Et deducta polo munera porrigi.
Nam quæ ritibus annuis
Abrami sâboles festa peregerant,
Contestata iugum graue, &
Depulsos dominos, & miserum metum,
Euasiq; maris diem,
Extinctasq; minas fluctibus impias;
Veris nunc eadem modis
Instaurata nouat, qui patris integrum
Consors imperium tenet,
Qui vitam proprio numine sufficit,
Defectumq; animat genus.
Hic sese gregibus dum esurientium,
Arcani specie latens
Panis, suppeditat; dumq; rubentia
Vini pocula sanguine
Occulto at proprio præbet auentibus,
Quicquid mentibus improbus
Ac membris coluber subdiderat mali,
Et quam scire malum petens,
Mater perniciem fuderat inuido
Fataliq; nepotibus
Pomo, visceribus corrigit intimis;
Et leih remouet iugum,
Et dat posse bonis perpetuis frui.

CELATVM SECVLIS ARCANVM.

*Has epulas, queis vita Dei, queis munera Christi
Conciliantur, ames, si sapis; ut capias.*

DEI BENIGNITATI ADMIRANDÆ S.

In

In tabulam Christi ad victimam vltro oblati.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LIIL

QVI solus omnes immeritus luat
Noxas parentum, & crimina posterum,
Nunc agnus orbi postulatus,
Ipse animam iugulumq; præbet.

Namque antè priscis ritibus hostiæ,
Quacunque cultros imbuerant sacros,
Nec crimen expedire nostrum,
Nec poterant mala dimouere:

Non si secundo à sideribus die
Armenta, quotquot vel pecudes tulit
Tellus, ad aras obtulisses
Ignibus assiduis calentes.

Nam quæ sub alti cardinibus poli
Humana præstet munia quadrupes?
Vel mentis exæquet valorem,
Vel pretio solidante ponat?

Vras auaris ignibus omnia
Omenta semper, non veteris tamen
Consumis vnà & membra Adami,
Semina vel malè nata tollis.

Quid quòd nec illis viuida spiritus
Concessa vis est, qua valeant semel
Extincta respirare in auras,
Atque nouam repetisse lucem?

Possent recepto munere quamlibet
Extare, & artes induerent nouas,
Non illa partes attulissent,
Aut animas redimna nostras.

Atqui vetustis debuit artibus
Occisus æquas pendere noxius
Pœnas, & exurgens probanda
Iustus homo rediisse vita.

Ergo efficaci munere duplici
Instructus agnus, quiq; valet mori;
Rursusq; viuens emicare,
Atque sibi sociare mundum;

Hic, (omne nostrum qui superat genus)
Firmat volentis consiliū Dei;
Et sponte productus, nocentum
Facta hominum subit expianda.

PUBLICA VICTIMA.

*Maxima mortalis qui ferret pondera culpa
Assportanda, vnus Christus & Agnus erat.*

SACERDOTI AETERNVM VNCTO S.

In

In tabulam Christi in horto.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS LIV.

NON tam densa bonus credere Gedeon
Villis exposuit vellera candidis,
Nocturno penitus rore madentia,
Queis tellus fitit inuidens;

Nec tot sicca iterum combibit area
Diffusas nebula munere roscida
Stillas, quæ domitos exigua manu
Hosteis præmoneant duci,

Quàm multis hominum criminibus tener
Agnus comprimitur, qui subit omnium
Culpas immodico pondere plurimas,
Humanumq; refert genus.

Dum iusti memores numinis expedit
Iras atque odium, dum veterem parat
Offensam generis suscipere, ut graueis
Pœnas iustitiæ luat:

Ille & iudicij conscius ardui,
Et quantis voneat criminibus caput,
Quas explere petat vulneribus minas,
Horrens procidit & pauet.

Horret parte sui prouidus altera,
Que nec nempe mali nescia, nec boni,
Sed mens exuperat certa sequi graue
Magni consilium patris.

Hic dum pressa hominum criminibus tremunt,
Et mentis properant imperium sequi,
Permanant fluidis membra cruoribus,
Et sudore madent truci.

PUBLICI DEBITI GRAVITAS.

*Eheu corda graui nimium sunt pressa sopore,
Pro quibus hîc orat Christus & aduigilat.*

HVMANÆ MISERIÆ SVSCEPTORI S.
H In

ODE DICOLORS DISTROPHOS LV.

COECCO carcere prodita
Nocturna tenebrae precipites eunt,
Terras quae temerent magis,
Et mergant veteri cuncta voragine,
Quam cum procubitu vago
Celabant pelagi confluuium rudis.
Hinc tantum sceleris feri,
Infandumq; nefas concipiunt vaga
Noctis tartareae agmina,
Vrsorum catuli & germina vulpium,
Infidumq; genus lupi:
Dum stricta inuiciunt vincula perdit
Miti agno aetherei patris,
Quem diris lacerant rictibus, & trahunt,
Intentum penitus mori,
Et prodesse etiam carnifici suo,
Illum si tamen efficax
Permutare notet non refugum cruor.

IMPRO-

IN WANDERBILDE BIBLIOTHEK PADERBORN

137

IMPROBITATIS PERMISSÆ IMPOTENTIA.

*Traditur à seruo dominus, cui nō grauis est tam
Quòd prodit, quàm quòd proditor ipse perit.*

AGNO SALVTARI MITISS. S.

H 2

In

In tabulam Iesu in concilio damnati.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LVI.

EHV scelestis caeca mens mortalibus
Et culpa dira consciis!
Quid non nefandi concipit praeceps mali,
Quid criminis non suscipit?
Simul tenebris obnoluta turbidis
Veri refugit lumina,
Et blandienti capta sorte commodi
Praesentis in praeceps ruit.
Namq; & senator & sacerdos altior,
Et scriba legumq; arbiter,
Errante plebe doctor insolentior
Sese suosq; perdidit,
Dum missa dono Patris almi pignora,
Agit ream prolem Dei,
Salutis ampla qui ferebat pontifex
Promissa rebus efficax.
Hunc parricidis orta turba viperis,
Illudit indignis modis,
Postquam furentis voce turpi flaminis,
Damnauit amens concio.
Et ora Soli percolenda fulgido
Vesana deturpat manus:
Ac verba ridens miscet insolentia;
Quae dictat infernus furor.

VIR-

ANNO 1711

VIRTUS MVNDO INVISA.

*Contemnit damnatq̄ suam male sana salutem
Turba hominū, postquam decidit in tenebras.*

INNOCENTI PRO SCELERATIS DEVOTOS.

H 3 In

In tabulam Christi ad Pilatum ducti.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LVII.

QVONAM scelestâ turba non dignis virum
Vinclis reuinctum proripis?
Nam nec cicutâ temperator impius,
Nec cæde famosus latro,
Nec qui parentis ædibus flammâ tulit,
Tantos furores excipit.
Vix ista seua fert tumultus inuidi
Exempla, qui negat Deum:
Vel qui deorum abominanda numina
Ausis prophanis consecrat.
Qui sancta legis abrogat volumina,
His debet excludi modis.
Ast hic salutis certus alma nuntius,
Amica mens mortalibus,
Hic expetitus antè cunctis sæculis,
Promissus atque vatibus;
Matura missus nunc referre tempora,
Fructusq; dignos poscere;
Heres colonis execratus improbis
Fundo è paterno pellitur:
Fundo probatis quem noua arte vitibus
Diuina plantarat manus;
Heu pernicacis fraude gentis, & dolo
Exclusus extra vineam,
Vrsis premendus, & feris leonibus
Dilancinandus traditur.
Sed horret atrox gentis impie nefas,
Fera ipsa, & vrgetur tamen.
Inuita verbis cogitur minacibus
Sauire in agnum innoxium.

FELICITAS REPVLSA.

*Vtrique infamis populo cum factus Iesus,
Curabat populi res utriusque tamen.*

AGNO A LVPIS LEONI OBIECTO S.

H 4

In

In tabulam Christi ad Herodem missi.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LVIII.

IUSTVM & suorum fraudibus inuidis
In mortis actum crimen ut audiit,
Non prator audebat nefando
Iudicio temerare Iesum.

Exlex & atris noctibus undique
Septus Tyrannus, fas tamen inspicit
Et iura perpendit profanus
Pontificum melius cathedris.

Ille innocentem perdere transferens,
Declinat acti iudicium rei,
Causamq; deuoluit tyranno
Quem Galilum populi timebant.

Hunc nec paterna exempla ferociae,
Nec tuta nusquam cura tyrannidis,
Nec regis illud nomen uncti
Iudicium temerare cogunt:

Postquam superbo insserat ambitu,
Et curiosa mente poposcerat
Spectator ac vellet probare
Signa modis celebrata miris.

Sed Christus alta sceptris potentia
Vultu severo despiciens, tacet,
Et vana poscentem silendo
Improbat, imperiumq; tenuit.

Ergo Latini ad iura Palatii
Fastidientis munere principis,
Et veste derisus nitenti
Opprobrium tulit ipse nostrum.

Probrisq; fædis pressus, & arduo
Sensu dolorum, non tamen immemor
Prodesse, iungit dissidentes
Numine conciliatq; reges.

INNO-

INNOCENTIA SPECTATISS.

*Quot testes habet ex populis innoxius agnus,
Ingratum mundum tot premet arbitriis.*

HVMANÆ CAUSÆ PROCVRATORI
FORTISS. S.

In tabulam Iesu flagellati.

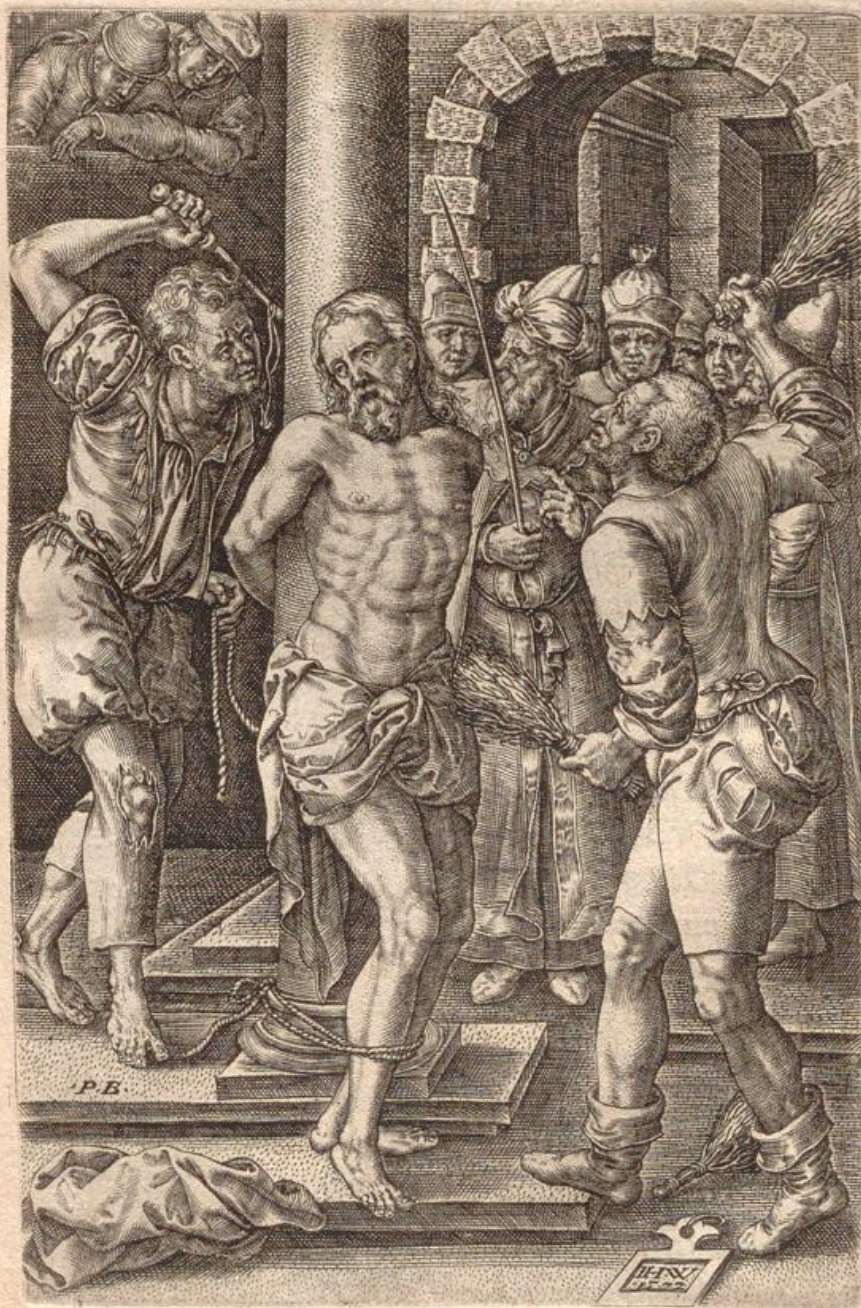
O DE DICOLOS DISTROPHOS LIX,

QVID sanctum Iesu corpus atque innoxios
Artus aduris carnifex?
Quid membra, quarto puriora sidere,
Plagis cruentis inficis?
Non tantus unquam stirpis incensa fragor
Auditur altis montibus,
Nec deuolutus in supina marmora
Imber, ferit frequentius.
In me furem verte si sapias manum,
Et terga cade noxia.
Namque ipse lene legis excussi iugum,
Iussa ipse perfregi Dei:
Heu quanta dignus vincla perferre & neces
Et flagra dura perpeti.
Sed istud, atro quod cruore pernotas
Maiora laturum, caput
(Cui cuncta magni turba præfulgens poli
Addicta parex nutibus,)
Contracta noxa crimina expiat mea,
Irasq; placat vindices.
Vides ut alto perferat silentio
Quæ sæuus addis verbera?
Atqui efficaci deprecatur is tuas
Measq; pœnas vulnere.

PACIS

PACIS HVMANÆ DISCIPLINA.

*Vritur ardenti tortoris verbere Christus,
Quem magis humani torret amor generis.*

IGNOMINIÆ PVBLICÆ SVSCEPTORI S.

In

In tabulam Christi Bar-Aba posthabiti.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LX.

QVÆ pestilentis, heu, furoris pocula
Deprompta ab inferno lacu,
Malo remixta viperarum sanguine,
Spumâq; tabida aspidis,
Incontinente fauce traxit inuidum
Vulgus ferente Belsebo?
Quid non furentis caeca turba consili
Admittit, atque criminum?
En cuius alta summa laudis arbitri
Credatur vsque calculis?
Quisnam repente vos probata compulit
Mutare testimonio?
Aut que nouandi spes amata commodi
Vestris inarfit mentibus?
Sic improbato regis almi numine
Optare turpe dedecus?
Optare culpam sanguinis, nec omine ex-
cepisse posteros graui?
Quem nuper amplis plausibus susceperat
Regem Deumq; creditum:
Quem de paterna sede missum dixerat
Summa salutis principem,
Expertam magnis efficacem fructibus,
Verbisq; veracem bonis;
Huic turba lymphis innatante cortice
Et vilis & lenis magis
Andet latronem prætulisse perfidum,
Agnumq; postponit lupo.
Et non profana plebis heu sententiam
Mens docta calitus oderit?

H V M A-

HUMANÆ MENTIS LEVITAS.

*O mēs leua hominum quæ pignora certa salutis
Postponis damno dedecoriq; tuo.*

HÆREDI ÆTERNO A SERVIS EXPLOSO S.
In

In tabulam Christi crucifixi.

ODE TRICOLOS TETRASTRO-
PHOS LXII.

CERTVM recenti ex orbis origine
Firmatum & alta mente negotium,
Deliberata morte magnus
Explicat ac peragit Sacerdos.
Amiffa vita munera perfido
Primi parentis crimine degener
Natura cunctis haud valebat
Artibus aut opibus referre:
Vita perennis lux nisi feruida
Lethi vagantis per miserum genus
Intraret horrendas tenebras,
Et caperet premeretq; victrix.
Auctor malorum tunc veterum draco,
Hami latentis faucibus additos
Persensit uncus, dum paratam
Aggreditur temerator escam.
Ille & potentem iam malè prouidus
Pradam libenter linqueret, ac malè
Luctatus intorsit superba
Pectora conuoluitq; tractus.
Suffensa lignum membra doloribus,
Atq; effluenti sanguine conficit;
Nostram sed attentus salutem
Cogitat is, tacitusq; curat:
Donec probante hac pignora numine
Suffecit unam pro populo hostiam,
Irasq; sedauit tremendas,
Atque poli patefecit arcem.

SACRI-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SACRIFICIUM SYMMVM.

*Infamis suaveis fructus hac sustinet arbor,
Quæ vitæ possunt commoda certa dare.*

SACERDOTI MAXI. PRO POPV. LITANTI, S.

I In

In tabulam Christi de cruce depositi.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS
LXIII.

QVALEM reuulsis frondibus aesculum,
Quam saeva ventis bruma nivalibus
Orbauit umbroso nitore,
Terra parens doluit videndo:
Quam post remissis frigoribus breuis
Hora recepto robore viuendam,
Ramosq; crescentem priores
Sperat auens bene prodituram;
Namque illa firmis indita stirpibus,
Vires tenaci cespite protulit,
Qua uina subiecti caloris
Vis penetrat, recreatq; terras:
Talem dolenti pectore, & intimis
Percussa virgo visceribus, truci
Demissa ligno membra nati
Conspiciens, gemit, atque fulcit.
Quem culpa nostri sanguinis & nefas
Omni carentem crimine presserat,
Floremq; delectum parenti
Contuderat furiata turba:
Ast efficaci numine compotem
Vita valentem munera mortuis
Præbere membris, & remotam
Corporibus reuocare lucem,
Tantisper almus dum veniat dies,
Et cedat atris nubibus obsita
Nox illa, defunctum labore
Certa fide genitrix manebat.

INIMI-

INIMICITIAE COMPOSITAE.

*Cuncta, Deus dixit, trado tibi, quod mihi seruū
Tute ad mortiferam gesseris vsque crucem.*

INFEROR. EXPVGNATORI EXPOLIATO-
RI Q. FORTISS. S. I 2 In

In tabulam Sepulchri Epitaphium.

CARMEN ELEGIACVM LXIII

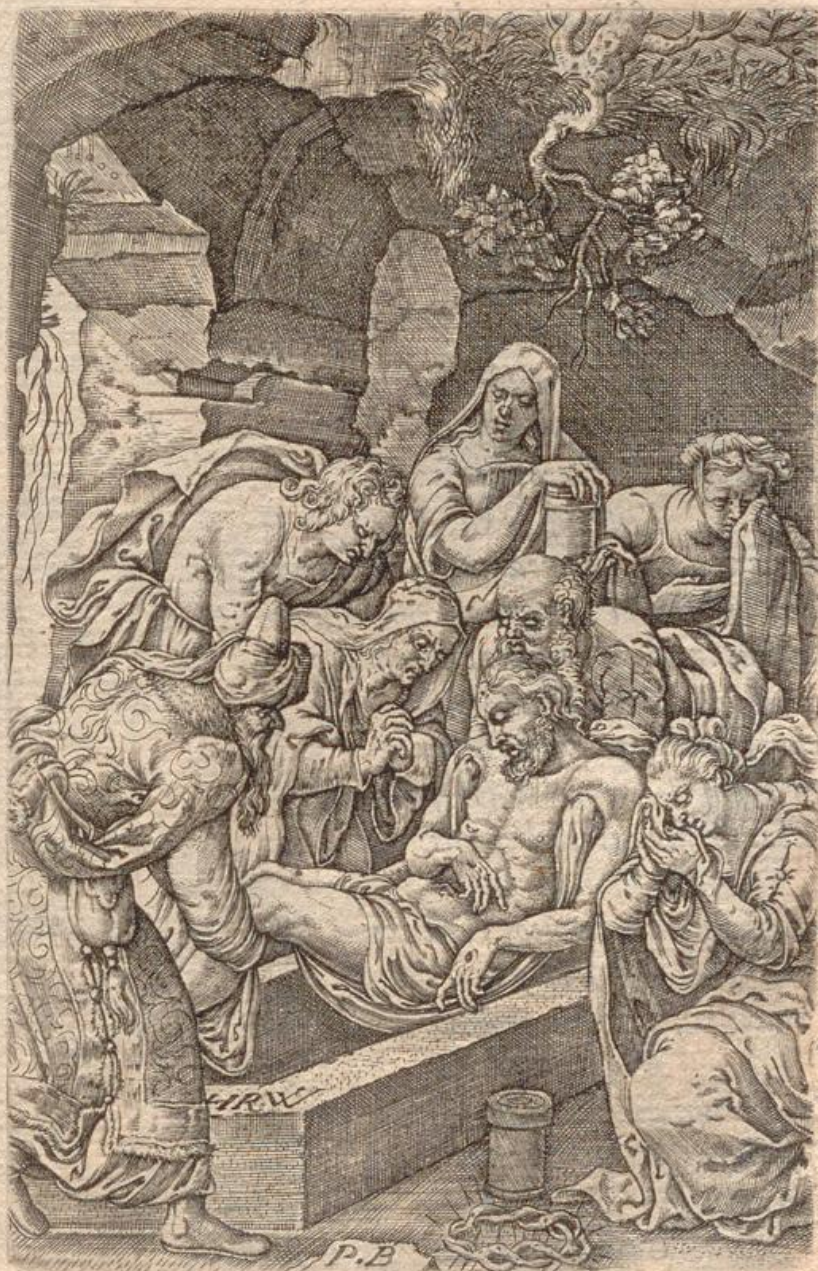
MIRATVRA citò rediuiuum surgere corpus,
Marmorei silices antraq; parua tenent.
Pignore deposito multum ò felicia saxa, at
Pignore reddendo saxa beata magis.
Membra fouete hominis, quibus est nil purius vsquam,
Membra extincta hominis, viuida membra Dei.
Neu tabem, neu vos turpeis metuatis odores,
His procul ista malis est aliena caro.
Iam quod erat nostra culpa, mors eluit; ultra
Mortem pro nobis debuit ille nihil.
Nunc sibi (namque potest) vitam propriam ipse reponet;
Perpetuo & nobis viuere posse dabit.
Compositas igitur saxum hoc testabitur iras,
Et renouata orbi fœdera amicitia.

IESV NAZARENO PRO MVNDI NOXIS
OCCISO, REGNI CÆLESTIS HOMINVM
CAVSA ASSERTORI DEI FILIO VIVEN-
TI, HOMINI MORTVO EFFICACISS. SE-
PVLCH. NOVVM AD TEMPVS BREVE.
EX DIV. CONS. DESTINAT. EST.

HVMA-

HVMANI GENERIS DIVITIÆ.

*Presalabore graui pugnae dū membra quiescūt,
Expoliat Barathrum Spiritus & tenebras.*

In tabulam Christi resurgentis.

ODE SAPPHICA LXV.

IAM nouo felix nitet orbis ortu,
Clara festinat solito priores
Ianuas nato referare prima

Nuntia lucis.

Cuncta sollennes variare lusus
Cernimus: dulci volucres Camœna
Personant syluas & amicta verno

Prata nitore.

Quæq; crudelem doliuere mortem
Nuper auctorisq; hominum, suiq;
Sidera obducto tenebrata celo

Ruptaq; saxa,

Hunc vident vite reducem; cruenti &
Compotem belli, & grauis eminentem
Casibus lethi, meriti ac triumphi

Munere clarum.

Is breni magnos spatio labores
Perferens dura necis, ac sepulchri,
Victor & furuas Acherontis vnus

Diruit arces.

Inde funestum domitor tyrannum
Fraudibus parta minuens corona
Traxit, & regnum spoliauit amplum

Mortis amara.

Criminum auctrices furias, metusq;
Visus aratis cohibere vinclis,
Efficax alma sociare mundo

Commoda vite.

VITA

VITA ORBI ALLATA.

*Vidit ut extantem Satan de funere Christum,
En ait, hic homines, non mea regna, novos.*

IESV CHRISTO MVNDI MORT. INFE-
ROR. Q. VICT. POTENTISS. S.

In tabulam Christi discipulis conspecti.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXVI.

IMPROVISA simul nigro lux ignea celo
Fulguris emicuit:
Turbatos horrore animos hiemisq; malignæ
Nubibus assiduis
Exterret, trepidosq; oculos præstringit, & acri
Lumine saepe ferit:
Ut quaquam certus radianti ex æthere fulgor
Sensibus incubuit;
Obtenebrata tamen stupefactaq; lumina tristis
Tempora noctis agant,
Non secus occisi tempestas dura magistri,
Exanimisq; metus
Discipulos tristes effecerat, ut neque certis
Visa oculis Domini
Vel species vel verba novam testantia vitam
Perdoceant pauidos.
Non haustu mens arcta hominum comprehendere primo
Munera tanta valet.
Illa tamen seu tarda putes ignarave rerum,
Cordave dura nimis
Multiplices usus, ventura in secula mundo
Expediere boni.
Nam quicquid fidei obicium errorq; metusq;
Ingenium vel inops,
Impietas, & suspicio male credula veris,
Vel dolus illaqueans;
Omnia præfenti exemplo, iam testibus illis
Exuperata iacet:
Nec quicquam reliquum dubij est mortalibus ultra,
Credere quin valeant
Quicquid prisca almo adscripsere oracula Christo,
Quicquid Apostolica.
Folices adeo, dubio quos exiit omni
Sæpe oculata fides.
Dicta Dei sed qui credit, felicior ille est,
Nec petit inspicere.

VERITAS SPECTATISSIMA.

*Non viuum dubitate ultra; sed credite, vobis
Posse dari per me vincere mortis opus.*

CHRISTO VIVEN. PERP. OMN. DOM.
APPELL. S.

In tabulam ascensionis Christi.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXVII.

EX PERS amara mortis, & hostium
Victor, triumphis perpetuis potens,
Solisq; peruincens nitores,
Astra petit patriamq; Christus.
Qui patris amplum sponte reliquerat
Regnum, quietas & superum domos,
Mortalis & vitæ labores
Pertulerat vigilesq; curas:
Celante numen corpore maximus
Hospes, paratus seruitium graue
Terris subire, atque inquietos
Usque dies tolerare & annos:
Et sumpta nostræ sortis, & ordinis
Incomparandis membra laboribus
Intendit, exercetq; patris
Nutibus, imperusq; summi.
Ergo peractis ipse periculis,
Seruus probatis officiis bonus,
Audire dilectusq; natus
Promeruit, soliq; consors:
Præsensq; nostris partibus addidit
Virtutis, alti & munera nominis,
Carniq; diuinos honores,
Et proprium decus arrogauit.
Miratur ardens discipuli cohors,
Certo petentem num. ne sidera;
Nubesq; subiectas prementem,
Vix oculis celerem sequuntur.
Regemq; cæli suscipiunt suum
Victoris auctum laudibus inclytis,
Celsiq; plaudentes ministri
Concelebrant hominem Deumq;.

EMERITA GESTORVM GRATIA.

*Ipse via est, ductorq; bonus; qui venerat alta ex
Arce, redit, nobis ut paret ipse domum.*

CHRISTO TRIUMPHANTI S.

In

In tabulam Spiritus sancti.

ODE SAPPHICA LXVIII.

QVICQVID optandum cecinere vates,
Principes quicquid cupidi petebant,
Attulit mundo celebranda Christi

Pontificis lux:

Clara lux flammis radiata miris,
Quæ malè extinctum renouavit orbem,
Quæq; deiectum leuat impotenti
Pondere Adamum.

Dextera Christus patris efficaci
Redditus, chara comitum cateruæ
Impetrat magnis meritis reperta
Flaminis almi

Dona: quæ postquam sociata castis
Mentibus, mortem perimunt priorem,
Et graues noctis tenebras corusco
Lumine mutant;

Error & tristes fugiunt pauores,
Quæq; cor fluctu quatit inquieto,
Pacis infelix inimica sentit
Frena cupido.

Constat exemplo facilis benigno
Christus, & nostris eadem parare
Seculis, si quis meruit probando
Premia cursu.

H V M A-

HVMANI GENERIS RENOVATIO.

*Huius flāma animū penetrās quē corripit ignis,
Aurum fit, viles exuit & cineres.*

CHRISTO REGI POTENTISS. DITISS. LI-
BERALISS. HOMINVM DEIFICATORI S.

In tabulam Petri de Christi numine perorantis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXIX.

VIR ut minori praeiteat viro,
Virtutis & quid, quid sapientia
Diuinus humano suorum
Spiritus ingenio reponat:
Ille & probauit, qui pauidus prius
Dignum magistrum laudibus, ac fide
Rogantis ad vocem puella,
Nosse hominem male pernegabat:
Vulgaris & qui consilij potens,
Celoq; terra commoda praefrens,
Vitam daturum morte nostram
Stultus auct renocare fessum.
Postquam imbuentis munere spiritus
Mutatus, idem liquit inutiles
Curas, & accensus superno
Igne, noua nituit figura:
Fastus tumentes despicit, & minas,
Nec Christo iniquum concilium timet;
Turbamq; sermonesq; vulgi
Temnit, & imperium superbum:
Praesens docere & dicere feruidus,
Christum efficaci numine compotem,
Magnisq; sublimem triumphis
Aethereas decorare sedes.
Vnde & sequaces nobilitet suos,
Auctosq; magnis artibus instruat
Miranda narrare, & stupendam
Reddere debilibus salutem.

CHRI-

CHRISTI VIRTUTIS SPECIMEN.

*Anne vides, quàm magna valet; cui munere Christus
Obtigit immisso & sapere, & facere!*

CHRISTO IN PERPETVVM SALVTARI S.
In

In tabulam Sauli à Christo reuocati.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXX.

QUANQVAM *sena furens lupus*
Rictus horribicos ac sitientia
Feruens pectora sanguinis,
Eruetq; minas & rabiem trucem:
Quanquam proposito grani
Impulsus, pecoriq; & populo pio
Infandum meditans, paret
Cedes, insidias, & trepidam fugam,
Actus stultitia & boni
Fallaci studij nomine percitus,
Cui dentes acuit truces
Vulgi, & mobilium gratia principum:
Mutatus tamen audiit
Agni consilium, iussaq; mitia:
Sese & praeuit integrum
Propugnare greges, quos male presserat:
Præco & nominis optimi,
Et qui signa sacra militia ferat
Inde ad progeniem feram,
Regesq; & populos & maris insulas.
Non illum retinet metus,
Non aut propositi cura tenax sui,
Mutari & studij pudor,
Postquam Naz aride iam monitis boni
Correptus melius sapit:
Cum præceps media succubuit via,
Mentemq; & rabiem malam,
Ac sese penitus deposuit grauem.
Tantum vertere præualet
Christi diua manus, duraq; mollibus
Mutans, fortia firmitus
Formare & melius pectora, si modò
Et veri & studij boni
Incensus, cupias falsa relinquere.

CHRISTIANÆ SIMPLICIT. VICTORIA.

*Ambitio, vanum studium, zelusq; superbus
Exemplo hoc quicquid mundus habet, sileat.*

CHRISTO VINDICI EFFICIENTISS. S.
K In

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXXI.

CONSILIIIS stabilita Dei firmataq₃ instis,
 Dies paratur adferenda seculo,
 Exoptata piis, satis ac non credita pravis,
 Minace sepe dicta voce vatibus:
 Quam neque terribiles valeant superare tyranni,
 Cauere turba nec superba diuitum;
 Quamq₃ animi laudent mites, despectaq₃ mundo
 Sibiq₃ iuris vsque corda conscia:
 Expositura dies sortes mercedibus equas,
 Modumq₃ rebus additura gentium.
 Hinc epula semper dulces, & gaudia certa
 Piis feruntur expetenda premia.
 Illinc eternis subeunda incendia flammis,
 Nouusq₃ semper additus malis dolor.
 Hic laeta superum voces, laudesq₃ perennes,
 Choro beata concinente carmina.
 Ast illic turpes gemitus, luctusq₃ frequenteis
 Sonat furente mixta turba Demone.
 Hi fines rerumq₃ vices, aut premia diuina
 Manent salutis, aut perennis exiti,
 Vel quos fas, pietasq₃ inuat, vel perfidus error
 Vtrosque rege indicante celitum.
 Vtram igitur placeat, nostrum est, contendere metam,
 Capax petatur, arcta seu magis via.

H V M A-

HVMANAR. RER. NECESSARIVS EXITVS.

*Qui timet hoc solium, felix: felicior illo est
Qui Christum regem non metuit, sed amat.*

CHRISTO REGI BENIGNISS. VLTORIQ. IVSTISS.
K 2 IVDI-

I V D I C I V M D. D O C T O R I S
Hunnæi Canonici Louaniensis Regij Pro-
fessoris Theologi ex Collegio censorum Lo-
uaniensium.

H V N C septuaginta vnus Odarum li-
brum ab eruditissimo viro Bened.
Aria Montano Doctore Theologo
& poëta laureato decantatarũ, vnà
cum tota Monumentorum cõstru-
ctione diligenter perlectum & exa-
minatum, testor nihil habere quod
catholicum lectorem meritò offen-
dat, sed plurima quæ conducere Le-
ctori pio, eumq; oblectare poterunt.
Louanij C I O. I O. L X X I. X V I.
Kalend. Apriles.

Augustinus Hunnæus
Professor S.Th. Regius.

IUDICIUM SILVESTRI PAR-
di Theologiae Licētiati, Canonici Antvver-
piensis ex Collegio Censorum Regia aucto-
ritate & Episcopali electione Antverpia
instituto:

Vnà cum Episcopi Collegij ipsius præ-
sidis confirmatione.

H A E C humanæ salutis Monumenta
docta sunt & pia, omnibusq; , vt in
vera religione exercentur, perne-
cessaria . quare utiliter imprimi pos-
se iudico. Datum Antverpiæ Ka-
lendis Martiis. An. M. D. LXX.
Stylo Brab.

Ita testor Silueſter Pardo S.
Theologiae Licētiatus, Ca-
thedralis Ecclesie Ant-
vverpiensis Canonicus.

I D E M iudico & ego subscriptus,

Franciscus Sonnius Epi-
scopus Antverpiensis.

K 3

BENED.

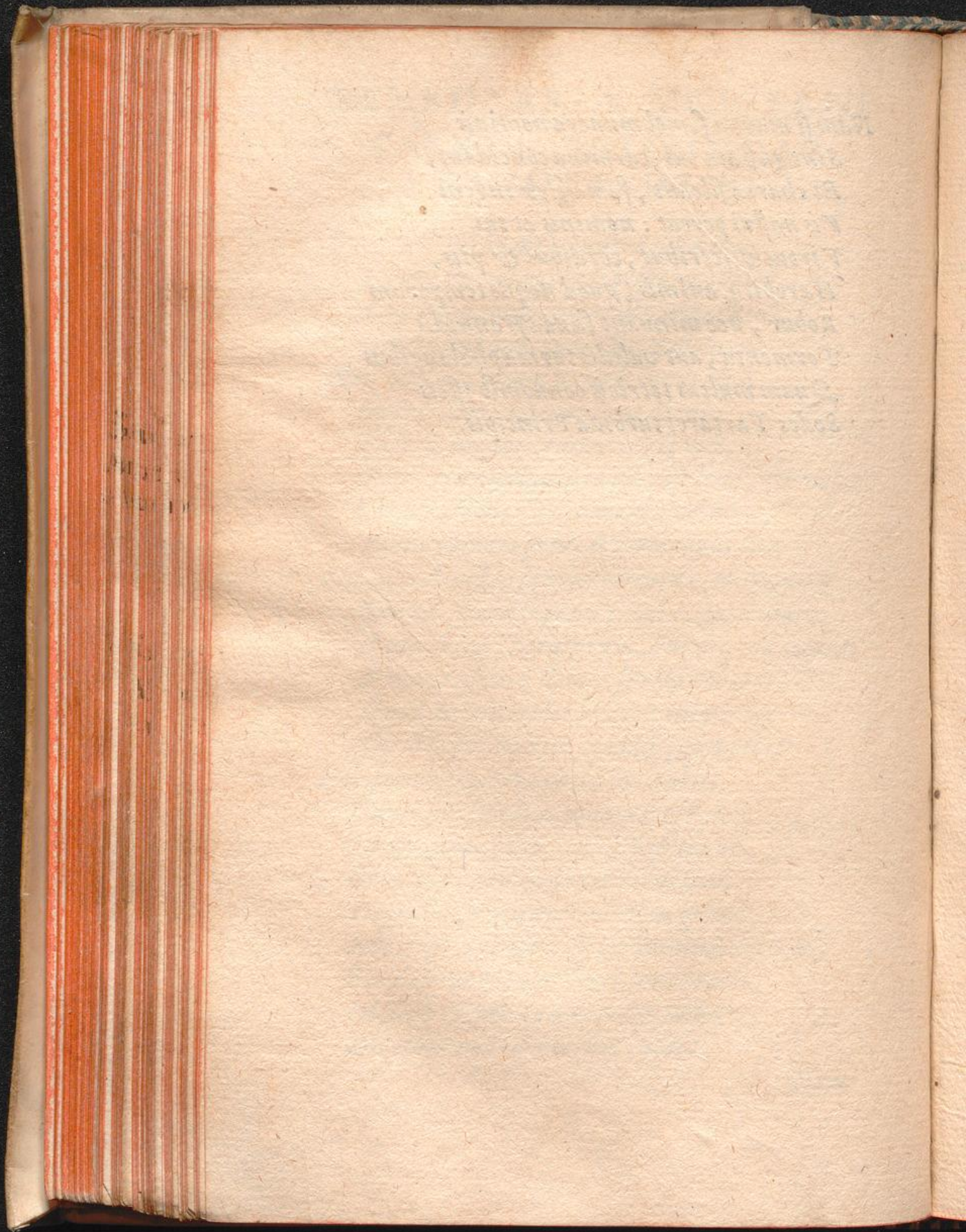

BENED. ARIÆ MONTANI
CARMEN VOTIVVM AD
CHRISTVM IESVM.

SI TV Christe mei munera carminis,
Nostri & vota probas pectoris abdita,
Laudes (namque potes) da pateant tue
Orbem quâ veteri con socias novum:
Non ut fama meum nomen in ultimas
Oras Oceani deferat, aut decus,
Viresq; ingenij commemoret mei.
Nostrum quidquid id est, est leue, nec valet
Perdurare dies, vel mare, vel vias,
Quin victum penitus sorte cadat sua.
Sed, quod nostra sonant carmina, maximum
Nomen, quod superat secula; quod mare,
Quod terræ, barathrum, sidera quod colunt;
Quod presente domat fortia robore;
Quod deuota replet pectora numine;
Quod lassos recreat, quodq; fouet pios:
Hoc nomen numero non numerabili
Virtutum solidi ac muneris efficax;
In quo certa salus vitaq; publica est
Orbi nunc nimis ponderibus mali
Depresso & vitij criminibus grauis;
Hoc nostris celebre & carminibus sacrum,
Per nostros populos ferre per exteros,
Diffuso & pelago quâ patet ambitus,
Decantare nouis vocibus expeto.

Nam

*Nam si magna semel munera nominis
Sint gustata tui; carmina concidant,
Et chartæ fileant, famaꝫ & ingeni
Vis nostri pereat: nominis at tui
Virtus visceribus, cordibus & piis,
Hærebitꝫ animis, quod neque temporum
Robur, nec minuunt sæua tyrannidis
Tormenta, aut validis turma phalangibus
Quam multas tetricis conuomit ostiis
Sedes Tartarei turbida Principis.*

CHRISTOPHORVS PLAN-
TINVS LECTORI S.

IMVLAC ea, quæ à nobis nuper excusa sunt, Humana salutis Monumenta, à Benedicto Aria Montano excelsi ingenij viro, non minus eleganti quàm docto Poëmate cōscripta ad multorū doctissimorum & amplissimorū hominum manus peruenerunt, non potuerunt illi summā hominis doctrinā, rerum diuinarum cognitionē clarissimā, & grauisimū illud argumentum admirabili carminis suauitate, & dignitate tractatū summoperè nō admirari. Eorū enim omnium, quæ vel ab ipso Adamo ad Christi D. N. postremū vsq; iudiciū, in sacris libris ad nostrā salutem necessaria habentur, seriē & summā, tanta certitudine & facilitate cōplectitur, vt à nemine vnquā tanto splendore ac doctrina, atq; à præstantissimo hoc viro tractatam esse mihi suis verbis sint testati. Pleriq; tamen ex iis nō potuerunt suū animi dolorem ita continere, quin eum quoq; mihi patefacerent. Videbant quippe homines sapiētissimi, fore, vt sancti illius argumētū tractatio, eaq; non solum vtilis & iucunda, verum etiā omnium literatorū generi planè necessaria, propter rerū quæ in ea continentur, celsitudinē, non à quouis ita facile intelligeretur: Doctū enim (aiebant) piū, & valde attentū, beneq; in sacris libris et pietate exercitatū lectore ea desiderat. Quod cū animaduertē, nec possem, pro eo quo me esse sentio erga rē literariam propenso animo, studiosorū, atq; etiam clarissimorū hominū, quos dixi, honestissimo desiderio nō satisfacere; operæpretiū me facturū existimaui, si vnus & septuaginta illarū odarū, quibus humana salutis mysteria elegātissimè descripta sunt, argumēta, & sensum, breuibus aliquot annotationibus indicare, & aliquo modo explicare. Hæc verò prouinciā non ideo suscepi, quòd meo ingenio fretus aliquid à me præ cæteris præstari putem; sed quia nō dubito quin pleriq; in locis, qui multorū sentētia difficultate carere non videntur, mentem ac sensum auctoris, quo
a qui-

quidē, pro ea qua prae datus est morū facilitate, familiariter v-
tor, non sim assecutus. Hisce igitur laboribus, lector, fruerere: &
si quid, quo tua studia promoueri posse existimes, hic à nobis
praestitū esse cognoueris, Deo sapientissimo, ad cuius gloriā om-
nia sunt referenda, totam laudem & honorem tribue. Vale
Antuerpia, Calend. Augusti. C I O. I O. LXXI.

D V P L E X in hoc libro continetur monumentorū genus:
V N V M est planè Architectonicū, constans picturis & ima-
ginibus locorū, personarum ac rerū gestarum: hoc Architecto-
rū orationibus illustratur; quarū triplex in vniuersum ratio est;
aut enim summū totius depictae rei argumentū describitur, &
ea doctrinae pars, quā didascalicā vocant, usurpatur; cuius ge-
neris orationes inscriptiones dicuntur: quibus vel virtus vel vi-
tiū illius imaginis contēplatione annotatur: aut personae vel rei
gestae auctoritas indicatur, eaq; per dedicationes exponi solet.
aut vsus aliquis capiendus ex ipsius operis inspectione spectatori
proponitur, idq; plerunque disticho aut monosticho, vel aliās
breui epigrammate expeditur. Totum autē hoc dicendi genus
breue, graue, significantissimum atq; antiquitatis plenum esse
debet, neq; cū poëtico, aut oratorio, aut comico, aut historico
stylo conuenire: sed suis numeris & definitionibus, hoc est,
Architectonicis constare; aliās ieiunum, & frigidum, languēsq;
futurum, id quod nemo plenè assequi imitariue feliciter potest
qui Architecturae artis peritus non sit.

A L T E R V M verò genus est Poëticiū, quod non imagini-
bus, vt illud alterū, sed verbis rē omnem depingit, atq; ea etiā
spectanda legentū sensibus proponit & describit, quae nullo pi-
cturae artificio effingi possunt, vt sunt voces, orationes, animorū
corporūq; motus omnes, & cogitationum studiorumq; forma.
Vtrunque hoc in libro ita ad amūsim expressum est genus, vt
obseruata pietatis & religionis sanctimonia ac dignitate, nihil
desiderari possit, quod vel ad Architectonicam grauitatem, vel
ad poëticam elegantiam, & sententiarum ponderosam pleni-
tudinem faciat. Haec antequam explicationem aggredimur,
admonitionis causa indicanda duximus.

T A B V L A I I.

ARGVMENTVM.

Veræ sapientiæ rudimenta.] Christû Dei sapientiam Paulus appellat, 1. Cor. 1. 24. Idé etiam Gal. 3. 24. legem antiquâ, cuius minister Moses fuit, pædagogû hominibus ad Christum fuisse dicit.

Inscriptio.

Fideli ministro.] Mosi elogium Dei responso pronuntiatum, Numer. 12. 7.

Ode I I.

Mosi laudes canit, quæ ab ipso vsque ortu Dei cõsilio delectum, variis per omnem ætaté amplitudinis testimoniis ornatum, tandé libertatis ducem declaratû, & legislatorem summa auctoritate constitutum fuisse ait.

Nobilis hospes.] Iethro Madiâ sacerdos, & vt Chaldeus paraphrastes interpretatur, apud suos magistratû summum gerens.

Præpotens herbis.] Ægyptiorum sapientiâ & detestabilem magiam diuina virtute per Mosem superatâ indicat, vltro confessis Ægyptiis ipsis, & quamuis inuitis, tamen ob pœnarum sensum cedentibus, Exod. 8.

Numinis pura.] Lex sancta est, Deoq; grata; hominib; verò, dũ peccati impotentia imperat, propter maledictioné & damnationé horribilis est, Rom. 7. & pluribus in locis.

Obstupen. clarus honore.] Gloriâ & auctoritaté ex Dei colloquio Mosi additam indicat, Exod. 34. 21. 2. Cor. 3. 7.

Tabulæ I I I. Argumentum.

Ambitio ærumnosa.] Prima cogitatio, qua parentes olim ad crimé admittendû inducti sunt, gloriæ cupiditas erat, vnde inobedientia nata, ex qua scelus susceptum, hinc mors cû miseriis omnibus consecuta. dehortatur igitur ab ambitione tabellæ argumentum.

Inscrip.

Fraudis expoliatrix.] Non virtute, sed fraude illa hominû ruina parata est, ab antiquo serpente mendacij patre, quæ ab initio mendacem fuisse Christus docet, Ioan. 8. 24.

Ode I I I.

Grauißimorû dolorû, ærumnarum, mortis, malorumq; omnium originé primâ feminæ adscribit, quæ à serpente seducta

ANNOTATIONES IN ODAS

ducta, virum suū ad cōmunē crimē pellexit. Causam verò fidei defectionē fuisse ait, quòd vterq. magis serpentis fallaciæ, quàm diuinæ cautioni & prædictioni crediderit. ostendit præterea voluptatis nimiū studium stimulos etiã addidisse illis, ad succipiendum crimē, sicut scriptū est: Vidit igitur mulier, quòd bonum esset lignum ad vescendū, & pulchrum oculis, aspectuq. delectabile, 1. Tim. 2. 14.

Tab. IIII. Argum.

Consilium absconditum.] Vt ex morte vita oriretur, atq. ex veteri in nouū Adam homines transformarentur, consilium fuit celatū à generationibus, & seculis, & noui Testamenti tempore reuelatum sanctis, Coloss. 1. 26.

Inscriptio.

Misericordiæ vindici.] Namq. recōciliationis humanę consiliū ex misericordia Dei profectū est, Tit. 3. 4. 1. Ioā. 4. 10.

Ode IIII.

Indicat consiliū Luciferi in negotio primi hominis à se perditū fuisse, nō tantū humanū genus in suam tyrannidē redigere, sed etiam cū Deo de sapientia velle contēdere. Hoc autē magnum mysteriū est, quod ipse auctor aliàs plenius & apertius exponet. Huic verò Luciferi consilio diuinū oraculū opponitur, quo calliditatis illius cōmenta omnia superāda esse præcinūtur, cū summa ipsius doli auctoris perturbatione, & stultitię redargutione ac pernicie.

Tab. V. Argum.

Fœdus instauratum.] Nā quæ de misericordia erga homines Deus proposuerat, antiquus serpens turbari & irrita reddi curauerat, auctis in vniuersum hominū flagitiis, & mundo ad vastitatem ex diuini iudicij sententia addicto: sed vt propositum Dei maneret, fœdus cum Noë rursus est renouatum, vt exponitur, Gen. 9. 9.

Inscriptio.

Misericordiæ memori.] Dicatur Tabula Deo, qui cū iratus fuerit, misericordiæ recordatur, Habac. 3. 4.

Ode V.

Poëtica elegantia describit orbis instauratiōē, ex misericordia Dei irā remittētis, & de æterna ac tēporali humani generis salute cogitantis: ostendit piorum sacrificia Deo gratissima esse. Demonstrat quantā orbi calamitatē homi-

BENED. ARIÆ MONTANI.

§
hominum peccata afferant; quantam Dei misericordia
rursus salutem.

Renouata certis cursibus, &c.] Namq. tēpora omnia diluuij
vna tēpestatis facies nimirū informis hiems & nox tene-
bat, quā diuina prouidētia in quatuor anni cōmodissima
tēpora conuertit, sicut scriptū est: Cūctis diebus terræ, se-
mentis & messis, frigus & æstus, æstas & hiēs, nox & dies
nō requiescēt. Gen. 8. 22. atq. hæc ætas iuxta rationē Noë
diuinitus præscriptam, ad Abraham vsq. ætatē pertinet.

Tabul. V I. Argum.

Obedientia constans.] Veræ obedientiæ exemplū Abraham
proponitur, qui fide instructus nihil omnino laborū de-
trectauit, in mandatis Dei quamuis difficillimis facessen-
dis. De hoc argum. lege Iacobi Apostoli epist. c. 2.

Inscriptio.

Fidei ductrici.] Quidquid ex fide suscipitur, rectum est, &
fallere nō potest, pium suscipientis animum: adest enim
Deus fidei virtuti sibi gratissimæ, quā nunquā deserit, quā
nusquam non ad optimum exitum perducit, modò fides
ipsa viua sit, qualis in carmine describitur. Huius inscrip-
tionis sententia latè disputatur à Paulo Heb. 10.

Ode. V I.

Quem tu diua fides virū.] Fidē viuā non esse otiosam osten-
dit, sed obedientiæ rationibus & negotiis perpetuò dedi-
tā, neq. tātūm opera vulgaria præstantē, sed planè heroi-
ca, vel diuina potius gesta suscipientē, atq. adeo in omni
tum rectè faciendi, tū dura & difficilia tolerandi materia,
aut exercitatissimā, aut exerceri paratissimā. Est elegans
ode, plena argumētis in sacra scriptura obseruatis: alludit
ad multas historias diuinorum librorum. lege Hebr. 10.

Superum viribus æmula.] Mira, sed verissima amplificatio,
quando videmus Iacob fide instructū angeli colluctan-
tis vim sustinuisse, ac tandem superasse, dicentis: Dimitte
me, quia ascēdit aurora, Genes. 32. 26. Sunt & alia exem-
pla longè etiam hoc illustriora.

Tabul. V I I. Argum.

Fidei testimonium grauius.] Credentis fidem viuam opera te-
stantur, alioqui mortua arguitur fides, nisi per dilectionē
operetur. Ostende, inquit Iacobus, fidē tuam sine operi-

bus, & ego tibi ostendam ex operibus fidem meam, Iacob. 2. 18, itaq. opera fidei testimoniū à Paulo vocātur, Hebr. 11. 39. At qui maximè erga fidem periculi facti exemplū in Abrahā scriptura statuit, iusso filium sacrificare, & rem tantam indubitanter faceſſente. Ideo grauissimum testimoniū hic appellatur, Gen. 22.

Inscriptio.

Prouidentia consultrici S.

Deus enim obtēperantibus sibi opportunissimè prouidet, quanquā maximis rerū difficultatibus illi, dum obediūt, implicentur. Ita persuaserat sibi Abrahā, cū filio de victima roganti respondit, Dominus prouidebit sibi victimam, fili mi. Lege de hac re Psalmum 90. Qui habitat in adiutorio Altissimi.

Oda VII.

Plurimas difficultates cōmemorat, & grauissimas, quas Abrahæ fides tentata peruicit; illud vnū secūm statuens, obediendū esse Deo per omnia, rerūq. exitus illi esse permittendos, qui optimos semper efficere solet. Lege de hac re Psal. 45. Deus noster refugiū. Cuius sententiam omnē poëta hoc loco refert. Hoc tēpore pactū salutis cū Abrahamo est confirmatū, cuius argumentū Iacob per quietem postea cognouit, vt in sequenti tabula indicatur.

Tabul. VIII. Argum.

Humana diuinitas.] Videns Iacob mysteriū ecclesiæ, in qua habitaturus erat Deus trinus & vnus, Verè, inquit, terribilis est locus iste, & non est nisi domus Dei, & porta cæli. Cū autē Deus in hominibus inhabitat, homines ipsos deificat. Videte, inquit Ioannes, qualem charitatē dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & sim⁹. 1. Ioā. 3. 1.

Inscriptio.

Dei philanthropie.] Tantam dignitatē deificationis nostræ diuino erga homines amorī acceptā referendā esse indicat. In hoc est charitas, inquit Ioānes, non quasi nos dilexerimus Deū, sed quoniā ipse prior dilexit, 1. Ioan. 4. 10.

Argum. Oda VIII.

Omniū promissorū, quæ olim patribus facta fuerāt, de serpētis capite conterendo, de benedictione familiarū terræ in semine Abrahæ, summā quandā iā speciali quodam

dam modo relatâ, in illa ostensa Iacobo imagine indicatâ fuisse ait. Quandoquidē omnia illud continebant arcannū, Deū, diaboli deleta tyrānide, in hominibus, vt in propria sibiq. sanctificata domo, regnaturū, magnāq. futurā esse spiritū cęlestiū, & hominum amicitia, & familiaritatem. Est hoc magnæ significationis mysterium, de quo poëta aliās plenius soluta oratione differet. Adeò autem excellentis argumenti est, vt cęlū vsq. ad ipsum Dei thronum penetret; quamobrem eleganti figura in ipso amplificationis incremento Ode ipsa finem sibi præscripsit.

Tabul. IX. Argum.

Fides morti insuperabilis.] Adeò firmus & constans fuit Iacob in diuinis promissionibus integra fide excipiendis, vt nō modò ipsa maxima promissa, quę ad vitā & salutē pertinebant, sed horū promissorum figuras, nēpe terrę Chanaanorū possidēdæ pollicitationes, quanquā moribūdus, iā tamen constanter tenuerit, & à longē, vt Paulus ait, salutauerit; filiisq. suis, vt certissimas nō modò expectandas tradiderit, sed ipse etiā regionū & munerū partitione facta, testamēto possidēdas reliquerit. Est enim fides sperandarū substantia rerū, argumentū nō apparentiū. Heb. 11.

Inscriptio.

Deo sapienti doctori.] Futurarū rerum certa cognitio Deo propria est, neq. quisquā, nisi à Deo doctus, quid cuiq. sit futurū, certis rationibus præscriptū prædicere potest. Id probatur in Iacob, qui iā fermē moriēs, singulis filiis suis ad lectum vocatis, certissimas sortes præcinit, à Deo, cui crediderat, edoctus. Sic enim ille præfatus est: Congregamini, & audite filij Iacob, audite Israël patrē vestrum: id est, eū cui virtutē & potentiā Deus cōcessit, audite, Gen. 49. 2. Lege de hoc argumēto secundū cap. lib. Danielis.

Argument. Od. IX.

Canit quemadmodū Iacob in diuinorū promissorum fide decedens, futuras posteritatis suæ res perinde cognouerit, cognitasq. filiis suis prædicens enarrauerit, ac si ipse iā præsens illarū spectator esset, eiusq. fidei & expectationis hæredes reliquerit filios suos, adeò sibi certæ & constantis, vt ob eā rē suū defuncti vita corpus in Chanaanæ regionē sepulturæ causa deferri mādauerit: eo modo po-

8 ANNOTATIONES IN ODAS
steritatē suā præcessurus, atq. corpore & ossibus cōpositis
possessionē etiā temporalē illam conseruaturus, & spiri-
tualem animo cū patribus suis versante expectaturus.

Tabula x. Argum.

Tyrannis misericordia concedens.] Cogitabat Ægyptius tyran-
nus Israëlitas perdere, quos Deus ad misericordiæ osten-
dendæ exemplū comparabat, non potuit tyrannis infrin-
gere Dei propositū; immo ipsa vltro insciens, misericor-
diæ illius ministrā se præbuit, infante Mose educādo, cu-
ius opera salus illa & libertas Israëlitis est allata, cū sum-
ma hostiū & tyrannorum pernicie, Hebr. cap. 10. & 11.

Inscriptio.

Prouidentia victrici.] Non potest humana prudētia, quan-
tumuis excogitatis consiliis, diuinæ prouidentiae institu-
ta impedire. Dixerant Ægyptij aduersus Israëlis populū:
Venite, & sapienter opprimamus eum: sed stultam fecit
Deus mundi sapientiam, 1. Cor. 1. 20.

Argum. Od. x.

Ostendit nullis consiliis, nullis opibus, nulla deniq. fa-
cultate humana posse diuino consilio obfisti; cui nō mo-
dò hominū tandem imbecillitas & inscitia cedit, sed na-
turæ rerū hominibus insuperabiles vltro administræ ob-
secundent. Poëtice autē omnem rē describit, docēs Cha-
mæsis sobolis, id est, Ægyptiorum voluntatem & conatū
fuisse, omnes infantes Israëlitarū aquis summersos per-
dere, atq. ita genus illud delere; tamen Deū effecisse, vt ipsi
vltro ex mediis aquis ignem eruerint, hoc est, Mosē, qui
seipsum suasq. res omnes tandē esset absumpturus. atque
huic rei ministros sese præbuisse Nilum fluuium, & Ni-
li pisces, aliās monstrosos & feros, qui infanti, quominus
noceretur, prospexisse videntur.

Tabul. xi. Argum.

Optio incomparabilis.] Opraui Moses magis affligi cū po-
pulo Dei, quā temporalis gaudij habere iucunditatem:
sententia est D. Pauli Apostoli, Hebr. c. 11. vers. 25.

Dedicatio.

Sapientia illuminatrici.] Significabat apertē Deus Israëlitis
tēpus salutis appropinquare, cū viderent summum vi-
rū, & regi Ægyptio gratū Mosē, vindicē iniuriæ, in suæ
gentis

gentis hominē illatæ, aduersus Ægyptiū sese præbere: sed illi hanc Dei significationē noluerunt intelligere, vt S. Stephanus protomartyr docet, Act. 7. vers. 25.

Ode. XI. Argum.

Diuinū erga hominum salutē consilium certum constansq. esse, & sapientissimè procedere ostendit; sed stultitia & culpa hominū ipsoꝝ, de quorū salute agitur, aliquādo retardari aut impediri. Huius rei exemplū statuitur in Mose, qui promissę Israëlitis salutis ministeriū iam meditari inceperat, cū, relicta illa ambitiosa aulici splendoris conditione, qua ille apud Ægyptios valebat, omnē cogitati sibi de fratrū salute negotij euentū, animo constanti præuisum, experiri statuit; & tandē ingratè ab iis, quibus bene cōsulebat, exceptus, in exiliū voluntariū, adhuc in eodem permanēs proposito, profectus est; humaniusq. est ab alienis hospes quā à suis fuerat vindex susceptus. simul etiā ostendit prouidentia Dei ibi præsentissimā esse, vbi pij viri pietatis colēde causa durius & angustius agere hominibus putantur. In hac Ode illud tetrastichon est difficilius intellectu. *Illius vires & studium efficitur*, &c. sententia est: Illum Israëlitam, qui ereptus fuerat per Mosē à manibus Ægyptij, dixisse aliis Israëlitis quo animo erga se vindicandū, quo robore esset is quem illi non perinde atque oportuerat, exceperunt.

Tabul. XII. Argum.

Diuinæ virtutis specimē.] Ignis ille quē Mosēs vidit, cuius viribus ardens nō vrebatur, diuinę virtutis specimē quoddā & velut typū fuisse ait. Fouet enim diuina virtus pios, modestos atq. se aduenientē excipientes, eosdemq. calore efficiētiæ suæ animat, sanctosque reddit, & à vulgari & prophana cōsuetudine remotos, vt illo igne totus locus olim calefactus sanctus dictus est. Idē verò ignis superbos & contumaces, atq. sceleratos vi sua exurēs consumit: alterā vim Israëlitæ ex Ægypto educti, alteram Ægyptij illorum hostes experti sunt.

Dedicatio.

Misericordiæ memori.] Nunquam enim Deus propositæ à se, & promissæ misericordiæ obliuiscitur, sed opportuno tempore ipsis rebus efficiendis ac præstandis re-

cordatur. Quamobrem frequens mentio in scripturis est misericordiae memoris, ut apud Habac. cap. I. vers. 3. & quod Mater illa veritatis canebat: Suscepit Israël puerum suum, recordatus misericordiae suae.

Ode XII. Argum.

Inducto colloquio cum Mose velut Angeli alloquentis indicat, diuinæ misericordiae mysteria maxime quae ad salutem hominum pertinet, maiora esse quam ut humana sapientia absque Dei ipsius doctrina assequi possit. Illa enim cum ex singulari & arcano Dei consilio proficiantur, Deum doctorem sui postulant, qui tamen facilis & benignus contingat iis, qui fide, charitate, modestia, & ceteris opportunis virtutibus probatos se discipulos praebent.

Tabul. XIII. Argum.

Euangelij exemplum.] Quod qui audierunt, credentesque secuti sunt obedientiam adhibita, ex antiqui hostis tyrannide liberati sunt. Haec enim ex Aegypto libertas, illius spiritualis salutis figura fuit.

Dedicatio.

Verbo efficaci.] Diuini verbi virtus in credentium & obedientium salutem, & rursus in aduersariorum perniciem, satis aperte declarat liberatio ex Aegypto.

Ode XIII. Argum.

Pulcherrimae exhortationis figura ostendit Ode publicae & communis totius Israelitici populi libertatem esse miseram seruitutis conditione, non solum autem libertatem, sed multarum diuitiarum ab hostibus, verbo Dei victis & expoliatis, abductarum facultatem: simul gratulatur illis nouae ac iucundioris vitae usum, adscribens omnia haec beneficia diuinæ misericordiae.

Tabul. XIII. Argum.

Arcana salutis argumentum.] Illustris illa salus Israelitis olim facta humanae salutis mysteria & symbola omnibus suis partibus continebat. Omnia enim, ut Apostolus ait, in figura contingebant illis, I. Cor. 10. 6.

Dedicatio.

Deo victori.] Fuit enim illud bellum Deo duce gestum aduersus Satanam, eiusque milites Aegyptios, per magnos illos ministros, virtutes Dei, mare, ventos, noctem, nubes,

bes, lucē & tenebras. Sicut Moses dixerat: Dominus De⁹
vester pugnabit pro vobis, & vos tacebitis, Exod. 14. 14.

Oda XIII. Argum.

Eiusdē sentētię cū dedicatione est hymn⁹ hic. significat
omnē naturā creatā ministrā se prębere Deo, tū ad pios
iuuādos & seruādos, tū ad impios vlciscēdos & perden-
dos.

Tabul. xv. Argumentum.

Humana infirmitudinis examen.] Lex per Mosen lata, sancta
quidē illa, & spiritualis, quę virtutis & pietatis cultum
ostenderet & exigeret, sed quia non erat scripta in cordi-
bus hominū, nisi in tabulis tantūm, accusabat quidē con-
scientiās, & exercebat eas ad pietatē, nō tamē perficiebat:
imō magis ostendebat humanā infirmitatem ex naturę
antiquo lapsu natā: indicabat autē ex consequenti Chri-
stū expectandum, qui quod impossibile erat legi, in suorū
animis efficeret. Est hoc grauissimū, & magni momēti ar-
gumentū: de quo plurima & admiranda disputatio in to-
tis noui testamenti libris est. Lege cap. 8. Epist. ad Rom.

Dedicatio.

Deo, puro, sancto, terribili.] Hęc omnia ipsa lex lata, & appa-
ratus ille ignis, caliginis, fumi, tubę sonitus & vocis ē cę-
lo auditę, deinde motus populo factus declarauere. Lege
Epist. ad Hebr. cap. 12.

Oda xv. Argum.

Magnum beneficiū à Deo in homines collatum canit,
quòd in tanta iā tenebrarū caligine, & naturalis legis ob-
liuione sese Deus ad colloquiū cum hominibus ineundū
demittens, voluntatē suam lege lata declarauerit, & æqui
iusti, pietatisq. rationes sanctissimas exposuerit. Idq. ma-
gno apparatu & presentia suā testante effecit. In fine autē
Odę dicitur illā legē interim integrē colendā fuisse, quo-
ad Spiritus sanctus, Christo salutis pōtifice, in corda ho-
minū missus legis optimam obseruationem imperaret,
facilemque redderet semotis illis cęrimonis, quę in il-
la lege velut vmbra futurę veritatis continebantur.

In Tab. xvi. Argum.

Constantia fructus.] Non hęlitandū in Dei promissis, sed
summa constantia expectandū esse euentū, docet hęc ta-
bula. Ex magna enim illa hominum multitudine, qui ex
Ægypto

Ægypto deducti fuerant, illi tantum promissam terram ingressi sunt, qui vel constantes initio fuerant, ut Iosue & Chaleb; aut qui postea incredulitatis expertes, totos quadraginta annos perdurauere. Qua de re primū & secundū cap. Deuter. plenè differit: & D. Paulus ad Hebr. c. 3.

Dedicatio.

Fideli Deo.] Impossibile enim est Deo mentiri, aut promissis deesse suis, nisi illi, quibus facta sunt, sibi ipsis desint, Hebr. 2. c. vers. 2.

Ode XVI. Argum.

Docet, non timidis, otiosis, pigris & incredulis, atq. laborū detractoribus diuinorū promissorū euentū vsumque contingere, sed iis qui fide & charitate innixi propositū sibi studiū fortiter percurrunt, summa spe reportandi præmij cōcepta, ex diuinis sermonibus efficacissimis ad animos fideli addendos, quibus omnis difficultas frangatur & superetur. Significat præterea diuinorū beneficiorum, quæ promissionibus continentur, tantam esse dignitatē, amplitudinē, & iucunditatē, ut eos, quibus contigerit, nullius anteacti laboris pœniteat. Exornatur carmen illo miraculo Iordanis fluuij, qui aditum aperuit Israëlitis, terram promissam adeuntibus.

Tab. XVII. Argument.

Pœna matura gravissima.] Deus gētes illas, diutissimè expectatas ad pœnitentiā, tandē rebelles & contumaces gravissimè puniuit, dilato supplicio per quadringētos & amplius annos, donec vel eorū scelera, quæ per pœnitentiā non expiabantur, per contumaciā & assiduitatē completerentur. Fuit prima Iericho huius diuini iudicij tunc testis, quæ omnis corruit & arsit, omnisque cum suis rebus anathemate est damnata.

Dedicatio.

Deo vltori.] Qui nō tardat promissa sua, sed paciēter agit, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiā reuertere. Contumacibus autem & proteruis, suamque malitiam mordicus tenentibus, tandem iudicem vltoremque se præbet. Lege Epistolam Iacobi Apostoli cap. 2. vers. 13.

Ode XVII. Argum.

Confirmat, nihil valere humana consilia, aut præsidia, quam-

quamuis maxima & operosissima, aduersus Dei iudicis & ultoris sententiã & virtutẽ, quandoquidẽ sine vllõ humano negotio aut labore, nisi tantũ sola Dei voluntate, vel maxima hominũ opera ad regnorũ potentiã tuendã comparata, subitò euertãtur & corruant, vt in Iericho vrbis munitissimæ muris spõte ante Dei populũ corruentibus est manifestũ: qui populus nullã aliam artẽ ad expugnandũ adhibuit, nisi fidem cũ obediẽtia præscripti sibi ambitus vrbis per septẽ dies, & sonitum tubarum & clamorum victoriæ, Hebr. cap. 11. vers. 30.

Tabul. XIX. Argum.

Perseuerantiæ exitus.] Non enim qui incipit, hic saluus erit, sed qui perseuerauerit vsq. in finem. Neq. palmam coronamq. refert, nisi qui legitimè certarit. qui diuinis in promissis hæsitauerunt, à terræ possessione exclusi sunt: qui verò sese Deo permittẽtes totos crediderunt, & laborum temporumq. molestiã, & impediẽtium hostiũ difficultates pertulerunt; hi terræ Israëliticæ diuidendæ cõpotes fuerunt, Matth. 10. 22. 2. Tim. 2. 5.

Dedicatio.

Deo veraci potenti.] Quidquid Deus ex misericordia promittit, re ipsa suo tẽpore præstat, nullis omnino difficultatibus impeditus. Quamobrẽ misericordia & veritas, frequentissimè Deo adscribitur, Psal. 24. 10. Isaia 55. vers. 10.

Ode XIX. Argum.

Ostendit, hominũ opes & diuitias, per iniuriã & auaritiã partas vnã cũ dominis suis perire, idq. tantũ prodesse, vt hostibus à Deo vindice missis maioris prædæ materiã suppeditent, cuius rei exemplũ in illa expugnatione gentium, tanta cũ festinatione facta, ostenditur, quorum domus multis diuitiis refertæ, & agri cultissimi Israëliticis in vsum cesserunt, admirantibus diuinorũ promissorum præstantiam & constantiam, & damnantibus patrũ suorũ incredulitatem, qui tantis rebus & diuinæ prouidetiæ beneficiis sua sese culpa priuauerant.

Tabul. XX. Argumentum.

Expectata expiationis umbra.] Significat tabula sacerdotia antiqua, cũ sacrificiis, quæ inquinatos ad emundationem carnis (vt Diuus Paulus ait) sanctificabant, nõ sua naturã, sed

sed expectati Christi sacrificij virtute, & significatione valuisse: quam virtutē, velut umbra corpus, vel lucem refererat totus ille sacrorū ritus, postea præsentī iam lumine ipso Christi abolendus. Hoc argumentum per totam Epistolā ad Hebræos multis et grauibus verbis differitur.

Dedicatio.

Deo clementi placando s.] Magnum beneficiū in illa sacrorum ritū veteri institutione hominibus à Deo exhibitū significat; qui quāuis illis antiquis sacrificiis nunquā placatus est propter ipsorū imbecillitatē ad destruēdum peccati corpus minimē idoneam: tamen præter externas quotidianorū errorum expiationes, spē etiam illa sui repetitione faciebant, fore aliquādo, vt Deus omnino placaretur, admotā illa victima, cuius infinita virtute omnis ille antiquus cultus esset consummandus. Ideoq. antiqui nunquā cessabant offerre, per singulos dies, ex diuino instituto: quod apertē indicabat, Deū esse clementē, & tandem finē iræ suæ, & illis veteribus laboribus positurum. Alioqui, inquit Paulus, cessassent offerre, Hebr. cap. 10. vers. 2.

Oda xx. Argumentum.

Describit canens, quantū curæ Deus adhibuerit Israëlita vineæ colendæ & promouēdæ, missis variis colonis, prophetis, iudicibus, regibus, & ducibus, quorum singuli suo munere diligēter functi sunt: multi etiā colēdæ vineæ causa extrema pericula subiere. cæteris autem laboribus cunctis diuturnior & assidua magis dicitur fuisse sacrificiorū cura, quibus populi peccata expiabantur, & humani animi infirmitas & miseria declarabatur, cū professione expectati Messia, qui summus salutis Pontifex futurus erat. Quē vates entusiasmo raptus (acsi illo tempore antiquo carmē cōponeret) cupit quā maturrimē venire.

Tab. XXI. Argumentum.

Pœnitentia vilitas.] Propositum Dauidis exemplū, quantum vera & ex animi incenso studio suscepta pœnitentia impetrare apud Deum possit, apertē ostendit.

Argum. Dedicacionis.

Dei benignitati.] Misericordiā quoq. & benignitatē diuinā erga eos, qui cōcepta clementiæ spē ipsum rectā pœnitentia

BENED. ARIÆ MONTANI. 15
tiëntia placare student, Davidis exemplo obseruare li-
cet: cui illud etiam ad amplificationē accedit, quòd Deus
ipse sponte hominem lapsum suæ ruinæ monet, & ad sa-
lutem petendam aduocat.

Ode xxi. Argument.

Docet humana malitia, simulatione, & calliditate ho-
mines fortasse alios falli posse; Deū verò nunquam falli,
qui prudenti cōsilio vel tergiuersatum peccatorē sua ip-
sius rogata sententia redarguit, & cōuincit, vt in parabola
Dauidi à Nathan proposita ostenditur. Deinde ait, opti-
mum & felicissimū esse, à peccato abstinere omni cura &
diligentia; sed si quis ex imbecillitate in peccatū labatur,
proximum felicitatis gradum esse, per pœnitentiam pla-
cato Deo restitui in gratiā: vt Diuus Ioannes docet, 1. Io-
an. 2. 1. vnde à Theologis Pœnitentia secūda tabula post
naufragium rectè appellatur.

Antiquorum scriptorum tabulæ.

Argum. Tabul. xxi.

Simplicitas mūdo fastidita.] Nihil est quod magis deceat pios
homines, & populū Dei, quàm integra in rebus agendis,
atq. adeò in vita omni simplicitas, qualē Samuel in mu-
nerciudicis & prophetæ atq. consulis maximi obeundo
seruauit. Sed hanc virtutem mundus superbix & fastus
amator fastidit, & repellit, regesq. sibi & regium fastum
optat; quæ tamen non sine magno sumptu & labore, atq.
adeò seruitutis & tyrannidis periculo suscipit.

Argum. Dedicationis.

Optimo Reipub. ministro] Fuit enim Samuel innocentissimi
& integerrimi, atq. etiā diligentissimi præsidis exemplū.

Ode xxi. Argument.

In genere demonstratiuo cōpositum carmen ostendit
Samuelē, & integerrimū & facillimum populis iudicem
fuisse, qui nullā omnino exceptionem, etiā à vulgo cui fa-
stiditus est, tulerit. fuisse etiā ducem felicissimū, qui Pale-
stinos hostes voto & precibus apud Deū fuis vicerit. De-
mū eū sacrarum historiarū sui tēporis scriptorē agnoscit.

Argument. Tabul. xxi. de Nathan.

Cōsiliarum integritas.] Is profectò optimè cōsulere potest,
qui nec metu, nec odio, nec gratia à veritatis & decori
studio

studio abducitur: huiusmodi cōsultus integerrimus Nathan tempore Dauidis fuit; qui obeam rem in dedicatione Honesti doctor grauiſſimus appellatur.

Ode XXIII. Argument.

Beatam esse ætatē canit, in qua publicarū rerum præfecti pietatē, innocentiam, & integritatē studiosè colunt: sed quoniā potentia ipsa humana homines aliquādo dementatos ad licentiā traducit, ait regibus & præfectis optandū curandūq. esse, vt sapientes amicos consultosq. habeant, à quibus nec propter gratiam corrupantur, nec propter agrestē asperitatem, atq. importunam libertatē exacerbentur. Cuiusmodi multi consulti esse solēt. Vtriusque verò rei rectè instituēdæ exemplū in Dauide & Nathan statuit; quorū alter optimus rex fuerat, sed tamē qui vt homo grauiter corruit; alter optimus & integerrimus consilij minister, qui diuinā veritatem liberè & prudenter docuit. Fuit etiam Nathan suorum temporum scriptor.

Argum. Tab. XXIII.

Diuinæ veritatis argumētum.] Contēplator Dauidē ex puero quondā pastore ouium, deinde propter inuidiā à Saulē rege primū exagitātū, atq. omni ferè populo inuisum, postea à principibus gentis suę à familiaribus, atq. ad eō à propriis filiis vexatū, & tamē omnia tolerantē spe & fide verbi à Deo excepti, demū in regium thronū cū summa tranquillitate & gloria deductū, in habitu regio carminibus diuinisq. laudibus vacantē: atq. hoc satis validum tibi exemplum fuerit diuinæ virtutis, & efficientiæ erga eos, qui verbis ac promissis Dei credentes iussis obediunt.

Argumentum dedicationis.

Regi fortissimo, integerrimo, pietissimo, varifacundiss. P.] Dauidis regis historia, optimū exemplum fortitudinis in bellicis rebus, pietatis & integritatis in religione colenda, & repub. administrāda proponit: & ab eodē conscripti Psalmi summam sapientiæ, eloquentiæ, & decoris referunt laudem.

Ode XXIII. Argument.

Laudes Dauidis decantat Ode, quē patientissimum iniuriarū, & magni tolerādis rebus aduersis animi fuisse dicit, vltionis minimè cupidū, ad ignoscendum propesum: constantissimā erga diuinū verbum fidei, in bello fortissimum,

simum, atq. à pueritia vincēdis periculis & laboribus exercitatū : egregium scriptorē & expositorē diuinæ legis : Sacrorū rituum & ordinum instauratorē : Demum diuinorum & efficacissimorum psalmorum auctorem.

Argumentum Tabula xxv. de Salomone.

Humanae sortis mensura gemina.] Omnium rerū, quæ in orbe expetuntur, summā in Salomone cōtinetur, videlicet, sapientia, diuitiæ, opes, potentia, gloria, & voluptas. Atq. in eodem etiam statutum est exemplum magni casus, in quem deueniunt, qui à timore Dei recesserint.

Argum. Dedicationis.

Principi sapientissimo, vitæ & mortalis magistro.] Nō modò sapientia & eruditione, sed propria etiam experientia auctus Salomon libros scripsit, quibus omnis humanæ vitæ & recta & peruersa ratio continetur.

Ode xxv. Argum.

Laudatur Salomonis regnū, sapientia, diuitiis, & rerū omniū cognitione, præter cetera vel priora, vel posteriora exempla, præstantissimè felix; tamē illa exceptione imminutum, quod ob feminarum amorem admissio vanorum deorum cultu fuerit obscuratum : & tandem nihil præstantius in vita esse, quàm Dei timor, probatur.

Argum. Tab. xxvi. de Isaia.

Pietatis indefessum studium.] Huius rei exemplū in Isaia statuitur egregiū, qui creditū sibi propheticū munus summa fide, magna pietatis & publicæ salutis cura, vsque ad mortem diligentissimè gessit. Ille suorum temporū scripsit historiam, hoc est, partem librorum Regum.

Argumentum dedicationis.

Diuiinarum rerum indici admirabili.] Nam nullus antiquorum prophetarū de diuinis rebus, de humanæ salutis ratione arcana, de Christo, de omni denique Euangelio plenius & significantius scripsit quàm Isaïas.

Ode xxvi. Argum.

Continet Ode breuē summā rerum in Isaïæ libro scriptarū, laudesq. ipsius prophetæ, à genere, à muneris auctoritate, & actionū dignitate, ab Euāgelij significatione apertissima, à diuina prorsus eloquentia: demū à cōstantia pro diuina veritate supplicij genere grauissimo perferēdo.

Argument. Tabula XXVII. de Hieremia.

Honestæ indolis decursus integer.] Hieremias à Deo ad prophetici munus antè electus quàm natus, religiosè educatus, magnū fortitudinis & strenuitatis exemplū, omni vitæ & muneris sui parte exhibuit. Id quod in dedicatione etiam significatur.

Dedicatio.

Legato, strenuo, forti, & infracto.] Namq. & diligēter & strenuè creditū sibi prophetæ munus gessit, nullis vel minis, vel laboribus, vel regū & populorū inuidiis perturbatus.

Oda XXVII. Argument.

Quantum possit tenax animi propositum cū fide coniunctū, & facere & ferre ac vincere, ostendit Ode laudibus Hieremiæ vatis decantandis. Deinde ostēdit virtuti, quamvis à propriis ciuibus repulsæ, suum locum tamen, ex Dei providentia, honestissimum apud hostes esse.

Argum. Tabul. XXVIII.

In tempestate subsidium.] Captivis Iudæ filiis tamen diuino beneficio Daniel interest, qui prophetiæ munus vtilissimum ad salutis spem magna auctoritate tueatur.

Dedicationis Argum.

Vati fortiss. temperantiss. exercitatiss.] In ferendis aduersis rebus fortissimus fuit Daniel, qui captivus multorū principum virorū invidia, vsq. ad varia mortis pericula, laboravit. Quantum à vitiis & voluptatibus idem abstinuerit, historia declarat: exercitatissimus autem in publicis rebus præcipuè ad pietatem pertinentibus fuit.

Oda XXVIII. Argum.

Docet hæc Ode circa finē ferè antiquorū temporum, cū minus frequēs prophetiæ munus esset, extitisse Danielē, qui præteritarū, præsentium & futurarū in orbe rerum seriē exponeret, eundemq. verorū somniorū interpretem, magnū & certum fuisse significat, & visionū explicatorē admirabilem: cuius sententias omnes & euentus ipse probavit, & scripta etiam sancta veraque esse Christus confirmavit.

Argument. Tab. XXIX.

Providentia instauratrix.] Nihil eorū, quæ diuina providentia instituit, imperfectū manet, quamvis magna difficultate

tate

tate impeditū, aut interruptum putetur. Res Iudæorum detritas & profligatas Deus, excitato Esdra, restituit: ut tandem in Iudæa locus pararetur Messiaë, salutis auctori propediem venturo.

Dedicatio.

Scribe sapientiss. patri patriæ.] Namq. Esdras religionibus, rebus curatis, legibus sacris instauratis, moribus emédatis, populoque per pœnitentiã expiato, diuinam clementiam erga suos mouit, & gratiam reconciliauit.

Ode xxxix. Argument.

Laudes Esdræ decãtat Ode, quæ gratia apud Barbaros populos, & rēges illustrē fuisse dicit, ex diuino videlicet beneficio. eundem genere sacerdotali, & munere scribæ præclarū prædicat, atq. officio erga Deū, & patriam, gentemq. suã faciēdo insignē: cuius tempore atq. adeo præsidio, & opera, Iudæi in patriã restituti, templū denuo constructū, sacra procurata, & mores publicè ac priuatè correcti fuerint. Atq. hæctenus de antiquorum seculorum scriptoribus, & de omni veteris testamenti serie est actum.

Sequitur sacrosancti Euangelij series ab initio instituta, quæ quatuor scriptoribus grauisimis à Spiritu sancto credita est, contextenda.

Tabul. xxx. Argum.

Diuina vocatio.] Efficacissima est in iis qui obtemperant, quos neq. pauperies, nec mors, nec vincula terrent. Huius rei exemplum est Matthæus publicanus, qui & Leui.

Dedicatio.

Euangelij testi fidelissimo.] Nō solum oculatus testis fuit Matthæus, sed qui testimonium Dei in se habuit, & proprio etiam experimento reddidit.

Ode xxx. Argum.

Doctè & eleganter describit publicanorū, & eorū qui diuitiis cōparandis inhiāt, cupiditatē & studium. Postea cōparatione mutationis magnæ ostendit, quàm efficax sit Christi vocatio, & quemadmodū apud Deū facile sit, diuitē à diuitiarum cura reuocatum, ad earundē contempionem, & potiore diuitiarum amorem traducere.

Argument. Tab. xxxi. de D. Marco.

Sapientia compendium.] Breuibus chartis Christianæ virtutis, & totius Euangelij summam complexus est Marcus,

ea tantum ex tota historia contexens, quæ salutis humanæ consequentes rationes spectarent. Huc etiam pertinent, quæ in dedicatione leguntur.

Oda xxxi. Argument.

Deberi Marco laudes ait, quas Alexandria excipies celebret, cui ille, à Petro relictus, Episcopus præfuit, & quas etiã omnis orbis cõmemoret. Laudũ autẽ argumenta indicat, quòd Christianã disciplinã multis laboribus colendã, libenter Marcus susceperit, quòd Petro comitẽ sese præbuerit, quòd creditã sibi Ægypti ecclesiã optimẽ fuerit moderatus, quòd Euangeliũ scripserit breue, sed perspicuum, incipiens ab ipso Euangelij initio, hoc est, à Baptismo Ioannis.

Argument. Tab. xxxii. de D. Luca.

Lux expedita.] Quæ alij Euãgelistę breuiter & magna significatione scripsere, Lucas principio altius repetito exposuit, ita vt ipse aliorum contestis, & commentator sit. Quamobrem illo titulo dignissimẽ insignitur, quem dedicatio addit: *Veritatis expositori disert.*

Oda xxxii. Argum.

Lucam ex magno physico medico, in optimi medicinæ generis professorẽ euasisse, Ode canit, nempe Christo præceptore edoctũ, quænam sit maxima hominũ egritudo, quæ causa morbi; quo medico, quibus modis & remediis leuari curariq. possint. Eumq. explicati Euangelij auctore commemorat, & gesta Apostolorum scripsisse; cuius libri summa ratio est, diuini spiritus sanctificationis virtutẽ indicare. Demũ Pauli Apostoli comitem, & rerum gestarũ testem, & scriptorem eundem canit.

Argum. Tabul. xxxiii.

Abstruso sapientia.] Diuinam naturã vnicam, personis trinã, consiliis altissimã, actionibus omnipotentem, humanam etiã regenerationẽ admirandis modis Ioãnes Euangelista, scripsit à se Euãgelio, Epistolis & Apocalypsi tractat: ita vt nullus auctore sacrorum tam altẽ penetranda mysteria chartis exposuerit; idẽ penitissimus arcanorum index in dedicatione appellatur.

Oda xxxiii. Argum.

Admiranda Euangelij & ceterorũ Ioannis scriptorum
argu-

argumenta, admiranda etiã verba, non ab humano ingenio aut studio profecta, sed diuino spiritu dictata fuisse asserit Ode, eumq. ex piscatoria humilitate ad illustrissimam conditionem discipuli charissimi, testis integerrimi diuinitatis & humanitatis suæ, item filij & custodis matris suæ à Christo fuisse delectum canit.

Argum. Tabul. xxxiiii.

Felicis seculi initia.] Auræ noui Testamenti & Euangelij ætas à conceptu & ortu Ioannis Baptistæ inchoata est, vt docet D. Lucas.

Dedicationis Argument.

Deo consili perpetuo sapientissimo.] Illius enim de humana salute consilium perpetuum fuit, atq. ita sapienter institutum, vt opportuno tempore explicari cœperit.

Ode xxxiiii. Argument.

Tempus illud expectatũ atq. exoptatũ piis omnibus, quod à Deo iterũ humanam naturã alloquente, & renouandam pollicito (vt constat ex Genes. cap. 3. vers. 15.) significatũ est, iam ex eo tẽpore cœpisse indicat poëta, cum Angeli terras, & hominũ colloquia familiarius frequentarẽt. Cuius rei exemplũ editũ est in legatione ad Zachariã per Angelũ delata, quæ hoc loco eleganter narratur; simul et Ioãnis Baptistę animus, mores, virtus, & munus prædicatur, & visionis certa fides populo facta ostẽditur.

Argum. Tabul. xxxv.

Rerum nouandarum exemplũ.] Quod virgo concipiat, virgo pariat Deũ & hominẽ, ex Spiritus sancti opera & Altissimi virtute hæc fiant: exemplũ manifestum est posse renouari humanam naturam, in melioremq. traduci conditionem, idq. à Deo adornari.

Inscriptio.

Deo electori.] Qui humiles exaltat, & nouit eos, quibus magna nomina imponere constituat, vt nõ gloriatur omnis caro, sed ipsi auctori gloria adscribatur.

Ode xxxv. Argum.

Inducit Angeli salutãtis orationẽ, & virginis audiẽtis honestatẽ, modestiã, prudentiã, ac viuam fidem decantat.

Argum. Tab. xxxvi.

Pietatis concordia.] Qui vera pietate calent, ad eò non in-

vident aliis magnas dignitatum, & munerum, beneficiorumq. acceptorum à Deo facultates & conditiones, vt studiosissimè gratulentur.

Inscriptio.

Femine sanctissimæ.] Mariæ, quam beatam dicent omnes generationes, sanctitatem Elisabethæ testimonio celebratam hæc tabula continet.

Ode xxxvi. Argum.

Canit Elisabeth iã ex diuino miraculo grauidã, maiori Spiritus vi auctã fuisse visa virgine Maria, quã Dei matrè agnouit, & beatã prædicauit; quæ summa modestia & honestate, summa fide ac virtute hospitium in se parauerit Deo, idq. non suo tantũ, sed infantis in vtero suo contèti sensu comprobatur, cuius lætitia ipsa etiam exultauerit.

Argum. Tab. xxxvii.

Aurora diei nuncia.] Aurora non est ipsa lux, sed à die & sole efficitur, quem præcedit annuntians; sic Ioannes quamuis lucerna ardens esset, non erat ille lux, sed vt testimonium perhiberet de lumine.

Dedicatio.

Deo prospectori.] Magno enim apparatu signorũ & miraculorũ in conceptu & ortu Ioannis Baptistæ significabat Deus humanæ salutis negotium à se maturari.

Ode xxxvii. Argum.

Genethliacum carmen est, quo Ioannis Baptistæ auctoritas, dignitas, munus, officium, & vitæ genus horridum, & à voluptatibus mūdānis alienum celebratur; idq. eleganti dicendi figura.

Argum. Tab. xxxviii.

Sol iustitiæ exoriens.] Christus orbẽ in tenebris iacentẽ illustraturus, virtutis suæ signum ipso ortu suo dedit, luce per noctem illustrante, & Angelis canentibus, pastoribusq. simplicibus ad mirandum spectaculum vocatis.

Dedicatio.

Humane sortis susceptori Deo homini.] Qui factus est homo ex femine Dauid, formã serui accipiens, per omne infirmitatis humanæ genus (peccato excepto) tentatus.

Namè Argument.

Natura humana mirata nouũ genus infantis, agnoscit Deum

Deum in mundū venisse hominē, qui, infirmitatibus ipsius susceptis; renouationem admirandam efficiat.

Argum. Tab. xxxix.

Charitas nihil recusans.] Hanc maximā præstitit Christus, qui exinaniuit semetipsum, vltro suscipiens vitæ mortalis labores, & legis seruitutē pro hominibus, quorum salutis causa in mundum venerat. idq. ex dedicatione etiā declaratur: *Principi summo pro reipubl. libertate seruienti.*

Oda xxxix. Argum.

Mirandum esse ait, quod Deus voluerit experiri labores & dolores, quibus humana mortalitas premitur; cum tamen ille optimè cognosceret è cælo, quàm magni illi, & quàm à diuina natura alieni sint. Vnde consequitur, Dei filiū spontè venisse, & suscepisse illam seruitutē, atq. sese legi subdidisse, circūcisione accepta, quæ signum erat adscriptionis in populum Dei; non vt ipse adscriberetur, sed vt homines seruos, quibus similem se præbebat, in gratiā conciliatos, cælesti regno ciues adscriberet. Absoluitur Ode significatione nominis à Christo per illam suā summam modestiam & humiliationem reperti.

Argum. Tab. xl.

Gentium lux.] Christus lumē fuit ad reuelationē Gentium, Luc. 2. qui statim vt natus est, magis affulsit cognoscendus.

Dedicatio.

Deo immortalī, homini vero, regi liberatori.] Indicat significationem munerum à Magis prolatorum.

Oda xl. Argument.

Solē exortū antea videri ab iis, qui in mōtibus versantur, quàm ab iis qui in nebulosis vallibus errant; ita Christi numē & nomē prius cognitū est Gētibus, qui Deū ex naturæ obseruatione verè & simpliciter quærēbāt, quàm à Iudæis, à malitia, ambitione, & cupiditate excæcatis, & à propria veraq. doctrina ob propriam culpam alienatis.

Argum. Tab. xli.

Diuina tutela.] Nihil consilia, studia, commenta, potentia humana nocere possunt iis, quos Deus suscipit seruandos, quosque prouidentia tuetur sua. Lege sententiā distichi huic tabulæ inscripti.

Inscriptio.

Principi optimo pro suis exulanti.] Vt ex figurato figura adimpleretur,

24 ANNOTATIONES IN ODAS
pleretur, sicut scriptum est, Ex Ægypto vocavi filium meum.

Oda XL I. Argument.

Inducit Ode viatorē quendam, qui cū Ioseph de itinere differat, quod institutum videt cū virgine honestissima, & puero mortalē vicē superāte. Ille exponit quis sit puer, qualis mater, quis ipse, quò properet, cuius cōsilio, & quā ob rem; nimirum Dei consilio se petere Ægyptum, ut ibi asseruet pignus publicæ salutis, resarciturū omnē humanā iacturam abundantissimè tempore à Deo constituto.

Argum. Tab. XL II.

Gratiarū thesaurus.] In Iesu Christo enim sunt omnes thesauri sapiētiae & sciētiae Dei absconditi. Coloss. 2. vers. 3.

Inscriptio.

Divinitati emicanti.] Pueri prudentiam, & profundas cogitationes admirati senes illi peritissimi diuinæ naturæ vim interpretari debebant.

Oda XL II. Argum.

Inducit adstantium & assidentium puero Iesu admirationis plenam orationem, qua planè illa respondentis pueri sapientia diuina esse probatur.

Hactenus lucis exordia & solis in terra orti demonstratio.

Nunc iam deinceps Euangelij series contextitur.

Argum. Tab. XL III.

Lucis diuinae coruscatio.] Pœnitentia à Ioāne indicta initiū fuit boni nuntij de hominū publica salute iam orbi allari. Non enim Ioannes erat lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.

Inscriptio.

Salutis nuntio gravissimo.] Magna & planè diuina auctoritate Ioānes præditus fuit, ut præsentē orbis redemptorem testaretur, quem cæteri prophetæ futurum prædixerant.

Oda XL III. Argum.

Canit Ode salutis aduenientis testimoniū & præconiū per antiquos vates prædictum, & indicatum à Ioanne secundū Iordanem; idq. in magna & celebri populorū frequentia; ab eodemq. de duplici Euangelij efficientia disertum fuisse: totum deniq. Ioannis officium indicat.

Colonus

Colonus Gentibus impiis vicina iungens prædia. Periphrasis est Galilææ.

Argum. Tab. XLIII.

Modestia ornamentum.] Iesus à Nazareth veniens, nihil de se proficitur magnificentissimū, sed, vt alij, baptismū petit, quo tamen non indigebat. Ea modestia admirando Dei præconio & testimonio ornata est. Id adeò in dedicatione significatur, Christo Dei filio pronuntiato.

Ode XLIII. Argum.

Poëtica elegantia & eleganti veritate describit lætitiã publicam ab omni natura rerum celebratam eo die, quo Christus à Ioanne baptizatus est, vbi Trinitatis personæ apertis argumentis probatæ fuere, & illa profunda charitas Christi ostensa; qui cum in forma Dei esset, formam serui accepit, & per omnia factus est obediens patri & sese minoribus, hoc est, hominibus subdidit.

Argum. Tab. XLV.

Scripturarum utilitas.] Probatissima aduersus impetus diaboli arma verbū Dei est; quamobrem Christus ad doctrinam nostram diabolicas tentationes petitis ex sacra scriptura telis superauit.

Dedicatio.

Christo duci inuictissimo.] Quem præeuntem & docentem atq; adiuantem qui sequentur & imitabuntur milites, ab aduersario non superabuntur.

Ode XLV. Argum.

Christo victori Angeli accedentes ministrabant, quos omnis prælij commissi, & triumpho per Christum reportati narratores inducit Ode.

Argum. Tab. XLVI.

Natura innouande argumentum.] Vinum ex aqua factum, idque optimum.

Dedicatio.

Christo curatori benigno.] Vbi ille præsens est, nihil desiderari potest, modò com modum opportunumque sit.

Ode XLVI. Argum.

Docet hoc carmen Christum præsentia sua nuptias legitimas à Patre suo institutas ornasse, & significasse etiam amorem suum erga ecclesiam, quam sibi ipirituali & ar-

26 ANNOTATIONES IN ODAS
cano matrimonio copulare instituerat; deinde huius rei
confirmationem & virtutis Christi signum primum cele-
brat, aquam in vinum conuersam.

Argum. Tab. XLVII.

Divina disciplina schola.] Constat magna veritate & sim-
plicissima sapientia à mundi opinionibus aliena; constat
etiam discipulis simplicibus, & veri ac boni tantum cu-
pidis. Huc & dedicatio pertinet, *Simplicium doctori optimo.* Vn-
de Paulus nihil se scire velle nisi Christum aiebat, 1. Co-
rinth. 2.

Ode XLVII. Argum.

Canit Ode Christi doctrinam ex Patris sapientiam profe-
ctam, duplici virtute præditam, illustrandi & fouendi mollia
corda; idque ex efficacia sua: rursus contundendi & premendi
atque obdurandi crassa & terrena pectora, idque ex conse-
quenti euentu; atque adeo ex ipsorum culpa qui difficiles
se præbent: illis fructum esse vitam, his mortem.

Argum. Tab. XLVIII.

Latissima orbis legatio.] Sicut scriptum est, Quam pulchri super
montes pedes annuntiantis, & prædicantis pacem, an-
nuntiantis bonum, prædicantis salutem, Isaia 52.

Dedicatio.

Magni consilij nuntio summo.] Christi titulus hic est, quem
Euangelij summum ministrum circumcisioni promissum
& datum Paulus appellat, Roman. 15. ille alios salutis
annunciandæ causa subdelegauit.

Ode XLVIII. Argum.

Docet opportunam Christi & sollicitam curam mittendi
Apostolos, qui salutis nuntium, cum magnis miraculorum
ad confirmationem beneficii, Gentibus, nimia veritatis
audiendæ penuria laborantibus, afferrent: atque adeo ipsi
cum multiplici & graui sui ipsorum incommodo mun-
dum doctrinæ salubris medicamentis curarent, spe præ-
mij non in rebus terrenis, sed cælestibus propositi.

Argum. Tabul. XLIX.

Prouidentia certissima.] Ostendit Christus certissimam esse
prouidentiam erga eos, qui se doctorem ac ducem sequun-
tur; quibus nihil vnquam deerit eorum quæ necessaria sint
& commoda, tametsi superflua non suppeditentur.

Dedi-

Dedicatio.

Humanæ infirmitatis curatori.] Christus enim ipse vltro prospicit vitæ ac necessitati hominum, qui ipsum quærentes perunt. Misereor, inquit, super turba, &c. Marc. 6.

Ode XLIX. Argum.

Expositione miraculi in tanta hominum multitudine, tam exiguo sumptu pascenda, arguit humanam stultitiã, quæ terrena multo labore quærit, cum eadẽ copiosa magis, longeq. suauiora, & iucundiora contingat iis qui spiritualia à Christo petunt.

Argum. Tab. L.

Fidei momentum.] Lazarus suscitatus ex mortuis illustre admodum exemplũ est efficacitatis fidei viuæ; quæ cum confessione sororũ ostēderetur, impetrare potuit à Christo quatrīduo iam mortui hominis restitutionem.

Dedicatio.

Vitæ auctori efficacissimo.] Illo miraculo Christus cõfirmavit se esse vitæ spiritualis auctorem, vt in Euangelis exponitur.

Ode L. Argum.

Eiusdem sententiæ est Ode cum inscriptione & dedicatione Tabulæ.

Argum. Tabul. LI.

Salutis oblatio.] Vltro nos Deus dilexit; vltro filium suum in mundum misit, vt dissolueret opera diaboli: vltro filius ipse spectandum agnoscendumq. se præbuit.

Dedicatio.

Regi legitimo declarato.] Quem Deus certis signis spectandum per prophetas indicari ac prædici curauerat.

Ode LI. Argum.

Canit lætissimã illam diẽ Ierosolymis illuxisse, qua rex Christus pater futuri seculi, & salutis pontifex urbem ingressus est, agnoscendus signis per prophetas prædictis, humilis & mansuetus, non fastu illo mundano regum & principum damnofo & graui. Quibus vulgus vel spe, vel metu, vel leuitate magis aliquando quàm iudicio blanditur & adulatur. Sed Christo turba plaudebat propter memoriam miraculorum & doctrinæ.

Argum.

Argum. Tab. LII.

Celatū antiquis seculis arcanū.] Quod in illa sacrosancta cœna & corporis sui cum hominibus cōmunicatione actum est mysterium antiqua secula nunquam intellexerunt.

Dedicatio.

Dei benignitati admirāda.] Qui filium suum nobis dedit, nō solum ut suam naturam nobis communicaret, sed ut nostram culpam suscipiens lueret atque expiaret.

Oda LII. Argum.

Canit admirandum conuiuium à Christo exhibitum hominibus, sibi etiam desiderio desideratū, in quo præstitæ olim liberationis ex Ægypto lux ipsa & veritas spiritualis liberationis apparata fuerit miro modo. Perstringit autem multa mysteria de virtute, & efficientia sacrosancti sacramēti corporis & sanguinis Domini, quæ longam desiderant explicationem.

Argum. Tab. LIII.

Publica victima.] Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi: holocausta & pro peccato non tibi placuerunt: tunc dixi, Ecce venio: Hebr. 10.

Dedicatio.

Sacerdoti æternū unctō.] Idē enim fuit victima, idē Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Oda LIII. Argum.

Comparat infirmitatē antiquorū sacrificiorum & victimarū ipsarum, cū Christi victima & sacrificio: & Philosophicis, ac Theologicis argumentis ostendit oportuisse Christū pati ad mundi tollenda peccata, quæ illis antiquis seruitutibus destrui non poterant: obiter autem indicat magnum illud mysterium redemptionis, in morte & resurrectione Christi.

Tab. LIII. Argum.

Publici debiti grauitas.] Hæc arguebat illa deprecatio Christi ter repetita.

Dedicatio.

Humanæ miseriæ susceptori.] Christus enim miseram illam conditionem hominum ex peccato ortam cum peccatis ipsis in se suscepit, grauissimum quidem onus, sed quod tales postulabat humeros. Isai. 53.

Oda

Oda LIIII. *Argum.*

Exponit causam illius anxietatis & sudoris sanguinei Christi orantis: quam indicat fuisse peccatorum mundi, tum multitudinem innumeram, tum grauitatem immodicam.

Tab. LV. *Argum.*

Improbitalis permissa impotentia.] Furit humana improbitas ubi potestas tenebris facta est, atque in innocentissimum sæuit importunissimè.

Dedicatio.

Agno salitari mirissimo.] Qui coram tondente se obmutuit de salute eorum cogitās, à quibus crudeliter tractabatur. *Isai. 53.*

Oda LV. *Argum.*

Ferociiores & noxias magis tenebras fuisse ait, quæ tēpore passionis Christi grassatæ sunt, quàm eas quæ ante mundū conditū abyssum occupabāt, illæ priscæ tenebræ, vel nihil, vel abyssum premebant, ex qua orituræ erāt res corporeæ: hæ verò innocentissimum Christum vitæ fontem vexabant.

Tab. LVI. *Argum.*

Virtus mundo iniisa.] Tantā lucem tenebræ ferre nequeūt, quambrē innocentia à nocentibus, simplicitas & virtus, atque modestia summa ab auaris, ambitiosis & peccatoribus damnatur.

Dedicatio.

Innocenti pro sceleratis deuotio.] Ipse enim sese deuouit patri pro nobis, atq. pro omnibus, etiā iis, à quibus damnabatur, si tamen illi vellent aliquando suū malū agnoscere, & illius beneficio indignos non se præberent.

Oda LVI. *Argum.*

Ostendit magistros & præfectos ambitione, & suorum commodorum studio excæcatos, non modò ipsos impiè & sceleratè agere, sed reliquo populo magnorum scelerū & iniuriarum auctores esse. Cuius rei exemplum manifestum est in illa Christi damnatione apud pontificem.

Argum. Tab. LVII.

Felicitas repulsa.] Christus in propria venit, & sui eum nō receperunt suo ipsorum magno malo.

Dedi-

Dedicatio.

Agno à lapis leoni obiecto.] Gētibus Christus est traditus Iudaeorum læuissimorum dolo. Gentes ferarum instar habuere; atque ita crudeliter à gentibus Pilato & militibus tractatus est.

Oda LVII. Argum.

Indignationem continet carmē, aduersus eos, qui beneficentissimum & multis exemplis vtilissimum probatū salutis auctorem Iesum, immanibus modis exceptū, tanquam nocentissimum & execrandum malefactorem tradebant iudici iniquo. Hoc autem indicat humanam peruersitatem, & diuinam bonitatem.

Argum. Tab. LVIII.

Innocentia spectatissima.] Traditus Christus etiā inuidis & suspiciosus tyrannis, & remissus ad Pilatum testimonium vnde quaq; exploratissimæ innocentis, & omni exceptione superioris vitæ refert: ex quo consequitur, eum alienas culpas luere, non suas, quas nullas habebat. idq. in dedicatione significatur.

Humana cause procuratori fortissimo.] Qui nihil probri & contumeliæ, atq. laboris & plagarum non subit, & per tulit hominum causa, quam vt perferret, nulla vel grauissima retardatus est re.

Oda LVIII. Argum.

Pilatus iudex metu actus iudicij à se iniquē in Christum exercendi, reum Herodi mittit iudicandum. Herodes nihil dignum inuenit morte in eo, sed curiosè experiri virtutem cupit: cui cum nihil responderet ad illam leuem cupiditatem Iesus fastiditus, magis ob illam integritatem & stultus iudicatus, quam damnatus, remissus est ad Pilatum; atq. idem apud vtrunque constitutus, admirabili quadam virtute & arcana vtrunque ex inimicis reconciliauit.

Argum. Tab. LIX.

Pacis humana disciplina.] Christus attritus propter peccata nostra, indignationem Dei erga homines iustissimam & grauissimam sua obedientia & innocentia placauit.

Dedicatio.

Ignominie publicæ susceptori.] Ignominiosum fuit flagellari homi-

hominem sceleratum: summæ verò ignominia innocen-
tem pro scelerato plagis affici, has plurimas Christus in-
nocentissimus pro sceleratissimis pertulit.

Ode LIX. Argum.

Conqueritur innocentē ita crudeliter verberari à no-
centissimo carnifice, qui nihil commeritus fuerit, quam-
obrem verberaretur: & interim illis plagis acceptis, sanet
alienas noxas, atque adeò in hoc intentus sit, vt vel ipsi
tortori suis vulneribus profit.

Argum. Tab. LX.

Humanæ mentis lenitas.] Quæ innocentem, & beneficum,
atque omni ex parte vtilem agnitum, manifestario & pu-
blico malefactori posthabet.

Dedicatio.

Hæredi æternò à seruis expulso.] Tantum humana cupiditas
& ambitio mali suadet hominibus.

Ode LX. Argum.

Vulgi leuitatem detestatur Ode, qui nullo consilio à
bona sententia in pessimã mutatur; & viros pios ac pro-
bos omnes hortatur, ne vllum sibi honorem in populi ac
vulgi opinione constituent, nisi in virtute atque benefi-
centia, cui coronam nec addere, nec detrahere vulgus
potest.

Argum. Tabul. LXI.

Lux inter tenebras.] Qui peccatum nõ nouerat, inter pec-
catores vt execrabilis ducitur, ita tamen, vt in mediis iu-
dicis erroribus, & accusatorum insaniis illius innocentia
fuerit testatissima.

Dedicatio.

Innocentiæ pro nocentibus tradita.] Hac enim hostia mundi
peccata expianda decreuerat Deus.

Ode LXI. Argum.

Summam Christi potentiam, virtutem, & amplitudi-
nem maximam, ad mortem vsque crucis pro nobis hu-
mitem & obedientem, miratur Ode. Describit autem tũ
dignitatem propriam, tum humilitatem susceptam ap-
positissima antithesi.

Argument. Tabule LXII.

Sacrificium summum.] Antiquorum cultuum & sacrificio-
rum

rum consummatio: vnam enim offerens hostiam Christus id effecit & impetrauit, quod antiquæ legis sacrificiis impossibile fuerat. Hebr. 10.

Dedicatio.

Sacerdoti maximo pro populo litanti.] Idem enim & efficientissima victima, & gratissimus pontifex fuit, qui Aaronis sacerdotium in æternum Melchisedechi mutauit.

Ode LXII. Argum.

Negotium salutis humanæ decretū à principio mūdi, quod natura ipsa propter infirmitatem efficere nunquam posset, Christus sacerdos Dei filius ex amore proprio, paternaq. gratia præstitit, factus maledictum pro nobis, & subiens tenebras mortis, vt nos educeret in lucem. Hoc arcanum nunquā intellexit Satanus, donec iam ita constitutum fuisset, vt serò sapientem se perturbaret conatus impedire per somnia & terrores vxori Pilati iniectos, sed frustra.

Argum. Tabula LXIII.

Inimicitie compositæ.] In Christi cruce & morte reconciliatus est Deo mundus, qui antea erat inimicus, nisi tamen ipse à reconciliatione sua culpa alienetur.

Dedicatio.

Inferorum expugnatori expoliatori foriſſimo.] Mortuus Christus non cessat, sed inferas sedes, quas moriens expugnauerat, petit, & expoliat, redēptis iis qui in illius fide ac spe mortui fuerant.

Ode LXIII. Argum.

Ostendit Ode à virgine matre magnum dolorē ex occisi filij spectaculo acceptum fuisse, nunquam tamē eiusdem resurrecturi fidem, spem, atque expectationem abfuisse. Id autem eleganti similitudine decantat ex rerum natura petita.

Argum. Tabula LXIII.

Humani generis diuitiæ.] Christi sese ad mortem vsq. demittentis inopia diuites facti sunt, quicunque in ipsius mortem baptizati sunt, 2. Cor. 8.

Dedicatio.

Dedicatio continet epitaphium rerum à Christo susceptarum & præstitarum, dignitatis & efficientiæ illius sum-

summam complectens, atque breui futuræ resurrectionis spem confirmans.

Carminis L XIII I. Argum.

Elegiacum carmen inscriptionis instar habet hoc loco: alloquitur saxum viuum sepulchri vt testem perpetuum futurum mortis, & incorruptionis, ac resurrectionis Christi, atque etiam inimicitarum inter Deum & homines compositarum morte & resurrectione Christi.

Argum. Tab. LX V.

Vita orbi allata.] Christus mortuus est propter scelera nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram, Roman. 4.

Dedicatio.

Iesu Christo mundi, mortis, inferorumq; victori potentissimo.] Qui potest gratiam suis impetrare & impertiri vincendi ea, quæ ab illo victa sunt. Ioan. 16.

Ode LX V. Argum.

Canit die resurrectionis Domini naturam omnem exultatione & plausu testatam fuisse, nouam hominibus vitam per Christum deuicta morte allatam.

Tab. LX VI. Argum.

Veritas spectatissima.] Christi resurrectio non potuit non notissima esse tanta copia testium.

Dedicatio.

Christo viventi perpetuo omnium Domino appellato.] Data est mihi omnis potestas.

Ode LX VI. Argum.

Eleganti similitudine proposita ostendit discipulorum turbatos metu, & consternatos dolore animos ita hæsisse, vt non nisi multis testimoniis & periculis factis, Christi resurrectionem crederent. Magnam verò vtilitatem hominibus aliis ex discipulorum longa dubitatione allatam probat, quod nulla iam aliis ratio sit relicta dubitandi. Concludit autem illos fuisse felices qui sensu ipso sæpe certiores facti sunt Christi resurrectionis; sed beatos fore qui non viderint, & crediderint.

Argum. Tab. LX VII.

Emerita gestorum gratia.] Christus obedientia sua vsque ad mortem, & resurrectionis triumpho gratiam emeritus

c

est,

est, quam venerat acquisiturus Ecclesiæ, cuius caput ipse est. ideò in cælum ascendit, vt ad dexteram patris sedens, perpetuum suis regnum cõseruet. Itaque ipse pepérit sibi nomen quod est super omne nomen; captiuã duxit captiuitatem, hominibus gratiam à patre suo impetrauit.

Dedicatio.

[*Christo triumphanti.*] Triumphator Christus victa morte cælum ascendit, Ecclesiam suam Spiritus sancti inde missis muneribus ornaturus.

Ode LXVII. Argum.

Canit Christum ex seruitute, quã factus homo obiisset, in eam euasisse gloriam, vt humanæ suæ naturæ nomen & præconium filij Dei publicè celebrandum parauerit, simul & diuinos honores hac etiam parte fuerit promeritus, ita vt caro humana Christi, diuina etiã caro appelletur. Deinde narrat admirationem discipulis tali spectaculo factam, & Angelorum testimonium de Christi auctoritate & maiestate.

Argum. Tab. LXVIII.

[*Humani generis renouatio.*] Spiritu sanctificationis à Christo immisso, noui homines, nouæq; creaturæ re ipsa fiunt; quos credentes, & obediens sibi, tanto honore dignatur Deus.

Dedicatio.

[*Christo regi potentissimo, ditissimo, liberalissimo, hominum deificatori.*] Ex plenitudine eius accipiunt homines spiritum illum sanctificationis & adoptionis filiorum, quo charissimi effecti, filij Dei nominantur, & sunt, I. Ioan. 3.

Ode LXVIII. Argum.

Canit Ode admirandam illam donorum Spiritus sancti distributionem, à Christo ad Patris dexteram sedente in suos factam, quam antiqui omnes pij vtcunque præcognitam ipsi etiam optauerat, & gratulati posteris præcinuerant futuram. Deinde indicat effectum Spiritus sancti in eos, quos penetrat. Postremò hortatur omnes pios ad huiusmodi dona expetenda, & contento pietatis studio à Christo impetranda. Nihil enim ille magis cupit; quàm vt hic ignis, quem venit mittere in terram, accendatur; Luc. 12.

Argum.

Argum. Tab. LXIX.

Christi virtutis specimen.] Cuius absentis nomen tantam vim habet, vt in signum veritatis illius sanitas reddatur iis, quos secundum naturam sanari impossibile erat.

Dedicatio.

Christo in perpetuum saluari.] Cuius virtutem perpetuam esse testantur miracula, orbi à discipulis post eius in cælos ascensionem facta. Namq. ille cælestium status non mutatur, aut minuitur; vnde in perpetuum seruare potest accedentes ad Deum per ipsum, Hebr. 7.

Ode LXXIX. Argum.

Docet magnam atque admirandam hominum mutationem, eorum quos diuinus spiritus imbuerit; exemplo Petri, qui non ita pridem ad puellulæ vocem negauerat se nosse Iesum, metu correptus. Idemq. Christo dissuadere volebat mortem pro mûdi salute subeundam: & paulo post tempore in eam fortitudinem euasit, vt humana omnia, quæ vel timeri, vel appeti solent, superauerit, & magna virtute miracula Christi nomine ediderit.

Argum. Tab. LXX.

Christiane simplicitatis victoria.] Saulus exemplum sapientiæ, prudentiæ, contentionisq. humanæ audito Christi mandato superatus, ex lupo agnus redditur.

Dedicatio.

Christo vindici efficacissimo.] Qui molestiam suis exhibitam ipse ita sibi exhiberi, grauemq. esse affirmat, vt vindicet etiam. Saule, Saule, inquit, quid me persequeris?

Ode LXX. Argum.

Mutationem illam admirandam Pauli ex persecutore Ecclesiæ in propugnatorem canit Ode, ostendens quid impellat error, & studium, & persuasio popularis atque magnatum. Rursus quid possit Christus mutare & efficere, Spiritu sancto immisso in eos, qui sibi obediunt.

Argum. Tabula LXXI.

Humanarum rerum necessarius exitus.] Nullus hominum effugere poterit, quin reddat rationem eorum, quæ fecerit in corpore, siue bonum, siue malum: omnes enim manifestari oportet ante tribunal Christi, 2. Corinth. 5.

Dedicatio.

Christo regi benignissimo, ultoriq; iustissimo,] Qui reddet vnicuique iuxta opera sua. Lege secundum caput Epistolæ ad Romanos.

Ode LXXI. Argument.

Hominum res aliqua ex parte in hoc mundo turbatas certam diem habere ad examinandum, atq; pro iusti iudicij ratione vel præmio, vel supplicio compensandum Ode canit. Qua die nihil optatius piis, nihil impiis minus optatum esse potest; cum aliis virtutis & pietatis cultæ corona, aliis impietatis, & improbitatis exercitiæ poena imponenda sit. Hortatur demum omnes, vt sibi consulant, & brevis vitæ rectè exercitiæ spacio magnū æternorum laborum incommodum vitent, magnumque maximorum bonorum compendium faciant.

DIVI.

37

DIVINI DE HUMANA SALV-
TE CONSILII SECVLORVM SE-
RIE EXPLICANDI INDEX.

- P** R I M V S proponitur Moses antiquorum arcanorum explicandorū,
& futura salutis significandæ vates à Deo constitutus.
- 2 Hic mundi creationem, & hominum ruinam narrat.
  - 3 Initium seculorū omnium, quæ ad humanæ salutis negotium referuntur,
adnotatur ab eo tempore, quo Deus hominum ruinam misertus, salu-
tem adferendam, dignitatemq; amplificandam in se recepit. Hæc est
fœderis promissio.
  - 4 Fœdus malitia hominum ferè interruptum cum Noë instauratur, sicut
scriptum est: Ponam pactum meum tecum.
  - 5 Idem fœdus iam propius & clarius Abrahæ expositum primum voca-
to promittitur. S. S. E. Et benedicam tibi, & magnificabo nomen
tuum.
  - 6 Postea eidem Abrahæ fidei experimentis probato confirmatur. S. S. E.
Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, Genes. 15.
  - 7 Deinde etiam Iacob dormienti scala per quietem visa admirando arca-
noq; modo significatur. S. S. E. Benedicentur in te, & in semine tuo
cunctæ tribus terræ, Genes. 28.
  - 8 Iacob moribundus diuinū de humana salute consilium filiis arcano te-
stamento obumbratum significat, & spem fidemq; suam hereditario
præcepto posteris relinquit, Genes. 49.
  - 9 Salutis, & libertatis Israëlitarum, quæ humana figura expressa futura
erat, dux & procurator natus Moses diuina providentia à periculo
liberatur, Exodi primo.
  - 11 Moses fide antiquarum promissionum fultus, salutis specimen medita-
tur Aegypto occiso.
  - 12 Deus figuram humanæ salutis edere incipit & moliri in rubo ardenti
Mosi ostensus.
  - 13 Liberati Israëlita ex Aegypto humanam salutem futuram referunt, quæ
iam populo comparato instrui inceperat, ex quo populo salutis Ponti-
fex nasciturus erat.
  - 14 Mare rubrum absolutè salutis figuram obtinuit ex resurrectione mor-
tuorum Iesu Christi.
  - 15 Lex in Sina data populi fœdus cum Deo conciliatum probat futuræ no-
uæ legis signum.

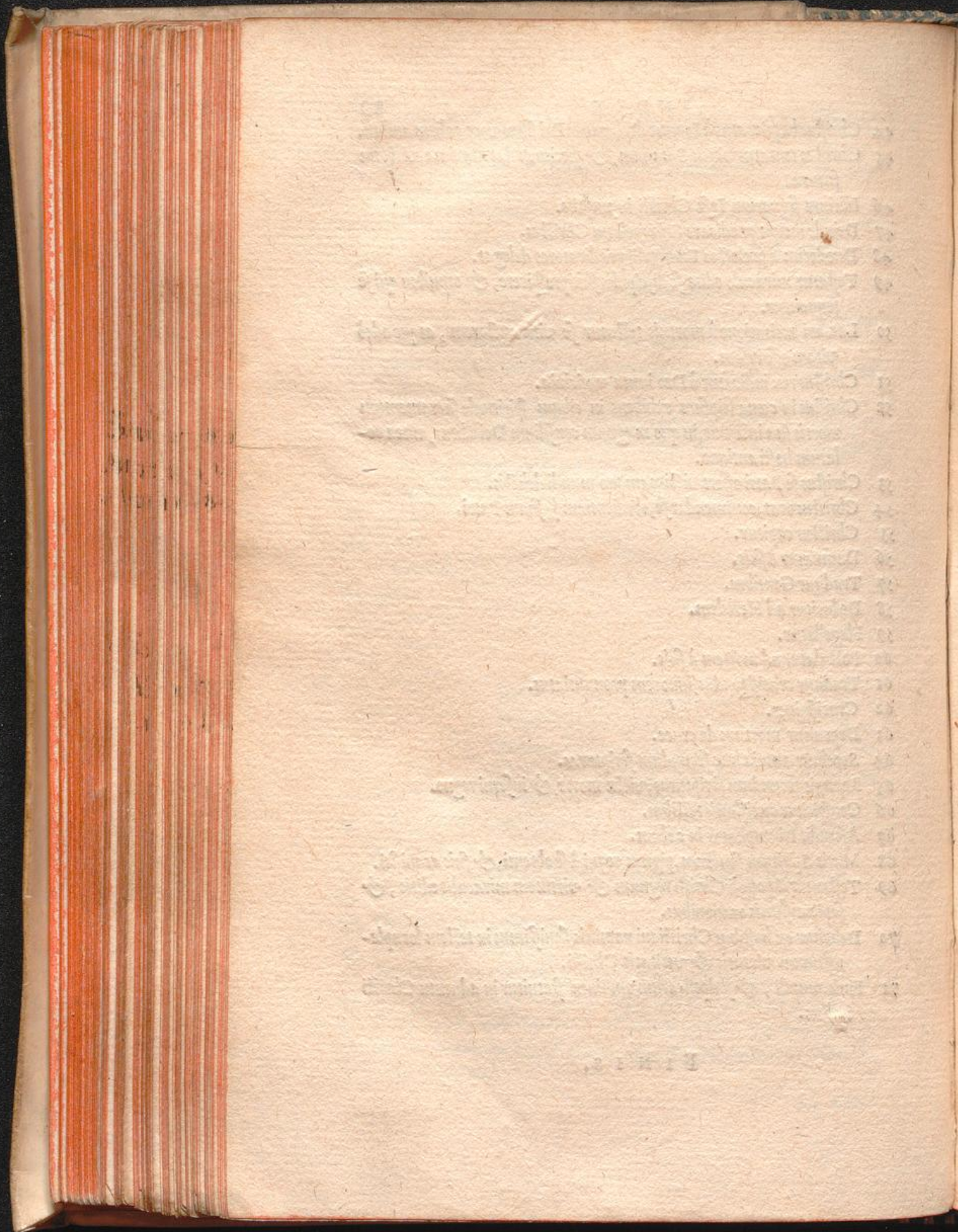
- 16 Manna in desertum missa admiranda caelestis providentiae signum fuit erga eos, qui divinae salutis compotes evasissent.
- 17 Ingressi in promissam terram Israelitae, requiem promissam spiritualem, certam piis fore significabant.
- 18 Expugnatio hostilium urbium victoriam sanctorum significabat de principibus, & potestatibus, & hostibus omnibus reportandam divina virtute.
- 19 Terra divisio caelestis patriae possessionem portendebat.
- 20 Testamenti veteris exercitationes omnes & occupationes, venturum salutis auctorem significatum, expectandum predicabant.
- 21 Vnum ex officiis eorum, qui salutem expectant, est poenitentiae studium legitimum.
- 22 Omnia quae in libris sacrarum historiarum continentur, ad illam veteris testamenti conditionem referuntur, cuius scriptores & prophetae appingere satis fuit. Fuere autem
Samuel.
- 23 Nathan.
- 24 David.
Salomon.
- 25 Isaias.
Ieremias.
Daniel.
Esdras.

Atque hactenus antiquorum librorum summa est.
Deinde Evangelij scriptores quatuor sunt, Matthaeus, Marcus, Lucas, & Ioannes, a quibus negotium salutis coeptum, predicatum, & expeditum hoc ordine narratur.

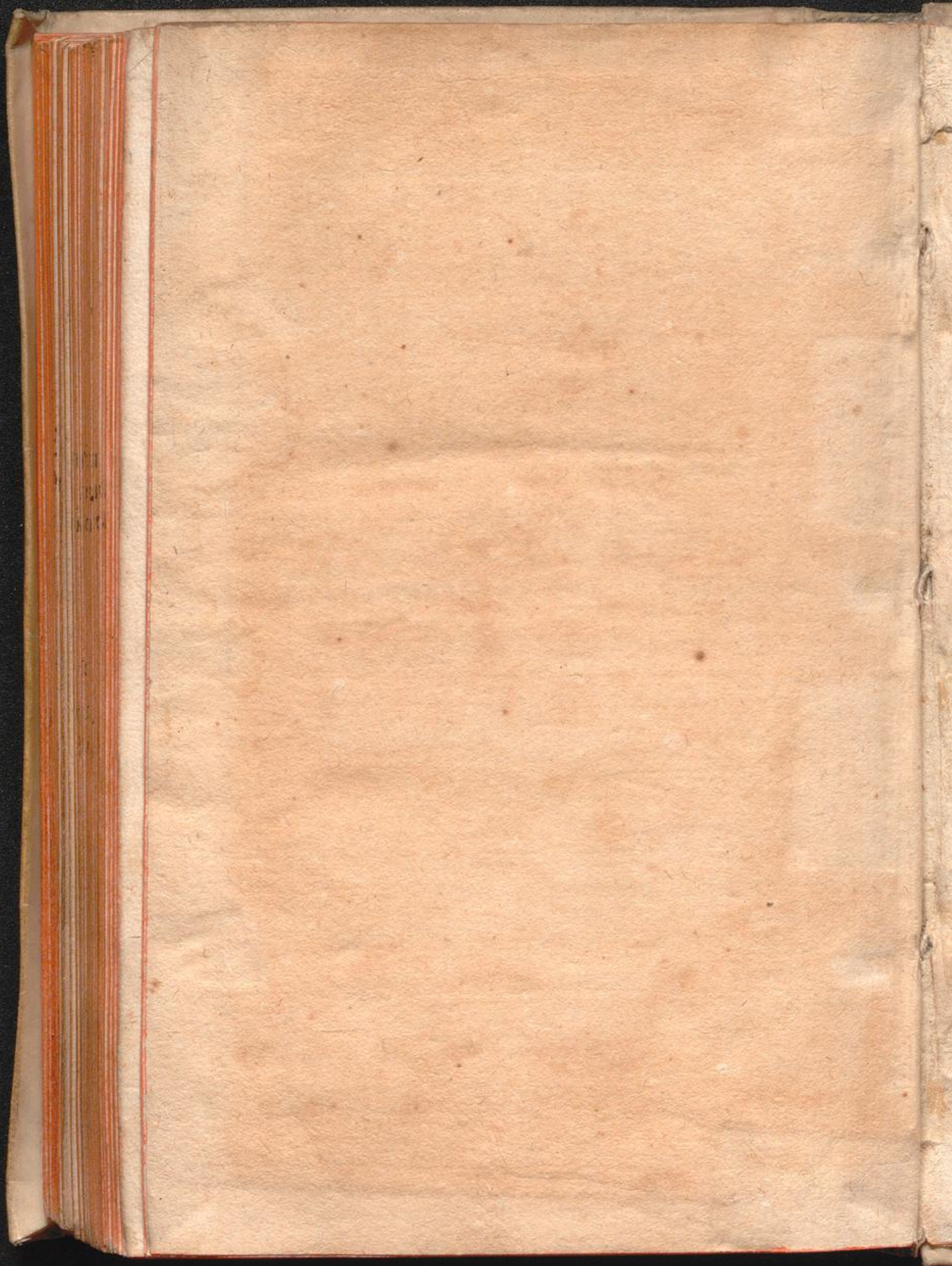
- 34 Praecursoris Christi natiuitas annuntiatur Zachariae.
- 35 Deinde nuntius caelestis ad Virginem mittitur, matrem futuram Servatoris.
- 36 Virgo in utero gerens Christum, Elizabeth gratulabunda salutat.
- 37 Praecursor nascitur.
- 38 Christus nascitur matre virgine.
- 39 Christus circumciditur.
- 40 Rex Iudeorum pronuntiatus Christus adoratur a Magis.
- 41 Ioseph a Deo monitus migrat in Aegyptum cum puero & matre.
- 42 Christus puer, duodecim annos natus, divinae sapientiae argumenta exhibet.
- 43 Ioannes annunciat Christi praesentiam, preparat animos ad salutis fidem & spem.

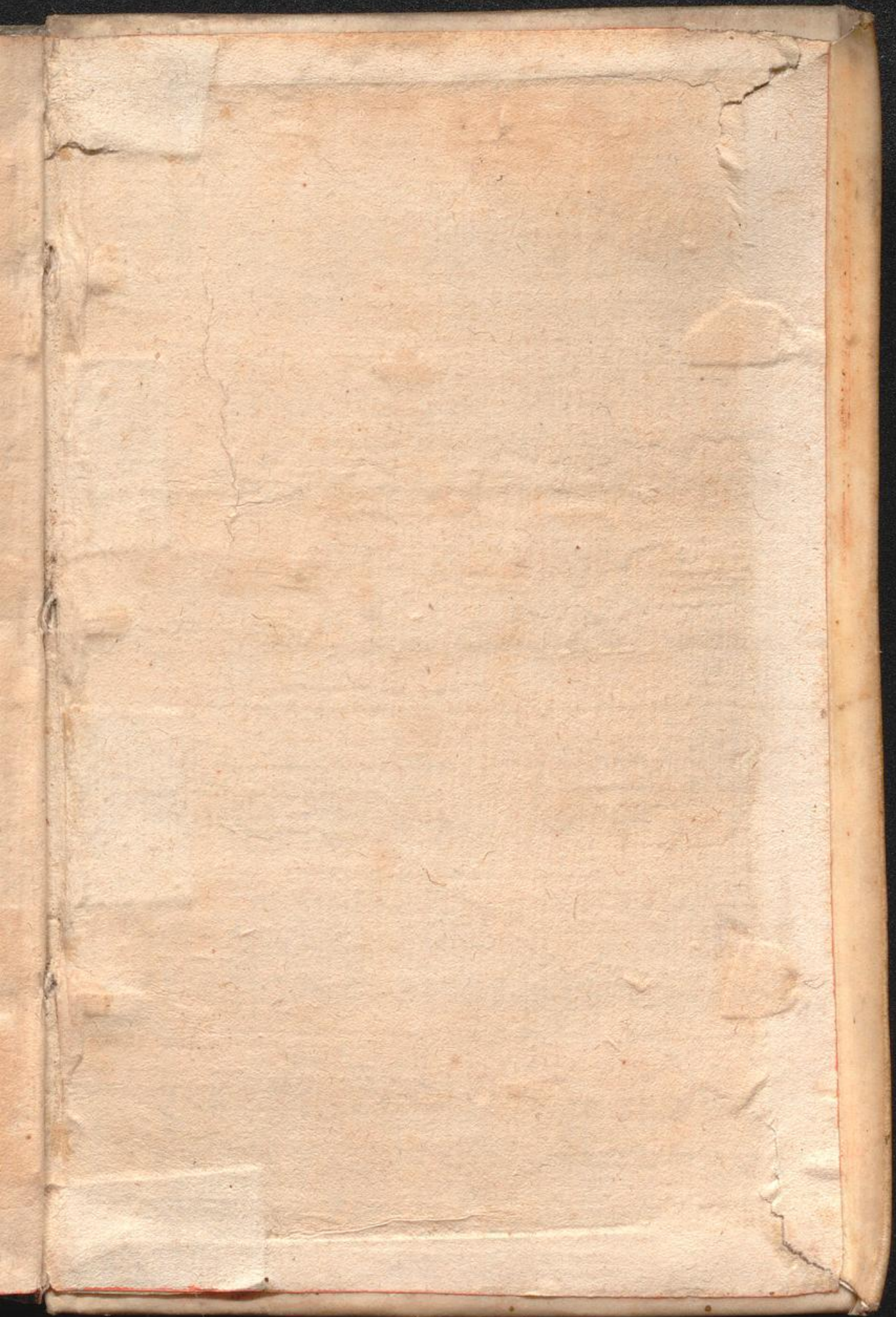
- 44 Christus baptizatus à Ioanne declaratur Dei filius voce caelitus audita.
- 45 Christus tentatus vincit Satanam, & specimen dat maximae victoriae futurae.
- 46 Initium signorum Iesu Christi in nuptiis.
- 47 Deinde incipit predicare Euangelium Christus.
- 48 Duodecim à se electos Euangelij praedicatores delegat.
- 49 Testatur miraculo edito se discipulis suis prospicere, & omnibus qui se sequantur.
- 50 Lazari excitatione à mortuis testatur se vitæ auctorem, atque aded vitam esse ipsam.
- 51 Christus rex indicatur à Deo iuxta vaticinia.
- 52 Christus in cæna seipsum exhibens in cibum spirituale sacramentum mortis suæ instituit, in quo magnum consilium Dei editur, antea celebratum hosti antiquo.
- 53 Christus se Patri offert victimam pro mundi delictis.
- 54 Christus orat, commendat se, obedientiamq; suam Patri.
- 55 Christus capitur.
- 56 Damnatur à suis.
- 57 Traditur Gentibus.
- 58 Deducitur ad Herodem.
- 59 Flagellatur.
- 60 Postulatur ad mortem à suis.
- 61 Traditur crucifigendus, innocens pronuntiatus.
- 62 Crucifigitur.
- 63 Deponitur mortuus de cruce.
- 64 Sepelitur. omnia hæc secundum scripturas.
- 65 Resurgit secundum scripturas, victa morte, & inferni regno.
- 66 Conspicitur certissimis testibus.
- 67 Ascendit triumphator in celum.
- 68 Mittit Spiritum sanctum, pignus regni à se obtenti, & suis acquisiti.
- 69 Testantur Apostoli Christi regnum & virtutem miraculis editis, & sapientissimis orationibus.
- 70 Deligitur ex hostibus Christiani nominis sanissimus in testem locupletissimum virtutis & veritatis Christi.
- 71 Finis mundi, & scripturarum omnium statuitur in aduentu Christi iudicis.

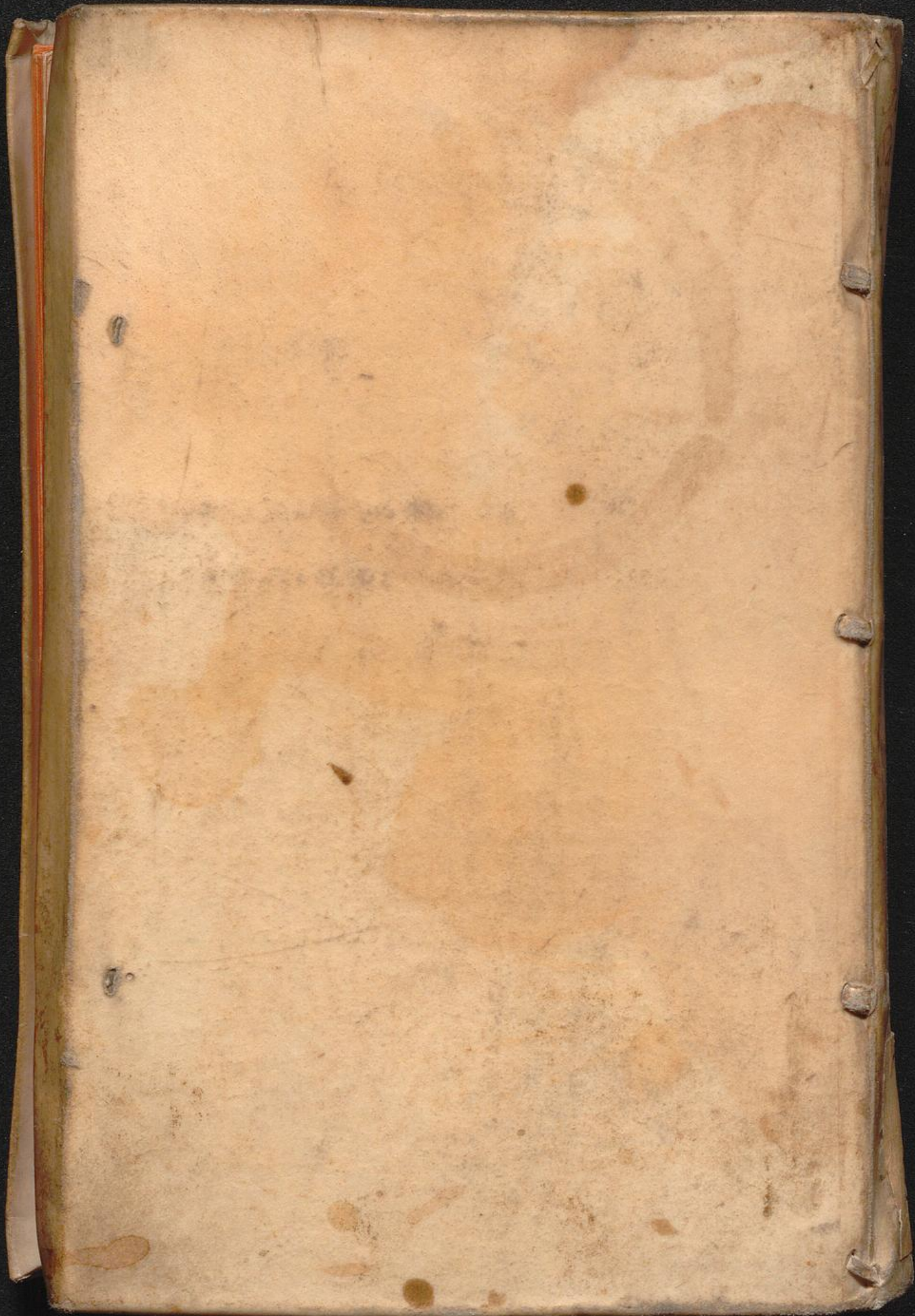
FINIS.

Hillesheim
Sacrarum An-
tiquitatum mone-
menta

Wegh. B. 1711
S. 1. 1. 1.

Th
5809

